

B8

pyre

IN CATHEDRA SANCTI PETRI. OMTES BENEDICTUS AVGVSTVS EPISCOPUS
vii.
uangelium quod recentissime reci-
tatū est de denō xcpo. qui super aquas
maris ambulauit & de apostolo petro
qui ambulans timendo titubauit.
& diffidendo mersus emersit admo-
nem & nos intellegere. praesens seculū esse.
petrū uero apostolū æctar unicem typū.
Ipse enī petrus in apostolorū ordine pri-
mus in xcpi amore promptissimus sepe
unus respondit pro omibus; Ipsi denique
denō ihu xcpo requirent quēnā cū bo-
mines dicerent esse. & opinioneſ ua-
rias hominū discipulis respondentibus.
rurſusque denō interrogante & dicente
uos autē quē me esse dicitis. Respondit
petrus; Tu es xcpc filius deni uiui; unus
pro multis dedit responsū. unitas in-
multis. Tunc ei dens att; Beatus cf sy-
mon bariona quia non tibi reuelauit
caro & sanguis. sed pater meus qui

in cælis est. Deinde addidit. Et ego
dico tibi; Tāquā dicerē; Quia tu dixi
sti mibi tu es xp̄i filius dī uiui. & ego
dico tibi tu es petrūs. Symon quippe
antea uocabatur. hoc autē ei nomen
ut petrus appellaretur adnō imposi
tū est. & hoc in ea figura ut significa
rē & clam. Quia enī xp̄c petra. petrus
populus xp̄ianus. Petra enī principa
le nomen est. ideo petrus a petra. non
petra a petro. Quomodo non a xp̄ia
no xp̄s sed a xp̄o xp̄ianus uocatur. +

T u es ergo inquit petrus. & super hanc
petrā quā confessus es. & difficabo & clam
id est super me ipsum filium dī uiui & di
ficabo & clam meā. Super me &ifica
bo te. non me super te. Nā uolentes ho
mines & difficari super homines dice
bant. E go quidē sū pauli. ego autem
apollo. ego uero cephe id est petrus.
Et alii qui nolabant & difficari super pe

trū sed super petrā ego autē sū xpī.
Λ postolus autē paulus ubi cognouit
se eligi & xpīm contēpni diuisus est in
quit xpīc. Nūquid paulus prouobis
crucifixus est. aut innomine pauli
baptizati estis. quomodo non in pauli
sic nec in petri. sed innomine xpī. ut
petrus & difficaretur super petram.
non petra super petrū. Idem ergo pe-^{viii}
trus a petra cognominatus beatus.
acta figurā portans. a postolatus
principatū tenens. continuo post pau-
lulū audito quod beatus esset. iā audi-
to quod petrus esset. iā audito qd su-
per petrā & difficandus esset. postea
quā audiuit futurā dnī passionē.
qua prædixerat eā cito futurā disci-
pulis suis. displicuit ei. timuit ne per-
deret morientē. quē confessus fuerat
uita fonte. Turbatus est. absit ate
inquit dñe. non fi istud. propicius

est o tibi dñs nolo te mori; petrus dice
bat xp̄o nolo te mori sed melius dice
bat xp̄c uolo^{pro} te mori Deniq' conti
nuo reprehendit quē paulo ante
laudauerat & quē beatū dixit sa
tanā appellat Redi inquit post
me satana scandalū mihi es non enī
sapis quā dī sunt sed quā sunt homi
nū; Quid nos uult facere ex hoc quod
sumus qui sic culpat quia homines su
mus. uultis scire quid nos uelit facere.
audite psalmū; Ego dixi du estis &
filii excelsi om̄s. Sed humana sapi
endo uos autē sicut homines moriemu
ni; Idē ipse petrus paulo ante beatus.
postea satanas In momento uno in
tra pauca uerba Miraris differen
tiā nominū differentias attende
causarū; Quid miraris quia paulo
ante beatus postea satanas atten
de causā quare beatus quia non tibi

reuelauit caro & sanguis sed pater meus qui in celis est. Ideo beatus quia tibico
ro & sanguis non reuelauit. Si enī caro & sanguis hoc tibi reuelarae de tuo.

Quia uero non caro & sanguis tibi reuelauit sed pater meus qui in celis est de meo
non de tuo. Quare de meo quia omnia que
habet pater meus sunt. Ecce audisti
causā quare beatus & quare petrus.
Quare autē illud quod horrescimus
& repetere nolumus. quare nisi quia
de tuo non enī sapientia dī sunt sed
quae sunt hominū. Hoc intuentes nos
actæ membrū discernamus quid de
dī quid de nrō. Tunc enī non tituba
mus. tunc in petra fundabimur. fixi &
stabiles erimus aduersus uentos ym
bres flumina temptationes uidelicet
præsentis seculi. Illū tamen uide. et pe
trū qui tunc erat figura nrā modo stat
modo titubat modo immortale con

4

fitetur modo timē ne moriatur; pro
inde quia acta xp̄i habē firmos habē
& infirmos nec sine firmis potest esse.
nec sine infirmis; Vnde dicit ap̄ls paulus.
Debemus autē nos firmi infir morū one
ra sustinere; In eo quod dixit petrus
tuc̄ xp̄c filius dī uiui firmos signifi
cat; In eo autē quod trepidat & titu
bat & xp̄m pati non uult mortē timen
do uitā non agnoscendo infirmos acta
significat; In nullo ergo uno apto id est
petro in aptorū ordine primo & præcipuo:
in quo figurabatur acta utrūq; genus
significandū fuit id est firmi & infir
mi. quia sine utroq; non est acta. Hinc
ergo & quod modo lectū est; Dñe si tu
es iube me uenire ad te super aquas.
Si tu es iube me Non enī posū hoc in me
sed in te; Agnouit ^{petras} quid sibi esset a se.
quid ab illo cuius uoluntate se credi
dit posse. quod nulla humana infir

mitas possit; Ergo si tuis iube quia cū
iussor is fiet; Quod ego non ualco præ-
sumendo tu potes iubendo; Et dñs. ve-
ni inquit; Et sine ulla dubitatione
petrus ad uerbū iubentis ambulauit.
ad præsentia sustentantis. ad præsen-
tiā regentis; sine ulla cunctatione de-
siluit in aquas. & ambulare coepit
potuit quod dñs imperauit. non inse-
sed in dñō; Fui sti enī aliquando te-
nebrae. nunc autē lux. sed in dñō; Qd
nemo potest in paulo. nemo in pe-
tro. nemo in ullo alio apostolorū.
hoc potest in dñō; Ideo bene paulus
utiliter se contēpnens. illū cōmen-
dans. Nūquid paulus inquit pro uobis
crucifixus est. aut in nomine pduli
baptizati estis. non ergo in me sed meū
non sub me sed sub illo; Ergo ambula-
uit petrus super aquas in iussu dñi
sciens hoc se habere non posse; fideua

Lec. viii. c. v. 6. qd recentissime
recitatū ē

luit. quod humana infirmitas non uaderet. Hi sunt firmi & recti. Attende. audite. intelligite & agite. Neque enim agendum est cum firmis & iustis ut sint infirmi. sed agendum est cum infirmis ut sint firmi. Multos autem impedit a firmitate. praesumptio firmitatis. Nemo enim a deo firmus erit nisi quis a se ipso sentit infirmum. Pluuiam uoluntariam segregans de hereditati sua. Quid praece ditis. qui quod dicturus sum noster. tem peretur uelocitas. ut sequatur tarditas. Hoc duxi & hoc dico. audite. capite facite. Nemo a deo fit firmus nisi qui se a se ipso sentit infirmum. pluuiam ergo uoluntariam sicut psalmus dicit. uoluntariam non meritorum nostrorum sed uoluntariam. pluuiam ergo uoluntariam segregans de hereditati sua. & enī infirmata est. Tu uero perfecisti eā. quia pluuiam uoluntariam segregasti. non attendens

hominū merita sed tuā grām & miseri
cordiā; Infirmita est ergo ipsa heredi
tas & agnouit se infirmā inse ut firma
esset in te; Non firmaretur si non infir
maretur; ut abs te in te perficeretur;
Vide huius hereditatis portiunculā; pau
lū uide infirmatū qui dixit; Non sū ido
neus uocari ap̄ts quia persecutus sū at
clēsiā dī; Quare ergo apostolus es grā
dī sū id quod sum; Infirmatus est paulus
tu uero perfecisti eū; lā uero quia grā
dī est quod est; uide quid sequatur; Et
grā eius in me uacua non fuit sed plus
om̄ibus illis laborau; Vide ne pr̄sū
ptione perdas quod infirmitate me
ruisti; Bene hoc bene non sū idoneus
uocari ap̄ts grā eius sū quod sū & grā
eius in me uacua non fuit; Om̄a optimē
sed plus om̄ibus illis laborau; Quasi
tibi coepisti tribuere quod paulo an
te dō dederas; cognosce & sequere;

N^on ego autē sed grā dī mēcū. Bene in
firme firmissime eris exaltatus. quia
non es ingratus. tu es idē ipse paulus. in
te paruuſ in dñō magnus; Tu es qui ter
dñm rogasti. ut stimulus carnis ange
lus satanae a quo colafizaberis auferē
tur ate; Quid tibi dicitū est. quid audi
sti quando hoc petisti. sufficit tibi grā
mea. nā uirtus in infirmitate perficit;
E t enī infirmatus est. tu uero perfeci
sti eū; Sic & petrus; Iube inquit me
uenire ad te super aquas; Homo au
dio. sed non hominē rogo; Iubeat dī
homo. ut possit quod non potest homo.
V enī inquit; Et descendit. & coepit am
bulare super aquas; Et potuit petrus
quia iusserrat petra; Ecce quid petrus
in dñō. quid in se. Videns uentū uali
dū timuit. & cū coepiss& mergi excla
mauit; Dñe pereo. libera me; pr̄sum
psit de dñō. potuit de dñō. Titubauit

ut homo redit ad dñm. Si dicebā motus
est pes meus. psalmus loquitur. scī cana
ci uox est. & si agnoscamus & nřā. Immo
si uelimus & nřā est. si dicebā motus est
pes meus. Quare motus. nisi quia meus.
& quid sequitur. misericordia tua dñe
adiuuabat me. Non uirtus mea. sed mi
sericordia tua. Nūquid enī dñs deseru
it titubantē. quē audiuit inuocantē.
Vbi est illud. Quis inuocauit dñm & de
sertus est ab eo. **V**bi & illud. Et om̄is
qui inuocauerit nomēndñi saluiscrit.
Continuo porrigenſ ad uitoriū dexte
ræ suæ. leuauit mergentē increpauit
diffidentē. Modice fidei quare dubi
asti. de me præsūpsisti. de me dubi
Heia fr̄f sermo concludendus fasti
est. attendite ſeculū quasi mare. uen
tus ualidus. & magna tēpeſtas. uticuiq
sua cupiditas tēpeſtas est. Amas dñm.
ambulas ſuper mare. ſub pedibus tuis

est seculi tumor. Nam seculū absorbe
re. Amatores suos uorare nouit non por
tare. Sed cū fluctuat cupiditate cor
tuū. ut uincas tuā cupiditatē inuoca
xpī diuinitatē. putatis tunc esse uen
tū contrariū quando est huius seculi
aduersitas. quando enī bella quando
tumultus. quando famel. quando pesti
lentia. quando cuiq' om̄ium & iā singu
lo euenit priuata calamitas. tunc pu
tatur uentus aduersus sibi putatur
inuocandus dī. Quando autē tēpora
li felicitate seculū arridet. quasi non
est uentus contrarius. Noli hinc inter
rogare tēporis tranquillitatē. interro
ga sed tuā cupiditatē. Vide si tranquil
litas est intē. uide si non te subuertit
uentus interior. hoc uide. Magna vir
tutis est cū felicitate luctari. ne illicc
at. ne corrūpat. ne ipsa subuertat fe
licitas. Magna inquā uirtutis est cū

felicitate luctari. Magna felicitatis
est a felicitate non uiuere. Discite calcare
seculum mementote fidere in christo. & si mo-
tus est pestuus. si titubas. si aqua non su-
peras. si mergi incipis. dic. Domine pereo. libera
me. Dic pereo. ne pereas. Solus enim a morte
carnis liberat te. qui mortuus est in
carne protegat. INNATALE APTORVM SYRACO-
NIS & IVDÆ. OMT BEATI AVEVSTINI EPI-

Nouit caritas vestra. omnes nos unum magistrum
habere. & sub illo condiscipulos esse.
Et nec ideo magistri vestri sumus quia de
loco superiori loquimur uobis. sed ma-
gister est omnium qui habitat in omni
bus nobis. Ipse modo in euangelio nobis
omnibus loquebatur. & dicebat nobis quod
& iam ego dico uobis. Dicit autem ille de
nobis. & nobis & uobis. Si manseritis in
uerbo meo; non utique in meo qui modo
loquor. sed in eius qui modo ex euange-
lio loquebatur. Si manseritis in uerbo

meo inquit uere discipuli mei estis. Ad
discipulū parū est accedere. sed manere;

Non enī ait si audieritis uerbum meum.
aut si accesseritis ad uerbum meū. aut si
laudaueritis uerbum meū. sed uidete quid
dixerit; Si manseritis in uerbo meo. uere
discipuli mei estis. & cognoscetis ueritatem.
& ueritas liberabit uos; Quid dicimus fr̄s.
manere in uerbo dī labor est. an non est.
si labor est. attende magnū præmiū.

Si labor non est. gratis accipis præmium;

Maneamus ergo in eo. qui manet in nobis.

Nos si in illo non manserimus cadimus ille
autē si in nobis non manserit. non ideo
domū perdit; Nouit enī ille manere in
se. qui nūquā deserit se; Absit autē ab
homine ut maneat in se. qui perdit se; viii

Ergo nos in illo maneamus indigentia.
ipse in nobis maneat misericordia; Jam
ergo si propositū est quid facere debe
amus. quid accepturi sumus videamus;

I
ndixit enī opus & promisit mercedē. Qd
est opus. si manseritis in uerbo meo. Breue
opus. Verbo breue. magnū opere. Si man
seritis. Quid est. manseritis. si in petra
adifficaueritis. O quā magnū est fr̄s. hoc
super petrā adifficare quā magnū est.
uenerunt flumina. flauerunt uenti.
descendit pluua. & impegerunt do
mū illā. & non cecidit. fundata^{enī} erat
super petrā. Quid est ergo in dī uerbo
manere. nisi nullis tēptationibus cede
re. pr̄miū quid est. cognoscetis ue
ritatē. & ueritas liberabit uos. Cōpa
timini nobis. quia uocē mēā sentitis ob
tusam. adiuuate me tranquillitate.
O pr̄miū. cognoscetis ueritatē. Forte
aliquis dicere. Quid mihi prodest co
gnoscere ueritatē. & ueritas liberabit
uos. Si non ite lectāt ueritas. delect&
libertas. In consuetudine latina lū
gux. liberari duobus modis dicitur.

9

Et maxime in eo consueuimus audire
hoc uerbū ut quicūq; liberatur intel-
legatur periculū euadere molestus
carere; Liberari autē propriē dicitur
liberū fieri; quomodo saluari saluum
fieri sanari sanū fieri sic liberari libe-
rū fieri; Ideo dixi si non delectat ueritā
delect & libertas; Hoc ingreca lingua
euidentius sonat nec potest aliter in-
tellegi; Et ut noueritis quia aliter in-
tellegi non potest loquente dño respon-
derunt iudei; Nos nemini seruiuimus
umquā; quomodo dicas ueritas libera-
bit uos id est ueritas liberos uos facit
Quomodo dicas eis qui nemini ser- VIII
uiuimus umquā; quos uides inquit
non habere seruitutis necessitatē quo-
modo eis polliceris libertatē audierunt
quod debuerunt sed non fecerunt qd
debuerunt Quid audierunt quia di-
xit ueritas liberabit uos Attendistis

uos quia nonscrutis homini & dixistis ne
mini seruumus umquam. Omnis iudeus &
grecus diuies & pauper. honoratus & pri-
uatus. imperator & mendicus. omnis qui
facit peccatum seruus est peccati. Si agno-
scant homines seruitute. videbunt unde
accipiunt libertatem. Ingenuus est
aliquis captiuatus a barbaris. exinge-
nuo factus est seruus. Audit homo
miserator. considerat se habere pecu-
niā. fit redēptor. Pergit ad barbaros.
dat pecuniā redimit hominem. plane
reddidit libertatem si abstulit inqui-
tatem. Sed quis abstulit inquitatem
homo homini. ille qui seruicbat a
pud barbaros a redēptore redēptus
est. Et multū inter est inter redē-
ptore & redēptū. tamen sub domina
iniquitate forte conserui sunt. In
terrogo redēptū. Habet peccatum. ha-
beo inquit. Ergo nec tū iactes redē-

10

ptū. nec tu te extollas redēptore.
fugite ambo ad uerū liberatorem.
Parū est quia qui subpeccato sunt
serui diciti sunt. & mortui dicuntur.
quod timet homo ne faciat illi cap-
tiuitas. iā illi fecit iniquitas. Quid
enī quia uidentur uiuere. nūquid
ideo errauit ille qui dixit. dimittit
mortuos sepelire mortuos suos. er-
go mortui om̄is subpeccato serui mor-
tui. moriendo serui. Quis ergo libe-
rat a morte & a seruitute. nisi ex
mortuis liber. Quis est inmortuus
liber. nisi inter peccatores sine pec-
cato. Ecce uenit princeps mundi.
ipse dicit redēptor nř. liberator
nř. ecce uenit princeps mundi. &
in me nihil inueni&. Tenet quos
decipit. quos seduxit. quibus pec-
catū mortēq; persuasit. in me ni-
hil inueni&. Veni dñe. ueni redē

tor ueni agnoscat te captiuatas fugiat
te captiuator tu es to mihi liberator.
I lle me perditū inuenit in quo diabo
lus nihil quod caro agit inuenit. In
uenit in illo carnē princeps huius se
culi inuenit & qualē carnē mortale.
quā poss& tenere quā poss& crucifi
gere quā poss& occidere; Erras dece
ptor non fallitur redēptor erras.
uides in dñō carnē mortale non est
caro peccati similitudo est carnis
peccati Misit enī dñ filiū suū insimi
litudinē carnis peccati uera caro mor
talis caro sed non peccati caro. Misit
enī dñ filiū suū insimilitudinē carnis
peccati propter quid ut de peccato
certe nullū peccatū ut de peccato
dāpnar& peccatū in carne ut iusti
tia legis impleretur innobis qui non
secundū carnē ambulamus sed se
cundū spm. Si ergo similitudo erat

carnis peccati non caro peccati quo
modo ut de peccato dāpnarē peccatū
in carne; solē & similitudo capere no
men eius rē cuius est similitudo. Ho
mo dicit̄ uerū. sed & iā si pīctū in pari
ete ostendas & quāras quid sit. respon
detur homo. peccatū ergo appellata
est caro. habens similitudinē carnis
peccati. ut ess& sacrificiū pro peccato.

Dicit idē apostolus alio loco. Eum
qui non nouerat peccatū prō nobis
peccatū fecit. cū qui non nouerat pec
catū. Quē qui non nouerat peccatū.
nisi cū qui dixit. ecce uenit princeps
mundi. & in me nihil inueni&. cū qui
non nouerat peccatū. peccatū pro
nobis fecit. Eum ipsū xpīm nescientē
peccatū fecit prō nobis dī peccatū.
Quid est hoc fr̄s. si diceretur fecit in
illū peccatū. aut fecit illū habere
peccatū. intolerabile uideretur.

Quomodo tolcramus quod dicitū est fe
cit eū peccatū ut ipse xp̄c sit peccatū
qui nouerunt scripturas ueteris testa
menti recognoscant quod dico. Non
enī semel dicitū est. sed aliquotiens.
creberrime peccata dicta sunt sacri
ficia pro peccatis. Offerebatur uerbi
grā pro peccato yrcus. aries. quodlibet
ipsa uictima quæ offerebatur pro pec
cato. peccatū nominabatur. peccatū
ergo dicebatur sacrificiū pro pecca
to. ita ut alicubi dicat lex sacerdo
tes ponere debere manus suas super
peccatū. Ergo eū qui non nouerat pec
catū fecit pro nobis peccatū. id est
sacrificiū pro peccato. Factus est pec
catū. oblatus est. & deletū est pecca
tū. Fuis est sanguis redēptoris. & de
leta est cautio debitoris. Ipse est san
guis qui promultis effusus est in re
missione peccatorū. Quid est ergo

12

quod insipienter exultasti meus cap-
tuator quia mortale carnē habuit
meus liberator. Si habuit peccatū ui-
de. si aliquid tuū in uenisti tene-
vī erbū caro factū est. uerbū creator
est. caro creatura est. Quid ibi tuū
inimice. & uerbū dī est. & anima ho-
minis creatura est. & caro hominis
creatura est. & caro mortalis dī crea-
tura est. peccatū querere sed qui que-
ras ueritas loquitur. Veni & prin-
cepī mundi. & in me nihil inueni &
Non ergo non inuenit carnē. sed ni-
hil suum. id est nullū peccatū. De-
cepisti innocentes. fecisti nocentes.
Occidisti innocentē. peremisti quē
non debebas. redde quos tenebas.
Quid ergo. ad horā insultasti quia
inuenisti in xpō carnē mortalem
muscipula tua erat. Vnde latatus
es. inde captus es. ubi te exultaſti

aliquid inuenisse inde nunc doles qd
possederas perdidisse. Ergo fr̄s qui cre
dimus in xp̄m. mancamus in uerbo eius.
uere discipuli eius sumus. & cognosci
mus ueritatē. & ueritas liberauit nos
id est xp̄c filius dī qui dixit. Ego sum
ueritas liberos nos faci& hoc est libe
rabit nos non ab barbaris. sed adiabo
lo. non a corporis captiuitate. sed
ab anima iniquitate. Solus est qui
sic liberat. nemo se liberū dicat. ne
seruus remaneat. non remanebit
in seruitute anima nr̄a. quia cotti
die dimittuntur debita nr̄a.

LO ME RIA BEATI AUGUSTINI EP̄I Duo homm
ascenderum
int̄plū
eccl̄io sc̄i euangelii ædificat nos
ad orandū & credendū. & non de
nobis sed de dnō præsumendum;
Quæ maior ad orandū exhortatio
quā ut nobis de iudice iniquo pro
poneretur similitudo. iudex in

quus nec timens dñm nec hominē reue
rens audiuit tamen uiduā interpel
lantē se. uictus tediō non pietate
inclinatus; Si ergo exaudiuit qui
oderat quod rogabatur quomodo
non exaudit qui ut rogemus hor
tatur; cū nobis ista contraria cōpara
tione dñs suader& quia oport& sc̄m
per orare & non deficere adiecit &
ait; Verū tamen cū uenerit filius
hominis putas in ueni& fidē int̄errā
si fides deficit oratio perit; Quis enī
orat quod non credit unde & apo
stolus beatus cū adorandū exhor
taretur ait; Et om̄is qui in uoca
uerit nomen dñi saluus erit; Et ut
ostender& fidē fontē esse orationis.
nec posse ire riuū ubi caput aquę
siccatur adiunxit atq' ait; Quo
modo autē inuocabunt in quē
non crediderunt ergo ut oremus

credamus & ut ipsa fides non deficiat
qua oramus oremus. fides fundit ora-
tionē. Fusa oratio fidei impetrat fir-
mitatē. fides in qua fundit orationē;
Fusa oratio & iā ipsi fidei impetrat fir-
mitatē; Et enī ne intēptationibus de-
ficeret fides propterea ait dñs. Vigil-
late & orate ne intrctis intēptati-
onē; Quid est intēptationē intrare.
nisi a fide exire in tantū enī tēptatio
proficit. in quantū fides deficit; Et in-
tantū tēptatio deficit. in quantū fides
proficit. Nā ut apertius nouerit cari-
tas urā de fide ne deficeret & perire
dixisse dn̄m. uigilate & orate ne intr-
ctis intēptationē. e loco euangelii
ait. Hac nocte postulabit satans
uexare uos sicut triticū & ego roga-
ui pro te petre ut non deficiat fides
tua; Rogat qui tuctur & non rogat
qui periclitatur; Quod autē ait dñs

14

cū uenerit filius hominis putas inueni
ni & fidē in terra. de fide dixit quā per
fecta est ipsa enī uix inuenitur inter
ra. Ecce plena est. acta dī. Quis huc ac
cederet si nulla esset fides. quis non mon
tes transferret si plena esset fides. at
tendite ipsoſ apostolos dimiſſis om̄ibus
ſuis. calcata ſpe ſacculi dn̄m non ſequen
tentur. niſi magnā haberent fidem.
Et tamen ſi plenā haberent fidē. non
dicerent dn̄o adauge nobis fidē. vide
& iā illū utrūq' de ſe conſitentē. uide
fidē. & non plenā fidē. Qui cū obtu
liſſet dn̄o filiū ſuū ad oemonio ſanar
dū. & eſſet. interrogatus utrū cre
deret. respondit & ait; Credo dn̄c ad
iuua incredulitatē meā. Credo inquit.
credo dn̄c. Et ergo fides. ſed ad iuuua
incredulitatē meā. Ergo non plena
est fides. Sed quia fides non eſt ſup
borū ſed humiliū. dixit ad quosdā

qui sibi iusti videbantur. & asperneban-
tur ceteros parabolā istā ; Duo
homines ascenderunt intēplū. ut ora-
rent. Vnus phariseus & alter publican;
phariseus dicebat. Grās tibi dīs. quia non
sū sicut ceteri homines; Diceret saltum.
sicut multi homines; Quid est ceteri
homines. nisi oīs homines prater ip-
sum. ego inquit iustus sū. ceteri pec-
catores; Non sū sicut ceteri homines.
in iusti raptoreſ. adulteri; Et ecce
tibi ex uicino publicano maioris tu-
moris occasio. sicut inquit publica-
nus iste; Ego enī inquit solus sum.
iste de ceteris est. Non sū inquit ta-
lis qualis iste per iustitias meas.
quibus iniquis non sum; Je uno bis
insabbato. decimas do omniū quæ
cūq' possideo; Quid rogauerit dñm
quære in uerbis eius. nihil inueni;
Ascendit orare. noluit dñm rogare.

sed se laudare; Parū est non dñm ro-
gare sed se laudare; insuper & rogan-
ti insultare; ⁺ publicanus autē de lon-
ginquo stābat; & tamen ipse propin-
quabat; Cordis conscientia remoue-
bat; pietas applicabat; publicanus
autē de longinquo stābat; sed dñs
eū de propinquo attendebat; Ex
celsus enī dñs & humilia respicit; Ex
celso autē qualis erat ille phariseus;
& excelsa autē a longe cognoscit; Dñ au-
tē a longe cognoscit; sed non ignoscit;
A dhuc audi humilitatē publicani;
P arū est quia de longinquo stābat;
nec oculos ad cælū leuabat; ut re-
spiceretur non respiciebat; Præme-
bat conscientia; spes subleuabat;
A dhuc audi; Percutiebat pectus suū;
P oena de se ipso exigebat; propterea
dñs confitenti parcebatur; Percutie-
bat pectus suū dicens; dñs propicius

estō mihi peccatori; Ecce qui rogat;
Quid miraris si dī ignoscit. quando ipse
cognoscit. De phariseo & publicano ac
cepisti controvērsiā. audi sententiā;
A udisti superbū accusatorē. audisti
reum humilē. audi nunc iudicē.
A men dico uobis. ueritas dicit. dī dicit
iudex dicit; A men dico uobis. descen
dit iustificatus de tēplo publicanus.
ille. magis quā ille phariseus; Dic dñe
causā. Ecce uideo publicanū iustifi
catū magis de tēplo descendere quā
phariseū. Quāero quare. quaris qua
re. audi quare. Quia om̄is qui se exal
tat humiliabitur. & qui se humiliat
exaltabitur. A udisti sententiā. caue
causā malā. Aliud dico. A udisti senten
tiā. caue superbiā. Videant nunc. au
diant ista nescio qui impie garrientes
& de suis uirtutibus pr̄sumentes. Au
diant qui dicunt. dī me. fecit. iustum

16

ipse me facio. Optior & detectabilior
phariseo. phariseus ille superbe quidē
iustū se dicebat. sed tamen ille dō gra
tias agebat. Iustū se dicebat. sed tam
dō grās agebat. Grās tibi dī. Grās dō a
git. quia non est sicut ceteri homines. &
tamen tā quā superbus & inflatus rep
henditur. Non quia dō grās agebat. sed
quia uelut nihil sibi addi cupiebat. Gra
tias tibi. quia non sū sicut ceteri homi
nes in iusti. Ergo iustus es. ergo nihil
rogas. ergo iā plenus es. ergo non est tē
ptatio. uita humana super terrā. ergo
iā plenus es. ergo iā abundas. ergo iam
non est quare dicas. dimitte nobis de
bita nrā. Quid est ergo qui impie obpu
gnat grā. reprehenditur qui superbe
agit grās. & ecce post dictam contro
uersiam. prolatamq; sententiā proce
dunt & paruuli. immo aspernuntur.
& offeruntur tangendi. Cui offerun

tur infantes tangendi nisi medico.
certe sani. Cui offeruntur tangendi
cui saluatoris. Si saluatoris. utiq' sal
uandi. Cui nisi illi qui uenit querere
& saluare quod perierat. Vbi isti peri
erant. quantū ad ipsos proprię pertinē
innocentes video. Reatū quæro. unde
apostolū audio. Per unū hominem
peccatū intrauit in orbē terrarum.
Per unū inquit hominē peccatū intra
uit in mundū. & per peccatū mōrē. &
ita in om̄is hominēs per transiuit. in
quo om̄is peccauerunt. Veniant er
go paruuli. ueniant audiant. dñs
dicit. Sinite paruulos uenire ad me
veniant paruuli. ueniant languidi
ad medicū. ueniant paruuli ad re
dēptorē. ueniant nemo prohibeat
I nramo adhuc nihil cōmiserunt sed
in radice perierunt. Benedicat dñs
pusillos cū magnis. tangat medicus

& pusillos & magnos. Causam par-
uulorum commendamus maioribus.
loquimur pro tacentibus orate p-
flentibus. Si non frustra estis ma-
iores. estote tutores. tuemini eos
qui adhuc causam suam agere non pos-
sunt. Communis fuit si perditio. sit co-
munis inuentio. Simul perieramus
simul inueniamur in Christo. Dispar est
meritum. sed communis est gratia. Nihil
habent mali nisi quod de fonte tra-
xerunt. Nihil habent mali nisi quod
ab origine traxerunt. Non eos im-
pediant a salute. qui ad id quod
traxerunt multa addiderunt.

Qui maior est aetate. maior est &
iniquitate. Sed gratia dei del & quod
traxisti. dei & quod addidisti. Vbi
enī abundauit peccatum. super
abundauit gratia. Ecce secundum iob
nintho. Abiit ihesus transmarie galileas

Cum subleuasset oculos the

quod est tyberiadis & sequebatur cū
multitudo magna. Vii.

Primo dicendū est iuxta hystoriā
quia mare galileæ quod multis pro
diuersitate circū iacentiū regionū
uocabulis distinguitur illis tantū in
locis mare tyberiadis uocatur ubi ty
beriadē ciuitatē aquis ut aiunt ca
lidis salubrē habitationē premonstrat;
Si quidē interfluente iordanē duo de
uiginti passuū milibus in longū & quinq
extenditur in latū; Mystice autē ma
re turbida ac tumentia s̄eculi huū
uolumina significat in quibus prau
quilibet in iuste delectati quasi pro
fundo dediti pisces mente ad super
na gaudia non intendunt; Vnde be
ne idē mare galileæ id est rota co
gnominatur qua nimirū amor la
bentis s̄eculi quasi in uertiginē cor
da mittit quæ ad perennis uitæ de

sideria non permittit erigi; De quibus
psalmista. In circuitu inquit impi am-
bulant; Sed abeuntē transmare gali-
leæ ih̄m multitudo maxima sequebat.
quæ doctrinæ sanationis & refectio-
nis ab eo caelestis munera summa perciperet;

Quia prius quam dñs in carne appareret
solat illa gens iudea sequebatur creden-
do; post quam uero per incarnationis sue
dispensationem fluctus uitæ corrupti-
bilis adiit. calcauit. transit. maxima
mox cum multitudo credentium secuta
est nationum spiritualiter instrui. sana-
re. ac satiari desiderans; Subiit ergo
in montem ih̄s & ibi sedebat cum discipulis
suis; Quod autem subiens in monte ih̄s
ibi sedebat cum discipulis suis. sed ueni-
ente ad eum multitudine descendit.
atque hanc insuperioribus reficit quam
in inferioribus paulo ante curauerat.
nequaquam frustra factum credamus.

sed ad significandum mystice quia doctrinā & carismata sua dñs iuxta per cipientiū capacitatē distribuit; Infirmis quidē adhuc mentibus ac parvulis spū simpliciora monita cōmittens & apertiora credens sacramenta. Celsioribus quibusq; & perfectionib; sen suū secretiora suā maiestatis archana reserans. Altiora deuotæ conuersationis itinera suggestens. & altiora piam iorū caelestiū dona promittens.

Grat autē proximū pascha dies festus iudeorū. Quod uero appropinquate pascha dñs turbas docet. sat nat & reficit. possumus ita mystice interpretari. quia pascha transitus dicitur; Et quoscūq; dñs interna minorū suorū suavitate recuperat. ad salubrē profecto transitū præparat. ut carnales uidelicet concupiscentias mentis sublimitate transcendant.

19

& infirma mundi desideria pariter
& aduersa cælesti spe & amore con-
culcent; Cū subleuass& ergo oculos
ihs& uidiss& quia multitudo maxi-
ma uenit ad eū dicit ad phylippum;
Vnde ememus panes ut manducent
hi. Quod subleuasse oculos ihc & ue-
nientē ad se multitudinē uidisse per-
hibetur. diuinæ pietatis indiciū est;
Quia uidelicet cunctis ad se uenire
quarentibus. grā misericordia cæle-
stis occurrere consueuit. Et ne quæ-
rendo errare possint. luce sui sp̄s ape-
rire currentibus solitus est; Nā qd̄
oculi ihu dona sp̄s eius mystice de-
signant. testatur in apocalypsi io-
hannes. qui figurate loquens de illo.
Et uidi inquit agnū stantē tāquā
occisum. habentē cornua septē &
oculos septē. qui sunt septē sp̄s dīmis-
si in omnē terrā; Hoc autē dicebat

temptans eū ipse enī sciebat quid
esset & facturus; Respondit ei phylippus
D ucentorū denariorū panes non suffi-
ciunt eis ut unus quisq' modicū quid
accipiat; Quod tēptans phylippum
dñs unde inquit ememus panes ut
manducent hū prouida utiq' dispen-
satione facit non ut ipse quæ non no-
uerat discat sed ut phylippus tardi-
tate suæ fidei quā magistro sciente
ipse nesciebat tēptatus agnoscat &
miraculo facto castiget; Neq' enī du-
bitare debuerat præsente rerū cre-
atore qui educit panē de terra & ui-
no laxificat cor hominis paucorū de-
nariorū panes sufficere turbarū mi-
libus non paucis ut unus quisq' suffi-
cienter acciperet & iā saturatus ab-
ire; Dicit ei unus ex discipulis eius
andreas frater symonis petri; Est
puer unus hic qui habet quinq' pa-

nes ordeaceos. & duos pisces; Sed hæc
quid sunt inter tantos. Quinque au-
tē panes quibus multitudinē populi
saturauit quinque sunt libri moyſi qui
bus spiritali intellectu patefactis &
abundantiore iā sensu multiplicatis.
auditorū fideliū cottidie corda reficit.
Qui bene ordeacci fuisse feruntur pro-
pter nimirū austeriora legis edicta
& regimetal litteræ grossiora. quæ in-
teriorē sp̄italis sensus quasi medullā
celabant. Duo autē pisces quos ad-
dit. psalmistarū non inconuenienter
& prophetarū scripta significant. quo-
rū unū canendo. alterū colloquendo
suis auditoribus futura xp̄i actæ sa-
cramenta narrabant. Et bene per
aquatilia animantia figurantur
illius æui praecones. in quo populus fi-
deliū sine aqua baptismi uiuere nul-
latenus poss&. Sunt qui putant duos

pisces qui sapore suauē panī dabant.
duas illas personas significare. quib;
populus ille regebatur. ut p̄ eas consili
orū moderamen acciperet. Regiā scili
cē & sacerdotalē ad quas & iā sacro
scā illa unc̄tio ptinebat. quarū offi
ciū erat procellis fluctibus populari
bus nūquā frangi atq̄ corrūpi. Et
uiolentes turbarū contradic̄tiones.
tāquā aduersantes undas sepe disrū
pere. interdū ei custodita sua integri
tate cedere. prorsus more pisciū tam
quā in procelloso mari. sic inturbu
lenta populi administratione uersari
Quā tamen duæ p̄sonæ p̄figurabant.
ambas enī solus sustinuit. & non figu
rate sed pprie solus impleuit. Est puer
unus hic. Puer qui quinq̄ panes & duos
pisces habuit. nec tamen hos esurienti
bus turbis distribuit. sed dño distribu
endos obtulit. p̄tē iudicorū litteralisen
su puerilis. qui scripturarū dicta clausa
secū habuit

Saulus autem adhuc spirans minarum
& cedis in discipulos domini. Praesentes
uidelicet cedibus afficiens. & minus de-
terrens absentes. Saulus saule. quid me
persequeris? Non dixit quid me perseque-
ris in membris meis. sed quid persequeris
me. quia ipse incorpore suo quod signifi-
cat & etiam adhuc patitur iniquos.

In cuius & iam membris. beneficia collata
sibi facta esse denunciat cum dicit; E suri-
ui. & dedistis mihi manducare; Et expo-
nendo subiunxit. Quoadiu uni exmini-
mis meis fecisti. & inibi fecisti;

Ego sum quem tu persequeris; Non dixit
ego sum deus. ego sum filius. sed humilitatis
inquit mea infirma suscipe. & tua super-
bia squamas depone; Sed surge & in-
gredere ciuitatem. & dicetur tibi quid
te oporteat facere;

Non continuo quae essent facienda
monstrauit. sed inciuitate postmo-

dū audienda p̄monuit; Ut tanto post
indonis solidius staræ. quanto prius
funditus euersus a pristino errore ce-
cidisset; Apertisq; oculis. nihil uidebat

V Ne quaquā potuiss& bene rursus uidere.
nisi prius exceccatus fuiss&; Bene & pro-
priā sapientiā quæ pturbatur exclu-
dens ut fidei sēp cuncta cōmitteret;

Et erat tribus diebus non uidens; Quia
dnm n̄ crediderat tercia die morte re-
surgendo uicisse. suo iā instruit exēplo.
qui tenebras triduanas luce reuersa

VI. mutaræ; Ego enī ostendā illi. quanta
oporteat cū pnomine meo pati; Non de-
b& inquit timeri quasi psecutor. sed po-
tius quasi frater amplecti. qd diuersaq;
scis intulerat. pmpetus ē sustinere cū scis;

Et confessū cecider ab oculis ei tāquā squa-
mæ; Draconis om̄e corpus dicit squamis cē
ē textū; qd ergo iudei serpentes & genimi
na uiperarū st̄ uocati & qd illorū ille pfidiā

secatabat· quasi pelle serpentina oculos cor
dis obtexerat. Sed cadentib: sub manu
annaniae ab eius oculis squamis monstrat
infacie. qd uerū lumen iā recepit in mente.

R E V E R E N T I S S I M O & S C I S S I M O F R I

Ecundino ep̄o. Gregorius seruus seruorum
dī. Inter sacra missarū sollepnia exhibit q̄
dieb: certis in hac octa legi ex more sc̄i
euangeli solent. quadraginta lectiones
exposuit. Et quadrūdā quidē dictata expo
sitione adstante plebe ē pnotariū recitata.
Quarūdā uero explanationē corā pto ipse
locutus sū. At q̄ ita ut loquebar. ita exce
pta ē. Sed quidā fr̄s sacri uerbi studiofer
uentes. Anteq̄ ad ppositū modū ea q̄ dixe
rā subtili em̄datione pducere transtule
runt. Quos recte ego quasi quibusdā fame
licis similes dixerū. q̄ prius escas edere appe
tunt quā plenius excoquant. hoc uō ubi scri
ptū ē. ductus ih̄s a spū ī deserto ut tēptaret
adiabolo. prius quidē quasi sub quadā am

biguitate exposui sed eandē dubitationē
postmodū certa emendatione correxi. Easdē
quoq' omelias eo quo dictæ st̄ ordine indu-
obus codicib: ponere curauit. Ut & priores
uiginti quæ dictæ st̄. & posteriores tot idē
quæ sub oculis dictæ insingulis essent distin-
ctæ corporib: Qd uero quædā ante posita
q̄ in euḡtio post legunt̄. quædā uero post
posita quæ ante p̄ euangelistā scripta st̄
inueniunt̄ ne quaquam mouere tuā frāt̄ nu-
tatiē debet. Quia sic ame diūsis tēporibus
dictæ st̄ ita qq̄ st̄ ab exē ceptoribus in codi-
cib: affixa. Tua itaq' frāt̄ nitas sacrif sēp le-
ctionib: intentia si p̄ dic tuū locū euḡtū inue-
nit subdubietate platū uel easdē omelias
repperit ita ut p̄ dixi n̄ c̄ dispositas has in
em̄ dataſ remansisse cognoscat & iuxta eas
quaſ p̄ p̄sentē portitorē mittere studui cor-
rigat. nulloq' modo illaſ ſine emendatione
remanere p̄mittat. Editæ aut̄ in ſcriuio ſc̄r
actæ n̄ r̄etinent̄ ut ſiqui forte at tua frāt̄
nitate longe ſt̄ hic inueniant unde in hiſ

Ovit sc̄i euḡtii Duo homines

Ovit sc̄i euḡtii sc̄d ioh̄ In illo tempore Abiit ih̄c transire
quaē cīm datae sunt certiores fiant.

I ovit sc̄i euḡtii sc̄d luē In illi dix̄ ih̄c discip̄lūs. Et signa ī sole

II ovit sc̄i euḡtii sc̄d luē In illi Assūpsit ih̄c xii discip̄los

III ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h In illo Loquente ih̄u ad̄bas ecce

IV ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h In illo Misit ih̄c xii discip̄los p̄

V ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h In illo Ambulanis ih̄c iuxtamā

VI ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h In illo Cū audiss̄ & ioh̄ in uinc̄

VII ovit sc̄i euḡtii sc̄d ioh̄ In illo Miser̄ iudei ab hieroslo

VIII ovit sc̄i euḡtii sc̄d luē In illo Exit edictū acerbat

IX ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h In illo dix̄ discip̄lū homo qdā pe

X ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h Cūnatus ess̄ & ih̄c in be ovt

XI ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h In illo Simile ē reḡ thesau ^{simile ē reḡ} parri tam

XII ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h In illo Simile ē reḡ x uirḡ ^{uas}

XIII ovit sc̄i euḡtii sc̄d In illo dix̄ ih̄c discip̄lū Sim lūbiuī

XIV ovit sc̄i euḡtii sc̄d ioh̄ In illo dix̄ ih̄c discip̄lū Ego sū pastor

XV ovit sc̄i euḡtii sc̄d ioh̄ In illo dix̄ ih̄c discip̄lū Exiit qui leinurat

XVI ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h In illo Ductus ē ih̄c inde

XVII ovit sc̄i euḡtii sc̄d luē In illo Designauit dñs & ali

XVIII ovit sc̄i euḡtii sc̄d ioh̄ In illo dix̄ ih̄c t̄bis Quis exuot

XIX ovit sc̄i euḡtii sc̄d mat̄h In illo Simile ē reḡ homini

XX ovit sc̄i euḡtii sc̄d luē In illo Anno quinto decimo

IN CIPIT SERMO DE MORTALITATE.

Oportet fr̄s k̄m̄ ut flagella dī qua metu
ere uentura debuumus salū p̄sentia & ex
pta timeam̄. Conūsionis nob̄ aditū dolor
aperiat & cordis nr̄i duriciā ipsa iā quā pa
tim̄ poena dissoluat. Ut enī pp̄ha teste p̄
dictū ē. puenit gladius usq; ad animā
Ecce & enī cuncta plebs caelestis iræ mucro
ne p̄cutit & repentina singuli cede mactan
t̄. nec languor mortē p̄uenit. sed languo
ris moras ut cernitis. mors p̄currit. p̄cuss
sus quisq; ante rapit. quā ad lam̄ta poe
nitentia conūtat̄. Pensate ergo qualis ad
conspic̄tū distric̄ti iudicis puenit. cui n̄ua
cat flere qđ fecit. habitatores quiq; n̄ ex
parte subtrahunt̄. sed parit̄ corruunt. Dom̄
uacuæ relinquunt̄ filiorū funera paren
tes aspiciunt & sui eos ad interitū heredes
p̄cedunt. Unusquisq; nr̄m ad poenitentię
lam̄ta configiat dū flere ante p̄cussio
nē uacat. Reuocem̄ ante oculos m̄tis

quicqđ errando cōmisim̄ & qđ nequit
 egim̄ flendo puniam̄ pueniam̄ faciē cī
 in confessione & sic pp̄ha admon& leue
 m̄ corda nrā cū manibus addm̄. Ad d̄m̄
 quippe corda cū manib: leuare ē oratio
 nis nrā studiū cū merito bonæ operatio
 nis erigere. Dat pfecto dat timor nrō
 fiduciā qui ppp̄ham clamat. Nolo mortē
 peccatoris sed conūtati & uiuat. Nullus au
 tē de iniuitatū suarū imanitate desperet.

V et nosas nāq' niuiutarū culpas tridua
 na poenitentia abstersit. Et conūsus la
 tro uitæ p̄mia & iā in ipsa sententia suæ
 mortis emeruit. Mutem̄ igit̄ corda &
 p̄sumam̄ nos iā p̄cepisse qđ petim̄. Citius
 ad p̄cē uidex flectit̄ si a prauitate sua pe
 titor corrigat̄. Imminente ergo tanta
 animadūsionis gladio nos importunis fle
 tibus insistam̄. Ea nāq' quæ ingrata eē
 hominib: sola importunitas iudicio ue
 ritatis place. quia pius ac misericors d̄s

uuli a se precibus uenā exigi. qui quan-
tū meremur non uult irasci. hinc & enī
per psalmistā dicit. Inuoca me indic-
tribulationis tuā. & eripiā te & magni-
ficabis me. Ipse ergo sibi testis est quia
in uocantibus misereri desiderat. qui
admonet ut inuocetur. proinde fr̄s
Kmī contrito corde & correctis ope-
ribus ab ipso feriā quartā diluculo
septiformi latania iuxta distributio-
nē inferius designatā deuota ad la-
crimas mente ueniamus. ut districtus
iudex dū culpas nr̄as nos pertimere
considerat. ipse a sententia post positā
dāpnationis parcat.

IN ILLO TEMPORE DIXIT IHC DISCIPVLIS SVIS

Errunt signa in sole & luna & stellis. Et reliq
nis ac redēptor nř paratos nos inuenire
desiderans senescentē mundū quā ma
la sequantur denuntiat. ut nos ab eius
amore cōpescat. Appropinquantē autē
eius terminū. quanta p̄cussiones praeue
niant innotescit. Ut si dñm metuere in
tranquillitate nolumus. ^{salū} uicinū eius uidi
ciū uel percussionibus attriti timeamus

Huic & enī lectioni sc̄i euangelii quā modo
urā frat̄nitas audiuīt. paulo superius dñi
præmisit dicens; Exurgē gens contra gen
tē. & regnū aduersus regnū & erunt terræ
motus magni per loca pestilentia & famæ.

Et quibusdā interpositis. hoc quod modo au
distis ad iunxit; Et erunt signa in sole &
luna & stellis. & interris præssura gentiū.
præconfusione sonitus maris & fluctuū;

Ex quibus profecto omnibus alia iā facta
cernimus. alia e proximo uentura for

midamus. Nā gentē super gentē exurgere.
earūq' præssurā terris insistere. plus iā in
nris tribulationibus cer nimus. quā incodi
cibus legimus. Quod terræ motus urbes in
numeris subruat. ex aliis mundi partibus
scitis quā frequenter audiuimus. pestilen
tias sine cessatione patimur. signa uero
in sole & luna & stellis adhuc aperte mi
nimū uidemus. Sed quia & hæc non longe
sunt. ex ipsa iā aeris immutatione colli
gimus. Quāvis prius. quā italia gentili
gladio ferienda traderetur. igneas incę
lo acies uidimus. ipsū qui postea humani
generis fusus est sanguinē coruscantem.
Confusio autē maris & fluctuū nec dū no
ua exorta est. Sed cū multa iā prænun
ciata completa sunt. dubiū non est quod
sequantur pauca quæ restant. Quia se
quentiū rerū certitudo. est præteritarū
exhibitio. hæc nos fratres km̄ idcirco di
cimus. ut ad cautelæ studiū urā mentes

cuigent. ne securitate torpeant. ne igno
 rantia languescant. sed semper eas & timor
 sollicitet. & in bono opere sollicitudo confir
 met. ⁺pensa. re hoc quod redemptoris uoce
 sub iungitur. A crescentibus hominibus pia
 timore & expectatione. quæ super uenient
 uniuerso orbi. Nam uirtutes cælorū mo
 uebuntur. Quid enī dñs uirtutes cælorū.
 nisi angelos archangelos. thronos. domina
 tiones. principatus & potestates appellat
 quæ in aduentu districti iudicis. nr̄is tunc
 oculis uisibiliter apparent. ut districte
 tunc a nobis exigant. hoc quod nos modo
 inuisibilis conditor & quanumiter portat.
Vbi & subditur. Et tunc uidebunt filiū ho
 minis ueniente innubibus cæli. cū potesta
 te magna & maiestate. Ac si aperite dice
 retur. In potestate & maiestate uisuri sunt.
 quē in humilitate positū audire noluerunt.
Nt uirtutē eius tanto tunc districtus senti
 ant. quanto nunc ceruicē cordis ad eius pa

tientia non inclinantur. Sed quia haec contra
reprobos dicta sunt. mox ad electorū conso-
lationē uerba uertuntur. Nam subditur. his
autē fieri incipientibus. respicite & leuate ca-
pita uera. quō appropinquat redēptio uera.
¶ si aperte ueritas electos suos admoneat di-
cens. Cū plagæ mundi crebrescant. cū terror
iudicii uirtutibus cōmotis ostenditur. leuare
capita id est exhilarate corda. Quia dū finit
mundus cui amici non estis. prope fit redem-
ptio quā quæsistis. Inscriptura & enī sacra
sepe caput promente ponitur. Quia sicut
capite reguntur membra. ita cogitationes
mente disponuntur. Leuare itaq; est capi-
ta mentes nras ad gaudia caelestis patriæ
erigere. Qui ergo dñm diligunt. ex mundi
fine gaudero atq; hilarescere iubentur.
quia uidelicet cū quē amant mox inueni-
unt. dū transit is quē non amauerunt.
¶ Absit enī ut fidelis quisq; qui dñm uidere
desiderat. de mundi percussionibus lu-

geat. quē finiri cisdē suis percussionibus non
 ignorat. Scriptū nāq̄ est. Qui cūq̄ uolue
 rit amicus esse seculi huius. inimicus dī con
 stituitur. Qui ergo appropinquante mun
 di fine nongaudet. amicū se illius esse te
 statur. atq̄ per hoc inimicus dī esse conuin
 citur. Sed absit hoc a fideliū cordibus. ab
 sit ab his qui & esse aliam uitā per fidem
 credunt. & eam per operationē diligunt.
Ex mundi enī destructione lugere eorum
 est. qui radices cordis in eius amore plan
 tauerunt. qui sequentē uitā non querunt.
 qui illā neq̄ esse suspicantur. Nos autem
 qui cælestis patriæ gaudia aeterna cognos
 sumus. festinare ad eā quantotius debem.
Optandū nobis est citius pergere. atque
 ad illā uia breviori peruenire. Quibus cū
 malis mundus non urgetur. quæ nos tristi
 cia. quæ aduersitas non angustat. quid
 est uita mortalis nisi uia. & quale sit fra
 tres mei perpendite in labore uia lacessit

& tamen candē uā nolle finiri. Quod autē
calcari mundus ac despici debeat. redēptor
nī prouida cōparatione manifestat. cū pro
tinus adiungit. Videte sicut nā & omnes
arbores cū producunt iā ex se fructū scitis
quō prope est astas. Ita & uos cū uideritis
hac fieri. scitote quō prope est regnum dī.
¶ perte dicens. quia sicut ex fructu arborū ui
cina astas agnoscitur. ita ex ruina mundi
prope esse cognoscitur regnū dī. Quibus pro
fecto uerbis ostenditur. quia fructus mun
di ruina est. Ad hoc enī crescit ut cadat.
ad hoc germinat. ut quaq̄ germina uerit
cladibus consumat. Bene autē regnū dī a
stati cōparatur. quia tunc meroris nī nu
bila transcurrunt. & uitæ dies aeterni solis cla
ritate fulgescant. Quæ om̄a sub magna
certitudine confirmantur. cū subiungit
sententia qua dicitur. ¶ men dico uobis q̄
non præteribit generatio hac donec omnia
fiant. Cælū & terra transibunt. uerba autē

mea non transibunt. Nihil enī in rerū corporaliū natura calo & terra durabilis. & nihil in rerū natura tā uelociter quā sermo transit.

Verba enī quo usq' imperfecta sunt. uerba non sunt. Cū uero perfecta fuerint omnino iā non sunt. quia nec perfici nisi transcundo possunt.

Ait ergo. Calū & terra transibunt uerba autē mea non transibunt. Ac si aperte dicat. Omne quod apud uos durabile est. sine mutatione durabile ad aeternitatē non est. Et omne quod apud me transire cernitur. fixū & sine transitu tenetur. Quia sine mutabilitate manentes sententias exprimit meus sermo qui transit. Ecce fratres mei iā cernimus qđ audiebamus. Novis cottidie & crebrescentibus malis mundus urgetur. Ex illa plebe innumera quanti remanseritis aspicitis. & tamen ad huc cottidie flagella urgent. repentina casus opprimunt. nouæ nos & improuisæ clades affligunt. Sicut enī in iuuentute uig& corpus forte & incolome manet

pectus torosa ceruix plena sunt brachia.
In annis autem senilibus statura curuatur
ceruix ex siccata deponitur frequentibus su
spiris pectus urgetur uirtus deficit loquen
tis uerba anhelitus intercipit. Nam & si lan
guor desit plerumq; senibus ipsa sua salus egri
tudo est. Ita mundus in annis prioribus uelut
in iuuentute uiguit ad propagandam humani
generis prolem robustus fuit. Salute cor
porum uiridis opulentia rerum pinguis. At
nunc ipsa senectute sua deprimitur & quasi
ad uicinam mortem molestius crescentibus cre
brius urgetur. Nolite fratres mei diligere
mundum quoniam uidetis diu stare non posse. Pra
cepta apostolica in animo tenete quibus
nos admonet dicens. Nolite diligere mun
dum neque ea quae in mundo sunt. Quia si quis
diligit mundum non est caritas patris in eo
Nudius tertius fratres agnouisti quod su
bito turbine annosa arbusta eruta de
struxit domus. atque aetate afundamen

tis euersæ sunt. Quanti ad uesperū sani atq;
incolomes acturos se in crastinū aliquid pu-
tabant. & tamen nocte eadē repentina mor-
te defuncti sunt. in laqueo ruinæ deprehensi.
Sed considerandū nobis est. quod adhæc agen-
da inuisibilis iudex uenti tenuissimi spm
mouit. unius procellā nubis excitauit. & ter-
rā subruit. casura tot ædificiorū fundam̄ta
concussit. Quid ergo iudex est. cū per semet
ipsū ueniens in ultionē peccatorū ira eius
ex arserit. si portari non potest cū nos per-
tenuissimā nubē ferit. in ira eius præsentia
quæ caro subsistit. si uentū mouit & terrā
subruit. concitauit aera & tot ædificia stra-
uit. Hanc distinctionē uenturi iudicis pau-
lus considerans ait. horrendū est incidere
in manus dī uiuentis. hanc psalmista ex-
primit dicens. Dī manifestus uenit. dī nr
& non filebit. Ignis inconspectu eius arde-
bit. & incircitu eius tempestas ualida. Di-
strictionē quippe tanta iustitia tempestas

ignisq' comitantur. quia tēpestas exāminat
quos ignis exurit. Illū ergo diē fratres kī
illū ante oculos ponite. & quicquid modo gra
ue creditur. in eius cōparatione leuitatur.

Dē illo & cū die per prophetā dicitur. Juxta est
dies dnī magnus. iuxta & uelox nimis. Vox diei
dnī amara. tribulabitur ibi fortis. Dies iræ
dies illa. dies tribulationis & angustiæ. dies
calamitatis & miseriae. dies tenebrarū & cali
ginis. dies nebulae & turbinis. dies tubæ & clan
goris. De hac die dnī iterū per prophetam
dicit. Adhuc semel & ego mouebo. non solū
terrā. sed & iā cælū. Ecce ut prædiximus ae
rē mouit. & terra non subsistit. Quis ergo se
rat cū cælū mouerit. Quid autē terrores
quos cernimus. nisi sequentis iræ præcones
dixerimus. Vnde & considerare necesse est.
quia ab illa tribulatione ultima. tantū sint
tribulationes iste dissimiles. quantū a poten
tia iudicis præconis persona distat. Illū ergo
diē fratres kī tota intentione cogitate.

uitā corrigite. mores mutate. mala tentantia
resistendo vincite. perpetrata autē fletibus
punite. Ad uentū nāq̄ aeterni iudicis tanto
securiores quandoq̄ uidebitis. quanto nunc
districtionē illius timendo præuenitis.

In illo. Assūpsit itc̄ duodec̄ sc̄̄m̄ Lvc̄aō
cim discipulos suos & ait illis. usq̄ de d̄ laudē dō
O me lia beati ḡregorii p̄ap̄.

Redemptor nr̄ præuidens ex passione sua
discipulorū animos perturbando. eis
longe ante & eiusdē passionis poenā & resur-
rectionis suae gloriā prædicit; Ut cū mori-
entē sicut prædic̄ tu est cernerent. & iā re-
surrecturū nondubitarent. Sed quia carna-
les adhuc discipuli nullomodo ualebant ca-
perc uerba mysterii. uenitur admiraculū;
Ante eorū oculos cecus lumen recepit. Ut qui
caelestis mysterii uerba non caperent. eos ad
fidē caelestia facta solidarent; Sed miracu-
la dn̄i & saluatoris nr̄i sic accipienda sunt
fratres mei ut inueritate credantur facta.

& tamen per significationem nobis aliquid
innuant; Opera quippe eius & per potentiam
aliud ostendunt. & per mysterium aliud
loquuntur. Ecce enī quis iuxta hystoriam
ecclie iste fuerit ignoramus. & tamen quid
per mysterium significet nouimus; Cēcum
quippe est genus humanū quod in paren-
te primo a paradysi gaudio expulso clari-
tate supernæ lucis ignorans. dampnatio-
nis sua tenebras patitur. sed tamen per
redemptoris sui præsentia illuminatur;
¶ ut internæ lucis gaudia iam per desiderium
videat. atque in uita uitæ boni operis gres-
sus ponat; Notandum uero est quod cū
iēc hiericho appropinquare dicitur. cē-
cus illuminatur; hiericho quippe luna in-
terpratatur; Luna autem in sacro eloquio
pro defectu ponitur ponitur carnis. qd
dū menstruis momentis decrescit. defe-
ctū nr̄ mortalitatis designat; Dū igi-
tur conditor nr̄ appropinquare hiericho.

37

cecus ad lumen reddit; Quia dū diuinitas
defectū nrā carnis suscepit. humanū ge-
nus lumen quod amiserat recepit; Vnde
enī dī humana patitur. inde homo addi-
uina subleuatur; Qui uidelicet cecus re-
ste & iuxta hystoriā sedens & mendican-
esse describitur. ipsa enī ueritas dixit.
Ego sū uia; Qui ergo aeternā lucis clari-
tate nescit. cecus est; Sed si iā in redēpto
rē credidit. iuxta uia sedet; Si autē iā
credit. sed ut aeternā lucē recipiat rogat
dissimulat. a precibus cessat. cecus quidē u-
xta uia sed & sed minime mendicat; Si
uero & credit & exorat. & iuxta uia sed &
cecus & mendicat; Quisquis ergo cecitatis
sua tenebras agnoscit. hoc quod sibi deest
lumen aeternitatis intellegit; Clam & me-
dullis cordis. clam & uocibus mentis di-
cens; Itū fili dauid miserere mei; Sed quid
clamante ceco subiungitur audiamus;
Et qui præibant. increpabant cū ut taceret;

Quid autē signant isti qui ih̄m uenientē p̄cedunt nisi desideriorū carnaliū turbas tu multusq; uiciorū qui prius quā ih̄c ad cor n̄m ueniat tēptationibus suis cogitationē nrām dissipant & uoces cordis in oratione p̄turbant. Sepe nāq; dū conuerti ad d̄m post perpetrata uicia uolumus dū contra h̄c eadē exorare uicia quæ perpetrauimus conamur occurrunt cordi fantasmata peccatorū quæ fecimus mentis nrā aciē reuerberant. Confundunt animū & uocē nrā deprecationis p̄emunt. Qui p̄tribant ergo increpabant eū ut taceret quia prius quā ih̄c adcor ueniat mala quæ fecimus cogitationi nrā suis imaginibus illisa in ipsa nos nrā oratione conturbant. Sed quid adh̄c cecus illuminandus fecit audiamus; Sequitur Ipse uero multo magis clamabat; Fili dauid miserere mei Ecce quē turba increpat ut taceat magis ac magis clamabat; Quia quanto grauiori tumultu cogitatio

nū carnaliū præmumur: tanto orationi insi
 stere ardentius debemus; Contradicit
 turba ne clame mus: quia peccatorū nrōrū
 fantasmata plerumq; in oratione patim;
 Sed nimirū necesse est ut uox cordis nrī quo
 durius reppellitur: eo ualentius insistat;
 Quatinus cogitationis illicitæ tumultū supe
 ræ: atq; adpias aures dñi nimietate suæ in
 portunitatis erumpat; In se recognoscit ut
 suspicor unusquisq; quod dicimus: non quia
 dū ab hoc mun^{do} animū ad dñm mutamus: dū
 adorationis opus conuertimur: ipsa quæ
 prius delectabiliter gessimus: importuna
 post atq; grauia in oratione nrā toleramus;
 Vix corū cogitatio manus scī desiderii ab oculis
 cordis abicitur: vix corū fantasmata per
 poenitentia lamenta superantur; Sed cū
 in oratione nrā uehementer insistimus:
 transiuntē ih̄m mente figimus; Unde & illuc
 subditur; Stans autē ih̄c iussitū ad se adduci;
 Ecce stat qui ante transiebat: Quia cum

adhuc turbas fantasmatū in oratione patim.
item aliquatinus transeuntē sentimus. Cū uero
orationi uehementer insistimus. Stat ibc
ut lucē restituat. quia dī in corde figitur. &
lux amissa reparatur. Quia tamen in re & a
liquid aliud nobis dī innuit. quod intellegi
de humanitate ac diuinitate illius utilit
possit. Clamantē & enī cecū transiens au
diuit. sed stans illuminationis miraculū
exhibuit. Transire nāq̄ humanitatis est.
stare diuinitatis. Per humanitatē quippe
habuit nasci. crescere. mori. resurgere. de
loco ad locū uenire. Quia ergo indiuinita
te mutabilitas non est. atq̄ hoc ipsū muta
re transire est. profecto iste transitus ex
carne est. non ex diuinitate. per diuinita
tē uero ei semper stare est. quia ubiq̄ præ
sens nec per motū uenit. nec per motū rece
dit. Cecū igitur clamantē dī transiens
audiuit. stans illuminauit. Quia per hu
manitatē suā uocibus nrā cecitatis cōpa

133

tiendo misertus est. sed lumen nobis grā per
diuitatis potentia infudit. Et notandum
quid ecco uenienti dicat. quid tibi uis faciā.

Nūquid qui lumen reddere poterat quid uella
cēcus ignorare. sed peti uult hoc quod & nos
petere & se concedere prae noscit. Importune nāq
ad orationē nos admonet. & tamen dicit. Scit
nāq pater ur̄ quid uobis opus sit ante quā
petatis cū. Ad hoc ergo requirit ut petatur.
ad hoc requirit ut cor ad orationē excitet.

Vnde & cēcus protinus adiungit. Dñe ut ui
deā. Ecce cēcus a dño non aurū sed lucem
quærit. Parui pendet extra lucē aliquid
querere. quia & si habere cēcus quodlibet
potest. sine luce non potest uidere quod
habet. Imitemur ergo fr̄s kīmī cū quē &
cor pore audimus & mente saluatū. Non
falsas diuitias. non terrena dona. non fugi
tuos honores a dño. sed lucē queramus.

Nec lucē quæ loco clauditur. quæ tempore fi
nitur. quæ noctiū interruptione uariat.

quæ dñobis cōmuniter cū pecoribus cernit

Sed lucē quāramus. quā uidere cū solis angelis pos simus. quā nec inicū inchoat. nec finis angustat. ad quā profecto lucē uia fides est; Vnde recte & illuminato ceco protinus respondet. Respic. fides tua tē saluū fecit. Sed adhac cogitatio car nalis dicit. Quomodo possū lucē spītale quārere quā uidere non possū. Vnde mihi certū est si sit quæ corporeis oculis non fulgit. Cui scilicet cogitationi est quod breuiter quisq; respondeat. quia & hanc ipsa quæ sentitur non per corpus sed per animā cogitatur. & nemo suā animā uidet. nec tamen se dubitat animā habere quā non uidet.

Ex inuisibili nāq; anima uisibile regitur corpus.

Si auferatur quod est inuisibile. protinus corrutt hoc quod uisibile stare uidebatur. Ex inuisibili ergo substantia in hac uita uisibili uiuitur. & esse uita uisibilis dubitatur. Sed iā petenti ceco quid factū est uel quid ipse fecit audiamus. Seqtur confessim uidit. & sequebatur eū. videt & se quitur. qui bonū quod intellegit operatur.

V idet autem & non sequitur. quibonum quidem intellegit. sed bene operari contempsit. Si ergo fratres
 km̄i cæcitatem nr̄e peregrinationis agnoscim⁹.
 si credendo in redemptoris nr̄i mysticū iuxta
 uia sedemus. si exorando cottidie ab auctore
 nr̄o lucem petimus. si eandem lucem iam per intelle
 ctum uidendo illuminati post cecitatem sumus.
 ihm quem mente cernumus opere sequamur.

A spiciamus qua graditur. & eius uestigia imitan
 do teneamus. Ibm enim uenientem sequitur qui
 imitatur. hinc namque dicit. Sequere me & dimis
 te mortuos sepelire mortuos suos. Sequere enim
 dicitur imitare. hinc rursus ad monachum dicens.

S i quis mihi ministrat. me sequatur. Consideram⁹
 ergo qua graditur. ut sequi mereamur. Ecce cum
 sit dñs & creator angelorum suscepturnus naturam
 nr̄am quam condidit in uterum virginis uenit. Na
 sci tamen in hoc mundo perdiuites. noluit. pa
 rentes pauperes elegit. unde & agnus qui pro
 illo offeretur defuit. colubarum pullos & par tur
 turum ad sacrificium mater inuenit. prosperari

in mundo nolunt. obprobria irrisionesq; tole
rauit. Sputa flagella. alapas spinae corona
cruce sustinuit. & qui præter corporaliū dele
ctationē agaudio interno cecidimus. cū qua
amaritudine illuc redeatur ostendit. Quid
itaq; homo pro se pati debet. si tanta dī pro ho
minibus pertulit. qui ergo in xpō iā credidit.
sed adhuc auaricia lucra sectatur. insuper
bia honoris extollitur. inuidia facibus in ar
descit. libidinis se inmundicia polluit. prospe
ra ad ea quæ in mundo sunt concupiscit. ihm
in quo credidit sequi contēpnit. Diuerso quip
pe itinere ambulat. si gaudia delectatio
nesq; appetit. cui dux suus uā amaritudi
nis ostendit. Reuocemus ergo ante oculos
peccata quæ fecimus. consideremus quā ter
ribilis iudex hæc puniturus adueniat. men
tē formemus ad lamenta. uita nrā amare
scat ad tēpus in poenitentia ne aeternā ama
ritudinē sentiat inuindicta. Perfectus
quippe ad gaudia ducimur. ueritate polli

cente quæ ait. Beati qui lugent. quō ipsi consolabuntur. Adfletū uero per gaudia peruenitur. hæc eadē ueritate attestante quæ ait. Vt uobis qui ridetis nunc. quia lugebitis & flabitis. Si ergo retributionis gaudium in peruentione quærimus. poenitentia amaritudinē in via teneamus. Sicq; fit ut non solū nrā uita in dī proficiat. sed bēc ipsa conuersatio ad laudē dī & alios accendat. Vnde & illic subditur. Et omīs plebs uideat. dedit laudē dō. & vñc in sc̄vā cr̄t̄b nullo Loquente ihu ad turbas. ecce mater eius & fratres stabant foris loqui ei. Usq; quicūq; enī fecerit uoluntatē patris mei qui incælis est. ipse meus frater soror & mater est.

O M E L I A B E A T I G R E G O R I I . P A P E

 cī euātū breuis est lectio recitata. sed magnis mysteriorū ponderibus grauidat. & enī conditor & redēptor nr̄ matrē se nosse dissimulat. & quæ ei mater sit & qui pro pinqui. non per cognationē carnis. sed per con-

unctionē sp̄i designat dicens. Quā est mater
mea. & quis sunt fratres mei qui cūq; enī fece-
rit uoluntatē patris mei qui in cælis est ipse
meus frater soror & mater est. Quibus nobis
uerbis quid aliud innuit. nisi quod obsequen-
tes iussionibus suis multos ex gentilitate colli-
git. & iudeā excuius carne genitus est non
agnoscit. Vnde & mater eius cū quasi non a-
gnoscitur. foris stare perhibetur. Quia uide-
licet synagoga idcirco ab auctore suo non re-
cognoscitur. quia legis obseruationē tenens
sp̄italē intellectū perdidit. & sese ad custodiā
litterarē foras fixit. Sed dūis qui uoluntatē
patris fecerit soror & frater dñi dicitur. pro-
pter utrūq; sexum qui ad fidē colligitur
mirū non est. Mirandū uero ualde est. quo
modo & iam mater dicatur. Fideles ergo di-
scipulos. fratres uocare dignatus est dicens.
I te nunciate fr̄ibus meis. Qui ergo frater dñi
fieri ad fidē ueniendo potuerit. querendū
ergo quomodo esse & iā mater possit. Sed sci-

endū nobis est quia qui xpī frater & soror est
 credendo. mater efficitur prædicando. Quasi
 enī parit dñm quē cordi audientis infuderit.
 & mater eius efficitur si per eius uocē amor
 dñi in proximamente generatur. Ad quā rem
 nobis idonee confirmandā ad est beata felici
 tas. cuius hodie nataliā celebramus. qua cre
 dendo extitit ancilla xpī & prædicando facta
 est mater xpī. Septē quippe filios sicut inge
 stis eius emendacioribus legitur. sic post se
 timuit uiuos in carne relinquere sicut car
 nales parentes solent metuere ne mortuos
 præmittant. In persecutionis enī labore de
 præhensa filiorū corda in amore supernae pa
 triæ prædicando roborauit. Et parturit spū
 quos carne pepererat. ut passione pareret dō.
 quos carne peperat mundo. Considerate fr̄s
 km̄i infemino corpore uirile pectus. admir
 et stetit imperterrita. amittere se in filius
 lumen ueritatis timuit. si non fuisset orbata.
 Numquid ergo hanc feminā matrē dixerim.

certe cū dñs de iohanne loquere tur dixit.
Quid ^{ex} estis in deserto uidere prophetā. utiq
dico uobis & plusquam prophetā. Et iohannes
ipse requisitus respondit dicens. Non sum pro
pheta. Qui ^{enī} se plusquam prophetā nouerat esse.
se prophetā negabat. Qui idcirco plus quam
propheta dicitur. quia propheta est officiū
uentura nunciare. non & iā demonstrare.
Iohannes uero plusquam prophetā est. quia
quē uerbō dixit. digito ostendit. Non ergo
hanc feminā martyrem sed plusquam marty
rem dixerim. quia septē pignoribus ad
regnū præmissis. totiens ante se moritura
ad poenas prima uenit. sed octaua puenit
A spexit mater & cruciata & imperterrita
filiorū mortē. spes gaudiū debuit dolore
naturæ. Timuit uiuentibus. gauisa est mo
rientibus. Optauit nullū post se relinque
re. nequē haberet superstite. non poss& ha
bere confortē. Nemo ergo ex uobis fr̄s k̄mī
existim&. quod eius cor morientibus filiis

37

& iā carnalis affectus minime pulsauit.

Nec enim filios quos carnē suā esse nouerat.
sine dolore poterat morientes uidere.

Sed erat uis amoris interior: quæ dolorē
uincerat carnis. Vnde & passuro petro di-
citur: Cū senueris extendes manus tuas.

& aliis te cing& & ducet quo tu non uis.

Nec enim si plenissime petrus noll& proxpō
pati potuiss&. sed martyriū quod per in-
firmitatē carnis noluit. per uirtutē sp̄s
amauit. Qui dū per carnē ad poenas
trepidat. per sp̄m ad gloriam exultat.

Actūq' est ut cruciatū marti nolendo
uoluiss&. sicut nos quoq' cū gaudiū quæ-
rimus salutis amarū poculū sumimus
purgationis. Amaritudo quidē in poculo
displic&. sed restituenda per amaritu-
dinē salus plac&. Amauit ergo iuxta
carnē felicitas filios. sed pro amore ex-
lestis patriæ mori corā se uoluit quos
amauit. Ipsa eorū uulnera accepit. sed

ipsa incis ad regnū præuenientibus excreuit
R ecce ergo hanc feminā ultra martyre dixe-
rim. quæ & totiens infilii est desiderabiliter
extincta dū multiplex martyriū obtinuit.
ipsa quoq' martyriū palmā uincit. fertur apud
ueteres mos fuisse ut quisquis consul existet
iuxta ordinē tēporū honoris sui locū teneret.
At si quis posterior ad consulatū ueniens con-
sul non semel sed bis fortasse aut tertio fie-
ret. & iā illos laude & honore transcenderet.
qui non plus quā semel consules extitissent
V icit ergo beata felicitas martyres. quæ tot
ante se morientibus filius pro xpō frequenter
occubuit. cui & amore illius sola sua mors
minime sufficit. Consideremus ergo fr̄s hanc
feminā. consideremus nos qui membra corpo-
ris uiris sumus. in eius cōparatione quid existi-
mabimur. Sepe nāq' agenda aliqua bona
proponimus. sed si unus contra nos leuissim
sermo ab ore irridentis eruperit. ab inten-
tione actionis nr̄æ fracti protinus & confu-

si resiliimus. Ecce nos plerūq; abono opere
uerba reuocant. felicitatē uero a scā in
tentione frangere nec tormenta potuerunt

Nos in aura maledictionis impingimus.
hæc ad regnū & iā per ferrū exiit. nihilq;
esse quod ob sistet & estimauit. nos ad præ
cepta dñica largiri nrā saltim superflua
nolumus. hæc non solū dō suā substantiā
contulit sed pro illo & iā propriā carnem
dedit. Nos cū ex diuina iussione filios a
mittimus. sine consolatione lugemus. hac
eos uelut mortuos plangeret. si non obtu
lisset. Cū ergo ad illud terrible examen
districtus iudex uenerit. quid nos uiri
dicimus cū huius feminæ gloriā uideri
mus. de debilitate mentis nrāe qua tunc
nobis erit uiris excusatio. quando hæc o
stendetur qua cū sc̄to sexū uicit. Sequa
mur ergo fr̄s k̄mī districtā & asperā re
dēptoris uiā. Usu quippe uirtutū ita iā
plena facta est. ut per eā feminis libeat

ambulare. Despiciamus cuncta præsentia.
nulla sunt & enī quæ transire possunt.

Turpe sit diligere. quod constat citius perire.
Non nos terrenarū rerū amor superet. non
superbia inflat. non ira dilaniat. non luxuria
polluat. non inuidia consumat. A more nō
fr̄s k̄mī redēptor n̄r occubuit. ut nos amo
re eius discamus uincere nosmet ipsos. Quod
si perfecte agimus non solū imminentes
poenas euademus. sed cōmuni cū martyri
bus gloria remuneramur. Nā quāuis oc
casio persecutionis desit. habet tamen pax
nra martyriū suū. quia & si carnis colla
ferro non subdimus. spirituali tamen gladio
carnalia desideria in mente trucidamus.
In illo Misit ih̄c duodecim lev̄em sc̄vō matib
discipulos præcipiens eis dicens. vñq gratis
acepistis gratis date. Oant b̄ GREGORII pape
Cum constet om̄ibus fr̄s k̄mī quia redē
ptor n̄r in mundo pro redēptione gen
tiū uenit. cū samaritanis cottidie adfi

dē uocari conspicimus. quid est quod in prædicationē discipulos mittens dicit. In iudeā gentiū ne abieritis. & ciuitates samaritanorū ne intraueritis. sed potius ite ad oues quae perierunt domus israhel. nisi hoc quod ex facti fine collegimus. quia prius soli iudeæ uolunt & post modū cunctis gentibus prædicari. Ut dū illa uocata conuerti renuerat. prædicatores scī ad uocationē gentiū per ordinē uenirent. Quatinus redēptoris nr̄i prædicatio a propriis repulsa. gentiles populos quasi extraneos quareret. Et quod iudeæ fiebat intestimoniū. hoc gentibus grātē esset incrementū. Erant & iā tunc qui de iudea uocandi essent. & de gentibus uocandi non essent. Nā & in apostolorum actibus prædicante petro legimus. & prius hebreorū tria milia. & postea quinq̄ milia. credidisse. Et cū prædicare apostoli gentibus in asia uoluissent. per spm prohibiti me morantur. & tamen ipse sp̄s qui prius prædi-

cationē prohibuit. hanc asianorū postea cor
dibus infudit. Nam diu est quod asia cuncta
iā credidit. idcirco ergo prius prohibuit. qđ
postmodū fecit. Quia tunc in illa erant qui
saluandi non erant. tunc in illa erant qui
nec dū ad uitā reparari mererentur. nec
tamen grauius de contēpta prædicatione
vni iudicari. Subtili ergo occultoq; iudicio a
quorundā auribus prædicatio scā subtra
hitur. quia suscitari per grām non merent
Vnde necesse est fr̄s km̄i ut in om̄i quod agi
mus. om̄i potentis dī super nos consilia occul
ta timeamus. Ne dū mens nr̄ā exterius fusā
a sua se uoluntate non reuocat. intus contra
ēā iudex terribiliter aduersa disponat. Qđ
bene psalmista intuens ait. Venite & uidete
opera dñi. quā terribilis inconsiliis super
filios hominū. Vedit nāq; quod aliis misere
ricorditer uocatur. aliis iusticia exigen
te repellitur. Et quia alia parcendo. alia ad
irascendo disponit. expauit quod penetrare

non potuit; & quē non solū inuestigabile sed
busdā suis sentencis & iā inflexibile uidit.
terribilē inconsiliis esse memorauit. Missis au-
tē prædicatoribus quid præcipiatur audia-
mus. Eunte prædicate dicentes quia ap-
propinquauit regnū cælorū. hoc iā fr̄s dile-
ctissimi & iā si euangeliū taceat mundus cla-
mat. Ruinæ nāq' illius. uoces eius sunt; qui enī
tot attritus percussionibus agta sua cecidit
quasi iā nobis epræxi more regnū aliud qđ sequit̄
ostendit. Ipsif iā & a quibus amatur. amarus
est. Ipse eius ruinæ prædicant. quod aman-
dus non est. Si enī ruinā sui domus quassata
minar&. quisquis in illa maner& fuger&. & qui
tantā dilexerat. recedere quantotius festina-
ret. Si igitur mundus cadet. & nos eū aman-
do amplectimur. opprimi uolumus potius
quā habitare. Quia nulla nos ratio a ruina
illius separat. quos eius passionibus a mor ligat.
facile ergo est nunc iā cū destructa om̄a
cernimus. animū nr̄m ab eius dilectione

disiungere. Sed hoc illo intēpore diffi-
cillimū fuit. quo tunc prædicare caro-
rū regnū inuisibile mittebantur. cū lon-
ge lateq; om̄s cernerent florere regna
terrā. Vnde & iuncta prædicatorib;
scis miracula ut fidē uerbis dar& uir-
tus ostensa & noua facerent qui noua
prædicarent. Sicut in hac eadē lectione
subiungitur. Infirmos curate. mortuos
suscitate. Leprosos mundate. doemones
eicite. s̄ lōrente mundo. crescente huma-
no genere. diu in hac uita subsistente car-
ne. exuberante rerū opulentia. quis cū
audir& uitā esse aliā crederet. quis inui-
sibilia uisibilibus præferr&. Sed ad salutē
redeuntibus infirmis ad uitā resurgenti-
bus mortuis. carnis mundiciā recipienti-
bus leprosis. a reptis a iure inmundorū
spirituū doemonicis. tot uisibilibus mi-
raculis exactis quis non crederet quod de
inuisibilibus audir&. Ad hoc quippe uisi-

41

bilia miracula coruscant. ut corda ui
dentiū ad fidē inuisibiliū pertrahant.
ut per hoc quod mirū foras agitur hoc
quod intus est longe mirabilius esse senti
atur. Vnde nunc quoq; cū fideliū nume
rositas excrevit. intra scām æclam mul
ti sunt qui uitā uirtutū tenent. & signa
uirtutū non habent. qua frustra miracu
lū foras ostenditur. si de est intus quod
operetur. Nam iuxta magistri gentiū
uocē linguae insigno sunt non fidelibus
sed infidelibus. Vnde & isdē prædicator
egregius qui ad prædicationis uerba
dormientē cadentēq; de fenestra euti
cū atq; aurita funditus extinctū corā
cunctis infidelibus orando suscitauit.

Militene ueniens & plenā infidelibus in
sulā sciens patrē publiq; interia fe
bribusq; uexatū orando saluauit. pcre
grinationis suæ comitē & scā prædica
tionis adiutorē timotheū ex infirmi

tate stomachi lassitudine non uerbo curat
sed medicinali arte medere parat dicens.

Modico uino utere propter stomachum tuū
& frequentes tuas infirmitates. Qui ergo
infirmū infidelē una prece saluat. cur ęgro
tū sociū prece non roboretur. quia numerū ille
foras per miraculū sanandus erat. qui ui-
uus interius non erat. Ut per hoc quod ex-
terior potestas ostenderet. hinc ad uitā
interior uirtus animarē. Egrotanti au-
tē fideli socio exhibenda foras signa non fu-
erant. qui salubriter intus uiuebat. Sed
concessa potestate prædicationis. conces-
sis uirtutū miraculis quid redēptor nř
subiungat audiamus. Gratias accepistis.
gratis date. præsciebat nāq non nullos
hoc ipsū donū accepti sp̄ in usū negotia-
tionis inflectere. & miraculorū signa ad
duaricię obsequiū declinare. Hinc est enī
quod symo per impositionē manus edita
miracula concupiscentis percipere. donū sp̄

sc̄i pecunia uolunt scilicet ut deterius uen
h inc est enī quod de tēplo redēptor nī
flagello de resticulis factō turbas eiecit
cathedras uendentiū colubas euertit.
Colubas quippe uendere est. impositionem
manus qua sp̄s sc̄s accipitur non ad uitæ
meritū sed ad præmiū dare. Sed sunt
nonnulli quidē qui nūmorū præmia ex
ordinatione non accipiunt. & tamen sa
crois ordines pro humana grā largiuntur.
atq̄ de largitate eadē laudis solūmodo
retributionē querunt. hi nimirū quod gra
tis acceptū est gratis non tribuunt. quide
impenso officio sc̄itatis. nūmū expetunt
fauoris. Vnde bene cū iustū uirū describeret
propheta dit. Qui excutit manus suas ab
omī munere. Neq̄ enī dicit qui excutit
manū suā a munere. sed adiunxit ab
omī. quia aliud est munus ab obsequio. a
liud munus a manu. aliud munus alingua.
M unus quippe ab obsequio est. subiectio in

debita impensa. Munus a manu pecunia est.
munus a lingua fauor. Qui ergo sacros
ordines tribuit. tunc ab omni munere ma-
nus excutit. quando in diuinis rebus non
solū nullā pecuniā. sed & iā humānā grām
non requirit. Sed uos fr̄s km̄i quos s̄cularis
habitus tenet quācūq; sint nīā cognoscitis.
mentis oculos ad uitā reuocate. Cuncta er-
ga uos uicissim gratis agite. nolite operis
urī in hoc mundo retributionē querere.
quē cū iā tanta cerntis uelocitate defe-
cisse. Caute mala quomodo ne bona pro-
temporalī retributione faciatis; ipsū testē
urī operis querite. quē iudicē sustinetis.
O cculta nunc esse bona urā uideat. ut ea re-
tributionis suā tempore in publico ostendar.
S icut carni urā ne deficiat cibos cottidie
præbetis. sic mentis nrā cottidiana alim-
ta bona sint opera. Cibo corpus pascatur.
pīo opere sp̄l mutriatur. Quod moritur
carni tribuitis. uicturæ imperpetuum an-

maꝝ non negetis. Si quando ignis repentinus
habitaculū adsumit. quisquis eius possessor
extiterit. rapit quod ualuerit & fugit.

Lucrū deputat. siquid secū ex ignibus tollat
Ecce tribulationū flāma mundū cremat.
& cuncta quæ in eos speciosa uidebantur.
finis iā proximus uelut ignis de uastat.

Lucrū ergo fr̄s maximū credite. si uobiscū
ex illo aliquid rapiatis. siquid rapientes
tollitis. si hoc quod perire remanendo pote
rat ad retributionē. perpetuā uobis largi
endo seruatis. Cū uelocitate tēporafugiunt.
Auidendū ergo citius iudicē nr̄m quia cū
magna importunitate impellimur. ei bonus
actibus cū festinatione præparemur.

In ito Ambulans ihc secus se v. sc̄m atq;
mare galilea. usq; secati sunt eum.

OOCELIA BEATI GREGORII PAPÆ.

Audistis fr̄s k̄mī quia ad unius iussionis
uocē petrus & andreas relicti rei
bus secuti sunt redēptore. Nulla uero bunc

facere adhuc miracula videant nihil ab
co^{de}præmia æternæ retributionis audierat.
& tamen ad unū dñi præceptū hoc quod pos-
sideret videbantur. obliti sunt. Quanta nos ei
miracula uidimus. quot flagellis affligimur.
quantis minarū desperitatibus deterrimur.
& tamen uocantē sequi contēpnumus. In cælo
iā sed & qui de conuersione nos admonet.

Iā iugo gentiū colla subdidit. iā mundi gta
strauit. iā ruinis crebrescentibus districti
sui iudicii diē approp. in quantē denunciat.
& tamen superba mens nřā non uult hoc
sponte deserere. quod cotidie perdit inuita

Quid ergo fr̄s k̄mī. quid in eius iudicio dictu-
ri sumus. qui ab omore huius sc̄ti nec præcep-
tis flectimur. nec uerberibus emendamur

Sed fortasse aliquis tacitus secū cogitationi-
bus dicat. Ad uocē dñicā uterq iste pescator.
quid aut quantū dimisit. qui pene nihil ba-
buit. sed hac in re fr̄s k̄mī affectu si potius de-
bemus pensare quā censū. Multū reliquit qui

sibi nihil retinuit. Multū reliquit qui quā
libet parū totū reliquit. Certe nos & habi-
ta cū amore possidemus. & ea quae minime ha-
bemus ex desiderio querimus. Multū ergo pe-
trus & andreas dimisit. quando uterq; & iā
desideria habendi dereliquit. Multū dimi-
sit. qui cū re possessa & iā concupiscentiis re-
nunciauit. & sequentibus tanta dimissa sunt.
quanta a non sequentibus concupisci non
potuerunt. Nemo ergo & iā cū quosdā con-
spicit multa reliuisse apud semet ipsū dicat
mitare huius mundi contēptores uolo. sed
quod relinquā non habeo. Multa fr̄s relin-
quitis. si desiderius terrenis renunciatis.
Exteriora enī nī dō quālibet parua suffi-
ciunt. Cor nāq; & substantiā pensat. nec per-
pendit quantū in eius sacrificio se exquan-
toproferatur. Nā si exteriorē substantiā
perpendamus. ecce sc̄i negotiatores nr̄i per-
petuā angelorū uitā datis retibus & nauis
mercati sunt. & stimationē quippe preci-

non habet. sed tamen regnum dei tantum ualeat
quantum habes. Valuit namque zacheo dimidiū
substantiae quia dimidiū aliud ad hoc quod
in iustitia abstulit restituendū in quadru-
plū reseruauit. Valuit petro & andreae di-
missis retribus & naui. Valuit iuidua duobus
minutis. val & alteri calice aquæ frigidæ

Regnum itaque domini ut diximus tantum ualeat quan-
tum habes. Pensate igitur fratres quid uilius
cum emitur quid clarius cum possidetur.
sed fortasse nec calix aquæ frigidæ suppe-
tit qui indigenti praebatur. etiam tunc se-
curitatē nobis promittit sermo diuinus

Redeptori & enim nato calici ciues ostensi sunt
qui clamarent. Gita in excelsis domino & inter
ra pax hominibus bona uoluntatis. Ante
deum namque oculos non quā est uacua manus
amunere si arca cordis repleta fuerit
bona uoluntate. hinc & enim psalmista di-
cit. In me sunt deus uota tua quæ reddā lau-
dationes tibi. Ac si aperte dicat. Et si ex

terius munera offerenda non habeo. intra
mem & ipsū tamen inuenio. quod in ara tui
laudis pono. Quia qui nrā datione non pasce-
ris. oblatione cordis melius placaris. Nihil
quippe dō dicius offertur uoluntate bona
Voluntas enī bona est. sic aduersa alterius
sicut nrā pertimescere. sic de prosperitate
proximi sicut de nrō profectu gratulari.
Aliena dāpna nrā credere. aliena lucra nrā
deputare. Amicū non propter mundū sed
propter dñm diligere. Inimicū & iā amando
tolerare. Nulli quod pati non uis facere. nul-
li quod tibi iuste impendi desideras dene-
gare. Necessitate proximi iuxta uires con-
currere. sed prodesse & iā ultra uires uelle.
Quid ergo isto holocausto locupletius. quan-
do per hoc quod dō immolat in ara cordis
anima sem & ipsā mactat. Sed hoc bonae uo-
luntatis sacrificiū nūquā plene persolu-
tur. nisi mundi huius cupiditas perfecte
deseratur. Nā quic quid in eo concupiscim'

hoc procul dubio proximus in uidem us. vide
tur & enī quia nobis desit quod alter asse
quitur. Et quia sēper inuidia abona uo
luntate discordat. mox ut hæc mentē coe
perit illa discedit. vnde prædicatores sc̄i
ut possint perfecte proximos diligere. stu
duerint in hoc sc̄to nihil amare. nihil umq;
appetere. nihil uel sine appetitu possidere.
Quos bene isaias intuens ait. Qui sunt isti
qui ut nubes uolant. & quasi colubæ adfe
nestras suas. Videl quippe eos terrena de
spicere. mente cælestibus propinquare. uer
bis pluere. miraculis coruscare. Et quos ater
renis contagius sc̄ā prædicatio & sublimis ui
ta suspenderat. hos uolantes pariter & nu
bes appellat. Fenestrae autē nr̄i sunt oculi.
quia per ipsos anima respicit quod exteri
us concupiscit. Columba uero simplex est a
nimale. atq; a malitia fellis alienū. Quasi
colubæ ergo adfenestras suas sunt. qui nihil
in hoc mundo concupiscunt. qui om̄a sim

pliciter aspiciunt. & in his quæ uidentur
 pacitatis studio non trahuntur. At con
 tra milius & non coluba ad fenestras su
 as est. qui ad ea quæ considerat rapina
 desiderio anhelat. Quia ergo fr̄s k̄m̄ bea
 ti andreae apti natalicia celebramus. debe
 mus imitari quod colimus. Ostendat nr̄a
 obsequiū deuotionis. immutatae sollēntias
 mentis. Despiciamus quæ terrena sunt.
 relictus temporalibus mercemur aeterna.
 Si autē nec dū possumus relinquere propria
 saltē non concupiscamus aliena. Si nec dū
 mens nr̄a accenditur igne caritatis. in
 ambitione sua habeat. frenū timoris. ut
 profectus sui passibus uegetata. dū alieno
 rū appetitu compescitur. quandoq; ad pro
 pria contēpnenda perducatur.
 nitto Cū audiss& iohannes se vñ sc̄v̄ mat̄
 inuinculis opera xp̄i. vsq; p̄paraū uiā tuā
 uarendū nobis est fr̄s k̄m̄ iohannes pro
 pheta & plusquā propheta qui uenient̄

ad iordanis baptisma dñm ostendit dicens.
ecce agnus dī ecce qui tollit peccata mundi.
qui & humilitatē suā & diuinitatis eius po-
tentia considerans dicit. qui de terra est
de terra loquitur. qui autē de cælo uenit
super om̄s est. cur incarcere positus mit-
tens discipulos requirit. tu es qui uenturus
es. an aliū exspectamus. tāquā si ignorā-
rā quē ostenderet. & an ipse sit nesciat. quē ip-
sū esse prophetando baptizando ostendo
clamauerat. Sed hæc citius quæstio solui-
tur. si gesta rei tēpus & ordo pensatur. Ad
iordanis enīfluenta positus. quia ipse redē-
ptor mundi esse asseruit. Missus uero incar-
cere an ipse ueniat requirit. Non quia ip-
sum esse mundi redēptore dubitat. sed quē
rit ut sciat siis qui perse inmundū uenerat
perse & iā ad inferni claustra descendat.
Quē enī præcurrēns mundo nunciauerat.
hunc moriendo ad inferos præcurrerbat
Ait ergo. Tu es qui uenturus es. an aliū ex-

47

pectamus. Ac si aperte dicat; Sicut proho-
minibus nasci dignatus es. an etiam prohomini-
bus ad inferos digneris insinuare. Ut qui
natiuitatis tuae praecursor extitit. descentio-
nis etiam praecursor fiam. Et uenturum in
ferno te nunciare. que iam uenisse mundo e-
nunciatur. Unde inquisitus dominus enumera-

viii

tis suae potentiae miraculis. de mortis suarum
protinus humilitate respondit dicens; Ce-
ci uident. claudi ambulant leprosi mun-
dantur. Surdi audiunt. mortui resurgunt.
pauperes euangelizantur. Et beatus est
qui non fuerit scandalizatus in me.

tot signis tantisque uirtutibus. non scanda-
lizari potuit sed admirari. Sed mens in-
fidelium graue in illo scandalum pertulit.
cum cum post tot miracula morientem uidit;

Unde et paulus dicit. Nos autem predica-
mus christum crucifixum. iudicis quidam scan-
dalum gentibus autem stultitiam. Stultum
quippe hominibus uisum est. ut pro ha-

minibus auctor uitæ moreretur. Et inde
contra eū homo scandalū suscit. unde ei am-
plius debitor fieri debuit. Nā tanto dī ab
hominibus dignus honorandus est. quan-
to pro hominibus & indigna suscepit. Quid
est ergo dicere beatus qui non fuerit scan-
dalizatus in me. nisi aperta uoce abiecti
onē mortis suæ humilitatē signare. ac si
patenter dicat. Mira quidē facio. sed ab
iecta perpeti non dedignor. Quia ergo
moriendo te subsequor. Cauendū ualde
est hominibus ne in me mortē despiciant.
qui signa uenerantur. Sed dimissis iohan-
nis discipulis. quid de eodē iohanne turbis
dicat audiamus. Quid existis uidere in
deserto harundinē uento agitatā. quod
uidelicet non ascerendo sed negando in-
tulit. harundinē quippe mox ut aura
contigerit. in partē alterā inflectit.
viii. Et quid per harundinē. nisi carnalis animus
designatur. qui mox ut fauore uel de-

tractione tangitur. in partē quālibet inclinat.
Si enī ab humano ore aura fauoris flau-
rit. hilarescit. extollitur. totūq; se quasi
ad grām inflectit; Sed inde uentus de-
tractionis eruperit unde laudis aura ue-
niebat. mox hunc quasi in partē alteram
ad uim furoris inclinat; Sed harundo
uento agitata iohannes non erat. quia hunc
nec blandū grā. nec cuiuslib& ^{detractio in-} ira asperū
faciebat. nec prospera hunc erigere. nec ad
uersa nouerant inclinare. harundo ergo
uento agitata iohannes non erat. quē
ab statu suerectitudinis nulla rerū uari-
etas inflectebat; Discamus igitur fr̄s
km̄ harundo uento agitata non esse. so-
lidemus animū inter auras linguarū po-
sitū. & inflexibilis status mentis; Nulla
nos detractio ad irā prouoc&. atq; ad re-
missionē inutilis grā nullus fauor incli-
net. Non nos prospera eleuent. non ad
uersa perturbent; Ut qui insolitatem

fidei figimur. ne quaquam rerum transi-
tuum mutabilitate moue amur. Adhuc au-
tem de eius expressione subiungitur. Sed
quid existis in deserto uidere hominem
mollibus uestitum. ecce qui mollibus ue-
stiuntur in domibus regum sunt. Camelo-
rum contextis & eni pilis. ut scitis uestiu
iohannes fuisse describitur. Et quid est
dicere ecce qui mollibus uestiuntur in
domibus regum sunt. nisi aperta senten-
tia demonstraret. quia non cœlesti sed
terreno regno militant. hi qui pro dō per-
peti aspera fugiunt. sed solis exteriori
bus dediti præsentis uitæ mollicie & de-
lectatione querunt. Nemo ergo existi-
mæ influxu atq studio uestium precio-
sarum peccatum de esse. quia si de hoc culpa
non esset. nullomodo iohannem dñs de ue-
stimenti sui asperitate laudasset. Si
hoc culpa non esset. nequaquam petrus a
postolus per epistolam feminas a preciosa

rū uestiū appetitu conpescer& dicens
 Non inueste preciosa. Pensate ergo quā
 culpa sit hoc & iām uirof appetere. a qua
 curauit pastor actæ & foeminas prohi
 bore. Quāuis hoc quod iohannes non esse
 uestitus mollibus dicitur. per significa
 tionē intellegi & aliter potest. Mollib:
 enī uestitus non fuit qui uitā peccanti
 um non blandimentis fouit. sed rigore
 asperæ invectionis increpauit dicens.

6 enimina uiperarū quis uobis demonstra
 uit fugere auentura ira. Vnde & per
 salomonē dicitur. Verba sapientiū qua
 si stimuli & sicut clavi in altū defixi
 Clavis quippe atq' stimuli sapientium
 uerba cōparantur. quia culpas delin
 quentiū nesciunt culpare sed pungere.
 Sed quid existis uidere in deserto pro
 phetā. & iā dico uobis & plusquā prophe
 tam. prophetæ quippe ministeriū est
 uentura prædicere. non & iā demonstra
 re.

Iohannes uero plusquam propheta est. quia quem
præcurrendo mundo nunciauerat. & iam ostendendo monstrabat. Sed quia harundo uen-
to agitata esse denegatur. quia non esse ue-
stitus mollibus dicitur. quia prophetæ no-
men huic impar esse perhibetur. iam quid di-
gne dici possit audiamus. Sequitur. hic
est de quo scriptū est. Ecce mitto ange-
lum meū ante faciem tuā. qui præparauit
uiam tuā ante te. Quod enī grece ange-
lus. hoc latine nuncius dicitur. Recte
ergo qui nunciare supernū iudicē mitti-
tur. angelus uocatur. Ut dignitatē ser-
uet in nomine. quam explet in operatione.

Altū quidē nomen est. sed uita nomine in-
ferior non est. Utinā fr̄s k̄mī non ad iu-
diciū nr̄m dicamus. quia om̄s qui sacerdo-
ciu nomine censentur. angeli uocantur
propheta atestante qui ait. Labia sacer-
dotis custodiunt scientiā. & legē exqui-
runt ex ore eius quia angelus dñi exer-

citum est. Sed huius altitudinē nominis.
& iā uos si uultis potestis emergeri Nam
unusquisq; urū in quantū sufficit. in quan-
tū grām supernar aspirationis accepit. si
a prauitate proximū reuocat. si exhortari
ad bene operandū curat. si aeternū regnū
uel suppliciū erranti denunciat. cū uerba
scē annunciationis impendit. profecto an-
geli existit. Et nemo dicat ammonere
non sufficio. exhortari idoneus non sū. quan-
tū potes exhibe. ne male seruando quod
acceperas intormentis exigaris. Neq; enim
plusquā unū talentū acceperat. qui hoc ab-
scondere magis studuit. quā erogare. Et
scimus quod intabernaculo non solū fidae.
tantūmodo sed præcipiente dñō & iā cyati
facti sunt. per fidalas quippe. doctrina
exuberans. per cyatos uero. parua atq; an-
gusta scientia designatur. Alius doctrina
ueritatis plenus audientiū mentes in-
ebriat. per hoc ergo quod dicit. profecto

fialam porrigit. Alius explere quod sen
tit non ual&. sed quia hoc ut cūq' denun
ciat. profecto percyatū gustū præbet. In
dī ergo tabernaculo id est inscā ecta posi
ti. si per doc̄ trinæ sapientiā ministrare fia
las minime potestis. in quantū prodiuina
lægitate sufficitis proximis urīs boni uer
bi cyatos date. In quantū uos profecisse
pensatis. & iā alios trahere uobiscū satagite.

In uia dī habere socios desiderate. Si quis
urīm fr̄s ad forū aut fortasse ad balneū
pergit. quē ociosū esse considerat. ut secū
ueniat in uitat. Ip̄sa ergo terrena actio
uos urā conueniat. & si addīm tenditis. cu
rate ne ad eū soli ueniat. hinc & enim
scriptū est. Qui audit dicat ueni. ut qui
iā in corde uocē superni amoris acceperit.
foras & iā proximis uocē exhortationis red
dat. Et fortasse panē ut indigenti elemo
sinā porrigat. non habeat. sed maius est
quod tribuere ualeat qui lingua habet.

P lus est enī uerbi pabulo uic̄turā imperpe
 tuū mentē reficere. quā uentrē mortitū
 carnis terreno pane faciare. Nolite ergo
 fr̄s proximis ur̄is elemosinā uerbi subtrahere.
 mecum uos ammoneo ab ocioso sermone par
 camus. inutiliter loqui declinemus. in qua
 tū reniti linguae ualeamus inuentū uerba
 non defluant. cū iudex dicat. Om̄e uerbū
 ociosū quod locuti fuerint homines. reddent
 de eorationē in die iudicii. Ociosū quippe
 uerbū est. quod aut utilitate rectitudinis
 aut ratione iusticiæ caræ. Ociosa ergo col
 loquia ad ædificationis studiū uertite.
 quā celerrime huius uitæ tēpora fugiant
 considerate. quā distractus iudex ueniat.
 adtendite. hunc ante oculos ur̄i cordis
 ponite. hunc proximorū uīdrū mentibus
 intimate. ut in quantū uires suppetunt.
 si annuciare cū non neglegitis. uocari
 ab eo angeli cū iohanne ualeatis.

E VANG E L I V A I VII SC V M I O H A N N E M

In illo miserunt iudei ab iherosolimis. usq;
ubi erat iohannes baptizans. vnde B. GREGO

Ex huius nobis lectionis uerbis. **FR. II PAPÆ.**
fr̄s k̄m̄ iohannis humilitas cōmendatur.
qui cū tantæ uirtutis esset ut xp̄c credi po
tuisset. elegit solide subsistere inse ne huma
na opinione raparetur in aniter super se.

Nam confessus est. & non negauit. Et confessus
est. quia non sū ego xp̄c. Sed qui ^{dixi.} non sum
negauit plane quod non erat. sed non nega
uit quod erat. Ut ueritatē loquens eiusmen
brū fieret. cuius sibi nomen fallaciter non
usurparē. Cū ergo non uult appetere no
men xp̄i. fac tus est membrū xp̄i. Qui adū
infirmitatē suā studuit humiliter a
gnoscere illius celsitudinē meruit uera
citer obtainere. Sed cū ex lectione alia re
dēptoris nr̄i sententia ad mentē reduci
tur. ex huius nobis lectionis uerbis qux
stio ualde inflexa generatur. Alio quip
pe in loco inquisitus a discipulis dñs de ad

uentu heliae respondit helias iam uenit &
non cognouerunt eum sed fecerunt in eum
quæcunque uoluerunt. Et si uultis scire iohan-
nes ipse est helias Requisitus autem iohan-
nes dicit Non sum helias Quid est hoc frater
domini quia quod ueritas affirmat hoc pro-
pheta ueritatis negat ualde namque inter se
diuersa sunt ipse est & non sum Quomodo
ergo propheta ueritatis est si eiusdem ueri-
tatis sermonibus concors non est sed si sub-
tiliter ueritas ipsa requiritur hoc quod in-
ter se contrarium sonuit quomodo contra-
rium inuenitur non sit Ad zachariam namque
de iohannis promissione angelus dicit Ipse
præcedet ante illum in spiritu & uirtute heliae
Qui idcirco uenturus in spiritu & uirtute heliae
dicitur quia sicut helias secundum dominum ad-
uentum præueniet ita iohannes præuenit
primum Sicut ille præcursor uenturus
est iudicis ita iste est factus præcursor
redemptoris iohannes igitur in spiritu helias

erat in persona helias non erat. Quod ergo
dñs fatetur de spū hoc iohannes denegat
de persona. Quia & iustū sic erat. ut & discipu-
lis dñs spiritale de iohanne sententiā dicere.
& iohannes eisdē turbis carnalibus non de
suo spū sed de corpore responderet. Contra
rū ergo ueritati uidetur esse quod iohan-
nes sonuit sed tamen a ueritatis tramite
non recessit. Qui cū se & prophetā negauit.
qui uidelicet non solū poterat redēptorē
prædicare sed & iā demonstrare. Quisna-
sit continuo exprimit cū subiungit.

Ego uox clamantis in deserto. Scitis fr̄s
Kmī quia unigenitus dī filius uerbū pa-
tris uocatur. iohanne attestante qui
ait. In principio erat uerbū. & uerbum
erat apud dī. & dī erat uerbū. Ex ipsa
urā locutione cognoscitis. quia prius uox
sonat. ut uerbū possit audiri. iohannes
ergo uocē se esse asserit. quia uerbū præ-
cedit. Aduentū itaq' dñicū præcurrēns

uox dicitur. quia per eius ministerium pa
tris uerbum ab hominibus auditur. Qui etiam
in deserto clamat. quia derelictus ac de
stitutus iudeorum solatiū redēptionis annun
ciat. Quid autē clamet. insinuat cū sub
iungit. Dirigite uia dñi. sicut dixit isaias
propheta. via dñi ad cor dirigitur. cū ad
praeceptū uita præparatur. via dñi ad cor
dirigitur. cū ueritatis sermo humiliter
^{audire} dicitur. Vnde scriptū est. Si quis di
light me sermonē meū seruabit. & pater
meus diligē eū. & ad eū ueniemus. & man
sionē apud eū faciemus. Quisquis ergo
insuperbiā mentē eleuat. quisquis auari
tiae estib[us] anhelat. quisquis se luxuriæ
in quinationibus polluit. cordis hostiū
contra ueritatē claudit. & ne ad se dñs
ueniat. claustra animi seris uiciorum
dāpnat. Sed adhuc qui missi sunt per
contantur. Quid ergo baptizas. si tu non
es xp̄c. neq' helias neq' propheta. quod

quia non studio cognoscendæ ueritatis.
sed malicia exercendæ emulationis dici
tur. euangelista tacite innotuit cū sub
iungit dicens. Et qui missi fuerant. erant
ex phariseis. Ac si aperte dicat. Illi iohannem
de suis actibus requirunt. qui doctrinā
nesciunt querere sed inuidere. Sed sc̄s
quisq; & iā cū a peruersa mente requiritur.
ab bonitatis suæ studio non mutatur.

Vnde iohannes quoq; ad uerba inuidiæ p̄re
dicamenta respondit uita. Nam protinus
ad iungit. Ego baptizo in aqua. medius
autē ur̄m stetit quē uos nescitis. Iohannes
non spū sed a qua baptizat. quia peccata sol
uere non ualeant. baptizatorū corpora per aquā
lauat. sed mente per ueniā non lauat. Cur
ergo baptizat. qui peccata per baptismū non
relaxat. nisi ut præcursionis suæ ordinē ser
uans. qui nasciturū nascendo præuenerat.
baptizaturū quoq; dñm baptizando præue
miræ. Et qui prædicando factus est præcursor
xpi baptizando & iā præcursor

eius fieri & imitatione sacramentū. Qui in
ter hæc mysteriū redēptoris annuncians.
hunc in medio hominū & stetisse & nesciri
asserit. Quia per carnē dñs apparet & uisi
bilis extitit corpore & inuisibilis maiestate
De quo & iā subdit. Qui post me uenit ante
me factus est. Sic nāq' dicitur ante me fa
ctus est. ac si dicatur. ante me positus. post
me ergo uenit. quia post modū natus. Ante
me ergo factus est. quia mihi prælatus est
Sed hæc paulo superius dicens. & iā prælatio
nis eius causas aperuit cūsubiungit. Quia
prior me erat. Ac si aperte dicat. Inde me & iā
post natus superat. quō eū nativitatis suæ
tempora non angustant. Nā qui per matrē in
tempore nascitur. sine tempore a patre est
generatus. Cui quantæ rēuerentia humi
litatē debeat subdendo manifestat. Cu
uis non sū dignus soluere corrigiā calcia
menti. Mos apud ueteres fuit. ut si quis
eā quæ sibi cōpeteret & uxorē accipere nolle

ille si calciamentū soluerit. qui ad hanc spon-
sus iure propinquitatis uenire. Quid igitur
inter homines xpc. nisi scā actā sponsus appa-
ruit. de quo idē iohannes dicit. Qui habet
sponsā sponsus est. Sed quia iohannē homines
xpm esse putauerunt. quod isdē iohannes ne-
gat. recte se indignū esse ad soluendā corri-
giā eius calciamenta denunciat. Ac si aperte
dicat. Egō redēptoris uestigia denudare
non ualeo. quia sponsi nomen mihi in merito
non usurpo. Quod tamen intellegi & aliter
potest. Quis enī nesciat quod calciamenta
ex mortuis animalibus fiunt. in carnatus
uero dñs ueniens quasi calciatus apparuit
qui indiuitate sua morticina nrā cor-
ruptionis assūpsit. Vnde & iā per prophe-
tā dicit. In idumeā extendā calciamentū
meū. per idumeā quippe gentilitas. per
calciamentū uero assūpta mortalitas de-
signatur. In idumeā ergo dñs calciamen-
tū suū se extendere asserit. quia dū per

carnē gentibus innotuit. quasi calciata ad
nos diuinitas uenit. Sed huius incarnati
onis mysteriū humanus oculus penetrare
non sufficit. Inuestigari enī nullatenus
potest quomodo corporatur uerbū. quo
modo summus & uiuificator sp̄s. intra u
terū matris animatur. quomodo is qui ini
ciū non habet existit. & concipitur. Corri
gia ergo calciamenti est. huius causa nos
tris sensibus obligata mysteriū. Iohannes
itaq̄ soluere corrigiā calciamenti eius non
ualeat. quia incarnationis mysteriū. nec
ipse inuestigare sufficit. qui hanc per pro
phetię sp̄m agnouit. Quid est ergo dicere
nonsū dignus soluere corrigiā calcia
menti eius. nisi aperte & humiliter suā
ignorantiā profiteri. ac si patenter dicat.
Quid mirū simihi ille praelatus est. quē post
me natū quidē considero. sed nativitatis
eius mysteriū non apprehendo. Ecce io
hannes prophetię sp̄ū repletus. mira sci

entia emicat. & tamen illud de se insinuat
quid ignorat. Quia in re pensandū nobis est sī
kīm & tota intentione cogitandū quomodo
scī uiri ut humilitatis inse uirtutē custodi
ant. cūquādā mirabiliter sciant. Illud ante
mentis oculos student reuocare quod nesciunt.
ut dū ex parte alia infirmitatē suā conside
rant. ex ea parte qua perfectus est eorū se am
mus non extollat. Scientia & enī uirtus est.
humilitas & iā custos uirtutis. Restat ergo
ut in omī quod scit se mens deprimat neqđ
uirtus scientiæ congregat. uentus elatio
nis spargat. Cū bona fr̄s agitis. semper ad me
moriā mala acta reuocate. Ut dū caute
culpa conspicitur. nūquā de bono opere in
caute animus latetur. Superiores inuicē
eos maxime qui uobis cōmissi non sunt proxi
mos urōs attendite. quia & quos agere ali
qua praua conspicitis. quæ incis lateant bona
nescitis. Magnus ergo unus quisq' esse studiat.
sed tamen aliquomodo esse se nesciat. ne dū

in nomine dñi

56

sibi magnitudinē arroganter tribuit non
amittat. hinc & enī per prophetā dicitur.
V e qui sapientes estis in oculis urīs & corā
uobism& ipsis prudentes. hinc paulus ait.
N olite esse prudentes apud uosm& ipsos. hinc
contra superbientē saul dicitur. Cū esses par-
uulus in oculis tuis. caput in tribubus isrt
factus es. Ac si aperte diceretur. Cū tu te
paruulū conspiceres. ego te p̄æ ceteris
magnū feci. Quia uero tu te magnū con-
spicis. a me paruus æstimaris. Quo contra
cū dauid regni sui potentia corā arca foc-
deris dn̄i saltando despicer&. dixit. Ludā &
uilior fiā. plus quā factus sū & ero humi-
lis in oculis meis. Quē enī non extoller&
ora leonū frangere. ursorū brachia dissipare.
despectis prioribus fratribus eligi. repro-
bato rege ad regni gubernacula ungu. ti-
mendū cunctis uno lapide goliam sterne-
re. a rege p̄a posita extinctis allophylis nu-
merosa p̄a putia reportare. regnū expro-

missione percipere. cunctūq; israheliticū
populū sine ulla postmodū contradicti
one possidere. Et tamen in cunctis se despi
cit qui insuis oculis se esse humilē confitetur.

Sicutur sc̄i uiri & iā cū agunt fortia de se
met ipsis uilia sentiunt. qui in sua excusa
tione dicti sunt. qui sine opere uirtu
tis intumescunt. sed & si qualibet bona
assint opera nulla sunt nisi ex humilitate
condiantur. Miranda quippe actio cū
elatione non eleuat. sed grauat. Qui
enī sine humilitate uirtutes congregat.
inuento puluerē portat. & unde aliqd
ferre cernitur. inde deterius cecatur.

In cunctis ergo quā agitis fr̄s mei. radicē
boni operis humilitatē tenete. Nec qui
bus iā superiores. sed quibus adhuc infe
riores estis aspicite. ut dū meliora uobis
exempla proponitis. ad maiora semper
ascendere ex humilitate ualeatis.

E V A N G E L I U M . VIII . SC̄D̄C̄I L V C A M

In illo Exiit edictū a cesare augusto.
ut describeretur uniuersus orbis. usq;
pax hominibus bona uoluntatis.

O^{RA} M^{ON}E^RT^{IA} B^EATI G^RE^GORII P^AP^E

Oua largiente dño missarū sollempnia
ter hodie celebraturi sumus loqui
diu de euangelica lectione non possum⁹.
sed nos aliquid uel breuiter dicere re
dēptoris nr̄i natuitas ipsa compellit.

Quid est quod nascituro dño mundus de
scribitur nisi hoc quod aperte monstra
tur quia ille apparebat in carne. qui e
lectos asscriberet in aeternitate? Quo
contra de reprobis per prophetā dicitur

D^eleantur de libro uiuentū. & cū iustis
non scribantur. Qui bene & iā in bethle
em nascitur. bethleem quippe domus
panis interpretatur. Ipse nāq' est qui
ait. Ego sū panis uiuus qui de cælo descen
di. Locus ergo in quo dñs nascetur do
mus panis ante uocatus est. quia futu

rū profecto erat ut ille ibi per materiā
carnis appareret. qui electorū mentes
in terna sacietate reficeret. Qui non in
parentū domo sed in uia nascitur. ut pro
fecto ostenderet quia per humanitatem
quā assūperat. quasi in alieno nascebatur.
Alienū uidelicet non secundū potestate dico.
sed secundū naturā. Nā de potestate eius
scriptū est. In propria uenit. in natura &
ēmī sui ante tempora natus est. in nīa uenit
extempore. Qui ergo æternus permanens
temporalis apparuit. alienū est ubi descen
dit. Et quia per prophetā dicitur. Om̄is ca
rofoenū. Factus homo foenū nr̄m conuer
tit instrumentū. qui desem& ipso ait.
Nisi granū frumenti cadens interrā mor
tuū fuerit. ipsū solū manet. Vnde natus
in præsepe reclinatur. ut fideles om̄is ui
delicet scā animalia carnis suæ frumen
to reficeret. ne ab internæ intelligentiæ
pabulo ieunare manerent. Quid est hoc

quod uigilantibus pastoribus angelus
apparæ. eosq; dī claritas circūfusit. nisi
quod illi præ ceteris uidere sublimia
merentur. qui fidelibus gregibus præ esse
sollicite sciunt. Dūq; ipsi pie super gregē
uigilant. diuina super eos grā largius co-
ruscat. Regē uero natū angelus nunciat.
eiusq; uoci angelorū chori concinunt. &
congaudentes clamant. Gta in excelsis
dō. & interia pax hominibus bona uo-
luntatis. prius quippe quā redēptor n̄r
per carnē nasceretur. discordiā cū ange-
lis habuimus. A quorū claritate atq; mun-
dicia per primæ culpæ meritū. per cotti-
diana delicta longe distabamus. Quia
enī peccando extranei eramus a dō. ex-
traneos nos a suo consortio deputabant
angeli ciues dī. Sed quia nos cognoui-
mus regē n̄r m̄ recognouerunt nos an-
geli ciues suos. Quia enī rex cœli teriā
n̄r carnis assūpsit. infirmitatē n̄rām

illa iā angelica celsitudo non despicit
Ad pacē nrām angeli redeunt intentionē
prioris discordiæ post ponunt. & quos pri-
us infirmos abiecc̄tosq̄ despexerant. iā so-
cios uenerantur. hinc est enī quod loth &
iosue angelos adorant. nec tamen adora-
re prohibentur. Johannes uero in apocalyp-
si adorare angelū uoluit. sed tamen isdē
hunc angelus nesc̄t adorare com-
pescuit dicens. Vide ne feceris. conseruus
tuus sū & fratrū tuorū. Quid est quod
ante redēptoris aduentū angeli ab ho-
minibus adorantur. & tacent. post modū
uero adorari refugiunt. nisi quod natu-
rā nrām quā prius despexerant. post quā
banc super se assūptā conspicuunt. substra-
tā sibi uideri pertimescunt. nec iā subse-
uelut infirma contēpnere ausi sunt. quā
super se uidelicet in cælis regē uenerantur.
nec habere dedignantur. hominē sociū.
qui super se adorant hominē dñ. Cure

57

mus ergo fr̄s K̄m̄ ne qua nos in mundicia
polluat. qui in æterna præsentia & dī
ciues & angelis & quales sumus. vindi
cemus moribus dignitatē nrām. nulla nos lu
xuria inquinet. nulla turpis cogitatio accuset.
non malicia mente mordet. non inuidia ru
bigo consumat. non elatio inflat. non ambi
tio per terrena oblectamenta dilaniat. non
ira inflammatur. Dii & enī uocati sunt homi
nes. Defende ergo tibi homo contra uicia ho
nore dī. quia propter te factus est dī homo.
E V A N G E L I V M . V I I I S C̄D̄A M A T B E V A
nitto duxit ihc discipulis suis parabolam
hanc. homo quidā peregre proficiscens.
uocauit seruos suos & tradidit illis bona
sua. Usq. intra in gaudiū dn̄i tui. oam. B
ectio sc̄i euangeliu fr̄s K̄m̄. **S G R E G O R I I P P**
sollicite considerare nos admonet. ne
nos qui plus ceteris in hoc mundo acce
pisse aliquid cernimur. ab auctore
mundi grauius. iudicemur; Cū enī du

gentur dona rationes & iā crescent dono
 rū. Tanto ergo esse humilior atq' adser
 uiendū promptior quisq' debet ex munere.
 quanto se obligatiōē esse conspicit in red
 denda ratione. Ecce homo qui peregre pro
 ficietur seruos suos uocat eisq' ad nego
 tiū talenta partitur. post multū uero
 temporis positurus rationē reuertitur;
 Bene operantes pro apportat lucro remune
 rat. seruū uero ab uno opere torpente dānat;
 Quis itaq' iste homo est qui peregre profici
 citur. nisi redēptor nř qui in ea carne quā
 assūperat abiit in cælū. Carnis & iā locus
 proprius terra est. quā quasi peregrina
 dicitur dū per redēptorē nr̄m in cælo col
 locatur. Sed homo iste peregre proficisci
 seruis bona sua tradidit. quia fidelibus su
 is spiritualia dona concessit; Et umi quidē
 quinq' talenta dedit. alii uero duo. aliū
 uero cōmisit unū. Quinq' & enī sensus sunt
 corporis iudelic& uisus. auditus. gustus.

60

odoratus & tacitus; Quinq' igitur talentis.
donū quinq' sensuū id est exteriorū scien-
tia exprimitur; Duobus uero intellectus
& operatio designatur. Niuis autē talen-
ti nomine intellectus tantūmodo desi-
gnatur. Sed si qui quinq' talenta accepe-
rat alia quinq' lucratus est; Quia sunt nī
nulli qui & si interna ac mystica penetra-
re nesciunt pro intentione tamen super
nā patriā docent recta quos possunt de
ipsis exterioribus quā acceperunt. Dūq'
se a carnis petulantia a terrenarū rētrū
ambitu atq' ad uisibiliū uoluptate custo-
diunt ab his & iā aliōs admonendo cōpescunt.
Et sunt non nulli qui quasi duobus talentis
ditati intellectū atq' operationē p̄cipiunt.
Subtilia de internis intellegunt mira inex-
terioribus operantur; Cūq' intellegendo &
operando aliis prædicant quasi duplicatū
de negocio lucrū reportant; Bene autē
alii quinq' uel alii duo in lucrū uenisse

referuntur. quia dū utrique sexui predicatio impenditur. quasi accepta talenta geminatur. Sed is qui unū talentū acceperat. abiens fodit interrā & abscondit pecuniā dñi sui. Talentū in terra abscondere est. acceptū ingenii interrenis actibus implicare. lucrū spiritale non querere. cor a terrenis cogitationibus nū quā leuare. Sunt nāque non nulli qui donū intelligentiae perceperunt. sed tamen sola quæ carnis sunt sapient; De quibus per prophetā dicitur; Sapientes sunt ut faciant mala. bene autē facere nescierunt. Sed dñs qui talenta contulit rationē positurus reddit. quia is qui nunc pre spiritualia dona tribuit. districte iniudicio merita exquirit. Quid quisque accepit considerat. & quod lucrū de acceptis reportet pensat. Seruus qui geminata talenta retulit ad dñm laudatur. atque ad aternā retributionē intramittitur. cū ei uoce dñica dicitur. Euge serue bone &

fidelis quia super pauca fuisti fidelis su
 pra multate constitua intra ingaudium
 dñi tui. Pauca quippe sunt bona omnia pre
 sentis vita. quilibet multa videantur.
 Sed tunc fidelis seruus supra multa con
 stituitur. quando deuicta omni corru
 ptionis molestia de aeternis gaudiis in
 illa cælesti sede gloriatur. Tunc ad dñi
 sui gaudiū perfecte intromittatur.
 quando in aeterna illa patria assūptus
 atque angelorum coetibus admixtus. sic in
 terius gaudet de munere. ut non sit iam
 quod exterius dolet de corruptione;
 Seruus autem qui operari de talento no
 luit. addnīm cū uerbis excusationis reddit
 dicens; Domine scio quia homo durus es me
 sis ubi non seminasti. & congregas ubi non
 sparsisti. & timens abui & abscondi talen
 tum in terra. Ecce habes quod tuū est. No
 tandū quod inutilis seruus durū dñm uo
 cat. cui tamen ad lucrum deseruire dissimili

mulat; Et timuisse se dicit in lucro talen-
tū expendere qui hoc solū timere debuerat.
ne hoc sine lucro ad dñm reportarē. Sunt
enī pleriq̄ intra scām & clām quorū iste ser-
uus imaginē tenet. qui melioris uitæ uias
aggreḍi metuunt. & tamen iacere insui-
torporis ignauia non pertimescunt. Cūq̄
se peccatores considerant. scītatis uias ar-
ripere metuunt & remanere insuis ini-
quitatibus nonformidant. Quorū bene-
petrus adhuc in infirmitate positus spe-
ciē tenet. cū uso miraculo pisciū ait; Exi-
ame. quia homo peccator sū dñe. Immo-
si te peccatorē consideras. oport& ut ate-
dñm nonrepellas. sed qui idcirco melioris
habitus uias & rectioris uitæ appræhen-
dere arcē nolunt. quia infirmos se esse
conspiciunt. quasi peccatores se faten-
tur. & dñm repellunt. Cū que in quo scī-
ficari debuerant fugiunt. & uelut in
perturbatione consiliū non habent. dū

moriuntur & uitā timent; Vnde & huic
scrivo protinus respondeatur; Serue male
& piger sciebas quia meto ubi non semino.
& conGrego ubi non spargo oportuit te
ergo dare pecuniā meā nūmulariū. & ego
ueniens recepisse utiq' quod meū est cum
usura; ex uerbis suis seruus constringitur
cū dñs dicit; Meto ubi non semino. & con
grego ubi non spargo. Ac si aperte dicat;
Si iuxta tuā sententiā & illud exquirō qđ
ad erogandū nondedi. quantum magis ate
exquirō quod ad erogandū dedi. Oportu
erat ergo te dare pecuniā meā nūmula
riū. & ego ueniens recepisse utiq' quod me
um est cū usura; Pecuniā uero nūmulariū
dare est. eis scientiā prædicationis impen
dere. qui hanc ualeant & dicatis & operib;
exercere; Sed sicut nr̄m periculū aspicitis.
si dñcā pecuniā teneamus. ita ur̄m fr̄s k̄mī
sollicite pensate. quia cū usuris a uobis ex
igetur quod audistis. In usura quippe.

pecunia & iā non data recipitur; cū enī hoc
reditur quod acceptū fuerat. & iā illud
super impenditur quod acceptū non est.
Pensate ergo fr̄s k̄mī quia de accepta uerbi
pecunia usurā soluitis & curate ut ex eo qđ
audistis. & ām alia studiatis intellegere
quā non audistis. Quatinus alia ex aliis
colligentes. & iā illa discatis ex uobis m& ip
sis agere. quā nec dū ^{ex} prædicatoris ore di
dicistis; pigrū uero seruū qua sententia
feriat audiamus; Tollite ab eo talentū &
date ei qui habet decē talenta; Oportunū
ualde uidebatur ut cū malo seruo unū
talentū tollitur. ei potius qui duo quā qui
quinq' talenta acceperat daretur; Illi
enī dari debuit qui minus. quā qui plus
habuit; Sed sicut superius diximus. per
quinq' talenta quinq' uidelicet sensus.
id est exteriorū scientia designatur.
Per duo autē intellectus & operatio ex
primitur. plus enī habuit qui duo. quā

qui quinq^u talenta perceperat. quia qui
per talenta quinq^u exteriorū admini
strationē meruit. ab intellectu interio
rū uacuus fuit; Vnū ergo talentū qđ
intellectū significari diximus illi dari
debuit. qui bene exteriora quā acceperat
ministravit. Quod cottidie inscā ecta
cernimus. quia pleriq^u dū bene ministrant
exteriora quā accipiunt. per adiunctā
grām ad intellectū quoq^u mysticū per
ducuntur; Ut &iā de interna intellegen
tia polleant. qui exteriora fideliter ad
ministrant; Generalis &iā mox senten
tia subditur. qua dicitur. Om̄ni enī ha
benti dabitur & abundabit. ei autē qui
non habet. & quod uidetur habere aufe
retur ab eo; habenti nāq^u dabitur & ab
undabit. quia quisquis caritatē habet.
&iā dona alia percepit. Quisquis carita
tē non habet. &iā dona quā percepisse ui
debatur amittit; Vnde necesse est fr̄s

mei: ut per om̄e quod agitis erga caritatis
custodiā uigileatis. Caritas autē uera est &
amicū diligere in dō: & inimicū diligere p̄
pter dīm. Quā quisquis ^{n̄ habet} om̄e bonū amittat
quod habet. Talento quod acceperat priuat.
& iuxta dñicā sententiā in exteriore tene-
bras mittitur: per poenā quippe in exteriore
tenebras cadit: quia per culpā suā sponte
in interiores tenebras cecidit. Illic coactus
patitur tenebras ultionis: qui hic libenter
sustinuit tenebras uoluptatis. Sciendū
uero est quod nullus piger ab hac talenti
acceptione securus est: nullus nāq' est qui
ueraciter dicat: Talentū minime accepi:
non est unde ponere rationē cogar: Talen-
ti enī nomine: cui libet pauperi & id hoc
ipsū reputabitur: quod uel minimū acce-
pit. Alius nāq' accepit intelligentiā pra-
dicationis: ministeriū debet ex talento:
Alius terrenā substantiā accepit: erogati-
onē talenti: debet ex rebus. Alius nec in

64

ternorū intellegentiā nec rerū affluentā
accepit. sed tamen didicit artē qua pas-
citur. ipsa ars ei intalenti acceptance re-
putabitur. Alius nihil horū assēcutus
est. sed tamen fortasse familiaritatis locū
apud diuitē meruit. talentū profecto fa-
miliaritatis accepit. Si ergo nihil ei pro in-
digentibus loquitur. pro talenti retenti-
one dāpnatur; habens igitur intellectū.
cur& omnino ne taceat; habens rerū affluen-
tiā. uigil& ne amisericordia& largitate tor-
pescat; habens artē quaregitur. magnope-
re studeat ut usum atq; utilitatē illius cum
proximo partiatur; habens loquendi locū a-
pud diuitē. dampnationē proretento talen-
to timeat. si cū ual& non apud cū pro paupe-
ribus intercedat; Tantū quippe ab uno quoq;
nřm uenturus iudex exig&. quantū dedit.
Vt ergo de talenti sui rationibus redeunte
dño quisq; securus sit. cū tremore penset
cotidie quid accepit. Ecce nāq; iā iuxta

est. ut ille qui peregre profectus est redeat,
Q uasi peregre quippe abut. qui de hac terra
in qua natus est longe discensit. Sed
profector reuertitur ut de talentis rati
onē ponat. quia si abona actione torpesci
mus. de ipsis donis quæ contulit nos distri
ctius iudicat. Consideremus ergo quæ ac
cepimus. atq; in eorū erogatione uigilem.
nulla nos d'spiritali opere terrena cura
impedit. ne si interia talentū abscon
ditur. talenti dñs ad iracundia prouocet;
per & enī seruus cū iā iudex culpas exa
minat. talentū de terra leuat. Quia sunt
pleriq; qui tunc se a terrenis desideriis uel
operibus subtrahunt. quando iā per anim
aduersiōne iudicis ad aternū supplicium tra
huntur. Ante ergo. ^{de} talenti nři ponenda ra
tione uigilemus. ut cū iā iudex ad feriendū
imminet. lucrū nos quod fecimus excusat;
In illo Cūnatus esset ihs ſevē x scđm math.
in bethleem iudæ indicibus herodis regis

Vsq per alia uā reuersi sunt in regionē suā.

O MELIA BEATI GREGORII PAPÆ

Sicut in lectione euangelica fr̄ audistis
cæli rege nato rex terræ turbatus est.
quia nimirū terrena altitudo confundi-
tur. cū celsitudo cælestis aperitur. Sed
quærendū nobis est. quid nā sit quod redē-
ptore nato pastoribus iniudea angelus ap-
paruit. atq' ad adorandū hunc ab orien-
te magos non angelus sed stella perduxit.

Quia uidelicet iudeis tamquā ratione uten-
bus. rationale dñimal id est angelus prædi-
care debuit. Gentiles uero quia uti ratione
nesciebant. ad cognoscendū dñm non per uo-
cem sed per signa perducuntur. Quia &
illis prophetiæ tamquā fidelibus non infi-
delibus. & isti signa tamquā infidelibus
non fidelibus data sunt. Et notandum quod
redēptorē nr̄m cū iam perfecta esset acta-
tus. eisdem gentibus apostoli prædicant.
cumq' parvulū & necdū per humani cor-

poris officiū loquentē stella gentibus denun-
tiat. Quia nimirū rationis ordo poscebat. ut
loquentē iā dnīm loquentes nobis prædicato-
res innotescerent. & ne cdū loquentē loquen-
tē elementa muta prædicarent. Sed in
omībus signis quæ uel nascente dño uel
moriente monstrata sunt. considerandū
nobis est quanta fuerit in quorūdā iude-
orū corde duricia. quæ hunc nec per pro-
phetiæ donū nec per miracula agnouit.
O mā quippe elementa duc torē suū ue-
nisse testata sunt. vt enī de his quiddā
usu humano laquar. dm̄ hunc cæli esse
cognouerunt. quia protinus stellam
misericordia. Mare cognouit. quia subplan-
tis eius se calcabile præbuit. Terra co-
gnouit. quia eo moriente contremuit.
Sol cognouit. quia lucis suæ radios ab-
scondit. Saxa & parietes cognouerunt.
quia tēpore mortis eius scissa sunt. In-
fernus agnouit. quia hos quos tenebat

mortuos reddidit. Et tamen hunc quē
dm̄ om̄a insensibilia senserunt. ad hoc
infedeliū corda iudeorū dm̄ esse mui-
me cognoscunt. Et duriora laxis scindi
ad poenitendū nolunt. eūq; confiteri
abnegant. quē elementa non abnegant.
ut diximus aut signis aut scissionibus
dm̄ clamant. Qui & iā ad dāpnationis sue
cumulū eū quē natū despiciunt. nasci-
turū longe ante præscierunt. Et non so-
lū quia nasceretur nouerant. sed & iā
ubi nasceretur. Nā ab herode requisiti
locū nativitatis eius exprimunt. quē
scripturæ auctoritate didicerant. Et
testimoniuū proferunt. quod bethleem
honorari nativitate noui ducis ostenditur.
vt ipsa eorū gemina scientia. &
illis fieret testimoniuū dāpnationis. & no-
bis ad adiutoriū credulitatis. Quos p-
fecto bene isaac cū iacob filiū suū be-
nediceret designauit. quia caligans

oculis & prophetans in præsentc filiū non
uidit. cui tamen multa in posterū p̄uidit
Quia nimirū iudaicus populus prophetæ
spū plenus & cæcus. cū de quo multa infu-
turū prædixit. in præsenti positū non a-
gnouit. Sed natuuitate regis nr̄i cogni-
ta. herodes ad callida argumenta con-
uertitur. ne terreno regno priuaret.
Renunciari sibi ubi puer inueniretur po-
stulat. adorare cū uelle se simulat. ut
quia si hunc inueniri possit extinguat.
Sed quanta est huma malicia contra con-
filiū diuinitatis scriptū quippe est.
Non est sapientia non est prudentia non
est consiliū contra dñm. Nā quæ appa-
ruit. magos stella perduxit. Natūre
gē repperiunt. munera detulerunt.
Et ne redire ad herodē debeant. insom-
nis admonentur. Sic q̄ fit ut ih̄m quē
quærerit herodes inuenire non possit.
Cuius persona qui alii quā hypocrita

designantur qui dū sicut te querunt inuenire dñm nū quā merentur. Sed inter hęc
sciendū est quod priscillianistæ heretici
nasci unū quēq̄ hominē sub constitutio
nibus stellarū putant. Et hoc in adiuto
riū sui erroris adsumunt quod noua
stella exiit cū dñs in carne apparuit.
Cuius fuisse fatū eandē quæ apparuit
stellā putant. Sed si euangelii uerba
pensamus quibus de eadē stella dicitur
Usq; dū ueniens staræ supra ubi erat puer
Dū non puer ad stellā sed stella ad puerū
cucurit. Si dici liceat non stella fatū pu
eri sed fatū stellæ is qui apparuit puer
fuit. Sed absit a fideliū cordibus ut es
se aliquid fatū dicant. Vitā quippe ho
minū solus hanc conditor qui creauit
administrat. Neq; enī propter stellas
homo sed stellæ propter hominē factæ
sunt. Et si stella fatū hominis dicitur
ipsiis suis ministeriis subesse homo perhibet

Certe ^{cū} iacob de utero egrediens prioris fris
plantā tener& manu. prior perfe^cte nequa
quā egredi potuit. nisi & subsequens inchoasset.
Et tamen cū uno tēpore eodēq' momento u
trūq' mater funder&. non una utriusq' uitæ
fuit æqualitas. Sed adhæc solent mathema
tici respondere. quia uirtus constellationis
inictu pungentis est. Quibus ediuerso nos
dicimus. quia magna est mora natiuitatis
Si igitur inictu punc^ti constillatio permu
tatur. necesse iā erit ut tot dicant fata. quo
sunt menbra nascentiū. Fateri & iā mathe
matici solent. quod quisquis signo aqua
rii nascitur. in hac uita piscatoris ministe
riū sortiatur. piscatores autē ut fertur
getulia non habet. Quis igitur dicat quia
nemo illic instella aquarū nascitur. ubi
piscator omnimodo non habetur. Rursum
quos nasci signo liber& asserunt. trapezi
tas futuros dicunt. & trapezitas multa
rū gentiū prouinciat ignorant. fatcan

tur ergo necesse est aut hoc in eis signūde
 esse. aut affectū fatale nullomodo habere
 n̄ persarū francorūq; terra. reges ex genere
 prodeunt. Quibus profecto nascentibus.
 quis aestimāt quanti cūdē momentis hora
 rum ac tēporū ex seruili conditione na
 scuntur. Et tamen regū filii uno eodēq;
 sidere cū seruis nati ad regnū profici
 unt. cū serui qui secū fuerant nati in ser
 uitute moriantur. hæc de stella brevi
 ter diximus. ne mathematicorū stul
 titiā in discussam præterisse videamur.
 Magi uero myrrā aurū & thus deferunt
 Aurū quippe regi congruit. thus uero
 in di sacrificio ponebatur. Myrra au
 tē mortuorū corpora condiuntur.
 Eum ergo magi quē adorant. & iā my
 sticis muneribus prædicant. Auro re
 gem. thure dīm. myrra mortalem.
 Sunt uero nonnulli heretici qui hunc
 dīm credunt. sed ubiq; regnare nequa

quā credunt. hi profecto ei thus offerunt
sed offere & iā aurū nolunt. Et sunt non
qui hunc regē existimant. sed dñm negant
h i uidelicet ei aurū offerunt. sed offere
thus nolunt. Et sunt non nulli qui hunc
& dñm regē fatentur. sed assūpsisse car-
nē mortale negant. hi nimirū ei au-
rū & thus offerunt. sed offere myrrā
assūptæ mortalitatis nolunt. Nos itaq;
nato dño offeramus aurū. & hunc ubiq;
regnare fateamur. Offeramus thus.
ut credamus quod is qui intēpore ap-
paruit. dī ante tēpora extitit. Offeramus
myrrā. ut eū quē credimus insua diuini-
tate impassibile. credamus & iā in nrā
fuisse carne mortale quāuis in auro
thure & myrra intellegi & aliud potest.
A uro nāq; sapientia significatur. salo-
mone attestante qui ait. Thesaurus
desiderabilis. requiescit in ore sapien-
tis. Thure autē quod dō incenditur

virtus orationis exprimitur: psalmista
testante qui dicit. Dirigatur orationem
sicut incensum inconspectu tuo per myrram
uero carnis nostrae mortificatio figuratur.
unde secundum acta de suis operarum usque ad mor-
tem pro domino certantibus dicit. Manus meae
distillauerunt myrram. Nato ergo regi au-
rum offerimus si inconspectu illius clarita-
te supernae sapientiae resplendemus. Thus
offerimus si cogitationes carnis per secundum ora-
tionum studia in ara cordis accendimus. ut
suave aliquid domino per caeleste desiderium re-
dolere ualeamus. Myrram namque ut diximus
agitur ne mortua caro putrefiat. Mor-
tuam uero carnem putrescere est. hoc morta-
le corpus fluxui luxuria deseruire. sicut
de quibusdam per prophetam dicitur. Conpu-
truerunt iumenta in stercore suo. Iumen-
ta quippe in stercore suo putrescere est.
carnales homines in foetore luxuria ui-
ta finire. Myrram ergo domino offerimus quan-

do hoc mortale corpus aluxuria putredine.
per condimentū continentia custodimus.

M agnū uero nobis aliquid nobis magi innuunt.
quod in regionē suā per alia viā reuertunt.

I n eonāq' quod ammoniti faciunt nobis pro
fecto insinuant quid faciamus. Regio quip
pe nrā paradysus est. ad quā ^{meū} cognito redire
per viā qua uenimus prohibemur. A regio
ne & enī nrā superbiendo. in oboediendo. ui
sibilia sequendo. cibū uetidū gustanda dis
cessimus. Sed adeā necesse est. ut flendo.
oboediendo. uisibilia contēpnendo. atq' ap
petitū carnis refrenando rededamus. per di
am ergo viā ad regionē nrā regredimur.
quō qui a paradysi gaudius perdilectamenta
discessimus. adhæc perlamenta reuocamur.

V nde necesse est fr̄s km̄ ut semper pauidi sēm
per suspecti ponamus ante oculos mentis
hic culpas operis. illic iudiciū extremae di
strictiōnis. pensemus quā districte iudex
ueniat. qui iudiciū minatur & latet terro

ref. peccatoribus intentat. & tamen adhuc
 sustinet. Et idcirco uenire citius differt. ut
 minus inueniat quos condēpn& puniamus
 fletibus culpas. & cū psalmista uoce præueni
 amus faciē eius in confessione uoluptatum
 fallacia nos ergo nulla decipiatur. nulla ua
 na latitia seducat. in proximo nāq est iu
 dex quidicit. Ne uobis qui ridetis nunc.
 quia lugebitis & flebitis. hinc enī salomon
 ait. R̄sus dolore miscebitur. & extrema
 gaudii luctus occupat. hinc iterū dicit
 R̄sū deputauī errore. & gaudio dixi. quid
 frustra deciperis. hinc rursus ait. Cor sa
 pientiū ubi tristitia est. & cor stultorū
 ubi latitia. pertimescamus igitur præ
 cepta dī. si celebramus ueraciter sollepnii
 tate dī. Gratū nāq dō sacrificiū est. conua
 peccatiū. psalmista testante qui ait. Sacri
 ficiū dō sp̄ contribulatus cor contritū
 & humiliatū. peccata nr̄a pr̄terita in
 baptismatis perceptione laxata sunt. &

tamen post baptisma multa cōmisimus. sed
lauari iterū baptismatis aqua non possum.
Quia ergo & post baptisma inquinauimus
uitā baptismus lacrimis conscientiā qua
tenus regionē nrām per viā aliā repeten
tes. qui ex ea bonis dilectati discescimus ad
eā malis amaricati redeamus. Et vñ xi scđo
n illo dixit ihc discipulis suis para p̄mat̄
bolā hanc. Simile est regnū thesauro ab
scondito in agro. usq; noua & uetera. Quid
Cælorū regnū fr̄s km̄ id BEATI GREGORIPI
circo terrenis rebus simile dicitur. ut
ex his quæ animus nouit surgat ad inco
gnita. Quatenus exemplo uisibiliū se ad
inuisibilia rapiat & per ea quæ usu didi
cit. quasi confricatus incalescat. ut per
hoc quod scit notū diligere. discat & in
cognita amare. Ecce enī cælorū regnū
thesauro abscondito in agro cōparatur.
quē qui inuenit abscondit homo. & præ
gaudio illius uadit. & uendit uniuersa

quæ habet & emit agrum illū. Quia in re hoc
 quoq' notandum est. quod inuentus thesau-
 rus absconditur. ut seruetur. Quia studi-
 um cœlestis desiderii amalignis spiriti-
 bus custodire non sufficit. qui hoc ab huma-
 nis laudibus non abscondit. In præsenti &
 enī uita quasi in uia sumus qua ad patriā
 pergimus. maligni autē sp̄s. iter nr̄m qua-
 si quidā latrunculi obsident. Depradari
 ergo desiderat. qui thesaurū publice por-
 tat in uia. hoc autē dico. non ut proximi
 nr̄i opera nr̄ā non uideant. cū scriptū sit.
Videant opera urā bona. & glorifcent patrem
 urā qui in cœlis est. Sed ut per hoc quod
 agimus. laudes exterius non queramus
Sic autē sit opus in publico. quatinus inten-
 tio maneat in occulto. ut & de bone opere
 proximis præbeamus exemplū. & tamen
 per intentionē quasi soli dō placere qua-
 rimus. semper optemus secretū. Thesau-
 rus autē cœlestē est desideriū. Ager ue-

ro in quo thesaurus absconditur. disciplina
studii caelestis est. quē profecto agrū uen-
ditis omnibus cōparat. qui uoluptatibus car-
nis renuncians. cuncta sua terrena deside-
ria per disciplinæ caelestis custodiā calcat. ut
nihil iā quo caro blanditur libeat nihil quod
carnalē uitā trucidat sp̄s perhorrescat.

R ursū caeleste regnū negotiatori homini simi-
le dicitur. qui bonas margaritas querit. sed
unā preciosam inuenit. Quā uidelicet inuen-
tam om̄ā uendens emit. quia qui caelestis
uitæ dulcedinē inquantū possilitas ad-
mittit perfecte cognouerit. ea quaꝝ inter-
ris amauerat libenter cuncta derelinquit.
In cōparatione eius uilescunt om̄ā. desertit ha-
bita. congregata dispergit. In ardescit incę-
lestibus animus. nil interrenis libet. de-
forme conspicitur. quicquid de terrenæ
rei placebat specie. quia sola preciosar
margarita claritas fulgit in mente. De
cuius dilectione recte per salomonem

42

dicitur. Fortis est ut mors dilectio. Quia
uidelicet sicut mors corpus interimit. sic
amorē rerū corporaliū aeternæ uitæ cari-
tas occidit. Nā quē perfecte obsorauerit
ad terrena foris desideria uelut insensibi-
lē reddit. Neq; enī scā hæc cuius hodie na-
talia celebramus mori pro dñō potuiss&
incorpore. si terrenis prius desideris mor-
tua non fuiss& in memte. Erectus nāq; in
uirtutis culmine animus. tormenta derisit
præmia calcauit. Ante armatos reges & præ-
sides ducta stetit. feriente robustior. iudi-
cante sublimior. Quid inter hæc nos barba-
ti aq; debiles dicimus. qui ire ad regna ca-
lestia puellas perferrū uidemus. quos ira
superat. superbia inflat. ambitio pertur-
bat. luxuria inquinat. Quia si ad ipsi re-
gna cælorū per bella persecutionū non
possimus. hoc ipsum nobis turpe sit quod
dñ nolumus saltē per pacē sequi. Ecce
nulli nr̄m hoc tēpore dicit dī prome mo-

rere sed illicita tantummodo in te deside
ria occide. Qui ergo in pace subicere
carnis desideria nolumus. quando in bel
lo ipsam carnem pro domino daremus. Rursus
simile est regnum calorum sagena missae
in mare. & ex omni genere piscium congreganti. Quae impleta ad litus eductur.
& in uasis boni pisces eliguntur. mali au
tē proiciuntur foras. Secundum ecclasiastica sagena
comparatur. quia & pescatoribus est com
missa. & per eam quisque ad aeternum regnum
a presentis seculi fluctibus trahitur. ne
in aeterna mortis profundum mergat.
Quae ex omni genere piscium congregantur.
quia ad peccatorum uenientia sapientes &
fatuos. liberos & seruos. diuites & pau
peres. fortes & infirmos uocant. Unde
& per psalmistam dominum dicitur. Ad te
omnis caro ueniet. Quae sagena scilicet
etiam tunc uniuersaliter repletur.
cum in fine sua humani generis summa

79

concluditur. Quā educunt & secus littū
sedent quia sicut mare seculū. ita secu-
li finē significat litus maris. In quo sci-
licet fine boni pisces in uasis eliguntur.
mali autē proiciuntur foras. quia & ele-
ctus quisq; intabernacula æterna reci-
pitur. & interni regni luce perdita ad
exteriorē tenebras reprobi per trahun-
tur. Nunc enī bonos malosq; cōmuntur
quasi permixtos pisces fidei sagena nos
continet. sed litus indicat sagena scā
& cōtæ quid trahebat. Et quidē pisces
qui capti fuerant mutari non possunt.
nos autē mali capimur. sed in bonitate
permutamur. Cogitemus igitur in cap-
tione. ne diuidamur in littore. Ecce
quā grata est uobis hodierna sollempni-
tas. ita ut se non modicum si cui ex hoc
conuentu nrō de esse contingat. Quid
ergo in illa die acturus est qui a con-
spectu iudicis rapitur ab electorum

societate separatur. qui tenebresc& alu
mine. cruciatur & eterna cōbustione. Vnde
& hanc eandē cōparationē dñs subbreuita
te aperit cū sub iungit. Sic erit incon
sumatione s̄eculi. Exibunt angeli & sepa
rabunt malos de medio iustorū. & mittunt
eos incaminū ignis. ibi erit fletus & stridor
dentiū. hoc iā fr̄t k̄mī timendū potius
est quā exponendū. A perta & enī uoce
tormenta peccantiū dicta sunt. ne quis
ad ignorantia suarē excusationē recurrit.
Si quid de æterno supplicio obscure dicere
tur. vnde & subditur. Intellexistis hæc
om̄a. Dicunt ei. utiq̄ dñe. Atq̄ in conclu
sione subiungitur. Ideo om̄is scriba doctil
in regno cælorū. similis est homini patri
familias proferenti de thesauro suo noua
& uetera. Si per nouū & uetus quod dici
tur utrūq̄ testamentū accipimus. abra
ham doctū fuisse denegamus. qui noui
& ueteris testamenti & si facta nouit. mi

nime uerba nunciauit. Morsen quoque
docto patrifamilias cōparare non possum.
qui & si testamentū uetus docuit. noui
testamenti dicta non protulit. Dū ergo
adhoc intellectu excludimur. ad aliū
uocamur. Sed in eo quod ueritas dicit.
omnis scriba doctus in regno cælorū. simi
lis est homini patrifamilias. intellegi ua
lē. quia non de his qui fuerunt. sed de his
qui esse in æcta poterant loquebatur. qui
tunc noua & uetera proferunt. cū utriusq
testamenti prædicamenta uocibus loquun
tur. Quod tamen intellegi & aliter potest.
Vetustum quippe humani generis fuit ad
inferni claustra descendere pro peccatis
suis supplicia æterna tolerare. Cui per
mediatoris aduentū nouū aliquid ac
cessit. ut si hic recte studeat uiuere. cæ
lorū ualeat regna penetrare. Et homo
interia editus a corruptibili uita moria
tur. In cælo collocandus & uetus itaque

est. ut pro culpa humanū genus in æterna
poena intereat. & nouū ut conuersus in re
gno uiuat. Quod ergo in conclusio locuti
onis suæ dñs subdedit. hoc est utiq; quod
præmisit. prius enim de regni similitu
dine thesaurū inuentū ac bonā margari
tā protulit. post modū uero inferni poenas
de malorū cōbustione enarravit. atq; in
conclusione locutionis suæ subiungit.

Ideo doctus scriba in regno cælorū similis
est patrifamilias. proferenti de thesau
ro suo noua & uetera. & si aperte dicere
tur. Ille in scā acta doctus prædictor
est. qui & noua scit proferre. de sua uita
te regni. & uetusta dicere supplicii. ut
uel ponat terreat. quos præmia non
inuitant. Audiat de regno quod amet.
audiat de suppicio unusquisq; quod tu
meat. Ut torpentē animū & terræ ue
hementer inherentē si amor ad regnū
non trahit timor minetur. Ecce enim

de gehennæ expressione dicitur. Ibi erit
 fletus & stridor dentium. Sed quia præ
 sentia gaudia sequuntur perpetua la
 menta. hic fr̄s km̄i uanā lætitia fugite
 si illic flere formidatis. Nemo & enī po
 test & hic gaudere cū sc̄culo. & illic re
 gnare cū dō. Temporalis itaq; lætitia
 fluxa restringite. carnis uoluptates
 edomate. quicquid animo expræsentis
 sc̄culo arridet. ex consideratione ater
 ni ignis amarescat. Quicquid in mente
 pueriliter hilarescit. hoc disciplinae iu
 uenalis sensus coherceat. ut dū sponte
 temporalia fugitis. aeterna gaudia sine
 labore capiatis. **E**v̄o xii sc̄nū mat̄
 nitto dixit itc discipulis suis parabolā
 hanc. Simile est regnum cælorū decem
 virginibus. usq; diē neq; horā. Qāt Beāt
 epe uos. ● fr̄s km̄i ad **T**o REGORI pp
 moneo praua opera fugere. mundi
 huius inquinamenta deuitare. Sed ho

dierna sc̄i euangeli lectione cōpellor di-
cere. ut & bona quæ agitis. cū magna cau-
tela timeatis; ne per hoc quod auobis re-
ctum geritur. fauor aut grā humana
requiratur; ne appetitus laudis surripiat.
& quod foris ostenditur. intus amercede
uaduetur; Ecce enī redēptoris nři uoce
decē uirgines. & om̄s dicuntur uirgines.
& tamen intra beatitudinis ianuā non
om̄s receptæ; Quia earū quædā dū deuir-
ginitate sua gloriā foris expetunt. inua-
sis suis oleū habere noluerunt; Sed prius
nobis quarendū est quid sit cælorū re-
gnū. aut cur decē uirginibus cōparetur.
quæ & iā uirgines prudentes & fatuæ di-
cuntur. Nū enī cælorū regnū constet
quia reproborū nullus ingreditur. & iā
fatuis uirginibus cur simile esse perhibe-
tur. sed sciendū est quod ū sepe in sa-
cro eloquio regnū cælorū præsentis tem-
poris acta dicitur; De quo alio in loco dñs.

dicit. Mitt& filius hominis angelos suos.
& colligent de regno suo om̄a scandala.
Neq; in illo regno beatitudinis in quo pax
summa est. inueniri scandala poterunt
qua colligantur. Et unde rursū dicitur;
Qui ergo soluerit unū de mandatis istis
minimis & docuerit sic homines. minimus
uocabitur in regno cælorū; Qui autē fe-
cerit & docuerit magnus uocabitur in
regno cælorū; Mandatū quippe soluit
& docet. quando hoc quisq; uoce prædicat.
quod uiuendo non implet; Sed ad regnū
æternæ beatitudinis peruenire non ua-
let. qui non uult implere quod docet; Quo-
modo ergo in eo minimus uocatur. qui ad
hoc nullomodo intrare permittitur.
quid itaq; per hanc sententiā. nisi presen-
tia cælorū regnū dicitur. in qua do-
ctor qui mandatū soluerit minimus
uocabitur. Quia cuius uita despicitur.
restat ut & prædicatio contemnatur.

Inquinque autem corporis sensibus unusquisque
subsistit; Geminatus autem quinarius dena-
riū perficit; Et quia ex utroque sexu fidelium
multitudo colligitur: scā ecclā decē uirgi-
nibus ^{similis} denunciatur; In qua quia mali cū
bonis & reprobi cū electis admixti sunt.
recte similis uirginibus prudentibus & fa-
tuis esse perhibetur; Sunt namque plerique con-
tinentes qui ab exteriori se appetitu custo-
diunt & spe ad interiora rapiuntur; Carnē
macerant & toto desiderio ad supernā pa-
triā anhelant; & terna p̄æmia expetunt
pro laboribus suis laudes humanas recipere
nolum; hinc mirū glā suā non in ore ho-
minū ponunt sed intra conscientiā con-
tegunt; Et sunt plerique qui corpus per ab-
stinentiā affligunt sed de ipsa sua absti-
nentiā humanos fauores expetunt.
Doctrinæ inseruiunt indigentibus mul-
ta largiuntur. Sed fatuæ profecto sunt
uirgines quia solā laudis retributionē

quærunt; Vnde & aperte subditur; Quinque
fatuæ non sūperunt oleū secū pruden-
tes autē acceperunt oleū in uasis suis cū
lampadibus; per oleū quippe nitor glæ
designatur. uascula autē nrā sunt corda
in quibus ferimus cuncta quæ cogitamus;
prudentes ergo oleū in uasis habent quia
nitorē glæ intra conscientiā retinent.
paulo attestante quic dicit; Gta nrā hæc
est testimoniuū conscientiæ nrā; fatuæ
autē uirgines oleū secū non sumunt quia
glam intra conscientiā non habent. dū
hanc ab ore proximorū quærunt; Noran-
dū uero quod om̄s lāpades habent sed
om̄s oleū non habent; Quia plerūq; bona
in se opera cū electis & reprobi ostendunt.
sed soli ad sponsū cū oleo ueniunt quide-
bis quiforis egerint intus glam requi-
runt; Vnde per psalmistā quoq; de scā
electorū acta dictitur; Om̄s gta eius fi-
lia regū ab intus; Morā autē faciente

sponsō dormitauerunt om̄s & dormierunt;
Quia dū uenire iudex ad extremū iudiciū
difert & electi & reprobi in mortis sōno
sopiuntur. Dormire & enī mori est; Ante
somnū uero dormitare est ante mortē
a salute languescere; quia per pondus &
gritudinis peruenitur ad somnū mortis;
Media autē nocte clamor factus est. ecce
sponsus uenit ex te obuiam ei; De aduen-
tu sponsi clamor media nocte fit. quia sic
iudicii dies subrepit ut praevideri non
ualeat quando uenit; Vnde scriptū est;
Dies dñi sicut fur in nocte ita ueniet. Et
tunc om̄s uirgines surgunt. quia electi
& reprobi a somno suæ mortis excitant;
Lampades ornant quia sua secū opera nu-
merant pro quibus æternā recipere bea-
titudinē expectant; Sed lampades fa-
tuarū uirginū extinguntur. quia ea
rū opera quæ clara hominibus foris ap-
paruerunt in aduentu iudicis intus ob-

scurantur; Et ad dō retributionē non in
ueniunt quia pro eis receperunt ab homi
nibus laudes quas amauerunt; Quid est
autē quod tunc a prudentibus oleū pe
tunt nisi quod in aduentu iudicis cū se in
tus uacuas inuenient testimoniuī foris
quærunt; Ac si a sua fiducia decepta pro
ximis dicant; Quia nos quasi sine opere
repelli conspicitis; dicite de nr̄is operib;
quid uidistis; Sed prudentes uirgines
respondent dicentes; Ne forte non suffi
cia & nobis & uobis; In illo enī die quod ta
men de quibus dā in pace & dā quiescen
tibus loquor; sibim & ipsis testimonium
uniuersiūsq; uix sufficit quanto minus
& sibi & proximo; Vbi & protinus per in
crepationē subdunt; Itē potius ad uen
dentes & emite uobis; Venditores qui p
pe olei adulatores sunt; Qui enī accep
ta qualib & uānis suis laudibus nitorē
gt & offerunt quasi oleū uendunt; De

quo profecto oleo psalmista dicit; Oleū au-
tē peccatoris. non impinguet caput meū;
P rincipale & enī ^{est} nřm caput. A pellatione au-
tē capitif. ea quā principatur corpori mēns
uocatur; In pinguat ergo caput oleū pec-
catoris. cū demulcē mentē fauor adulan-
tis; Sed cū uent emere uenit sponsus; Quia
cū uitæ suæ testimoniū a proximis quā
runt iudex uenit. qui non operū sed cor-
diū testis est; Quā autē parata erant.
intrauerunt cū eo adnuptias & clausa
est ianua; O si sapere cordis palatū pos-
sit. quid admirationis habē quod dici
tur uenit sponsus. quid dulcedinis intra-
uerunt cū eo adnuptias. quid amarai
dinis & clausa est ianua; Venit quippe
ille qui in aduentu suo elementa concu-
tit. incuius conspectu cælū & terra con-
tremiscit; Vnde & iā per prophetā dicit;
A d huc semel & ego mouebo non solū ter-
rā. sed & iā cælū; Ad cuius examen om̄e

humānū genus deducitur. cui aduindit
 Etam malorū remunerationēq' bonorū
 angeli archangeli throni principatus &
 dominationes obsequuntur; Pensate fr̄s
 kī ad conspectū tanti iudicis quis in illo
 die terror erit. quando iā in poena re
 medū non erit; Quæ illa confusio. cui re
 atu suo exigente contingit inconuentu
 omī hominū angelorūq' erubescere;
 Qui pauor. cū quē & tranquillū mens huma
 na capere non ual&. &iā iratū uidere;
 Quē diē bene propheta intuens ait; Dies iræ
 dies illa. dies tribulationis & angustiæ.
 dies calamitatis & miseriae. dies tenebra
 rū & caliginis. dies tubæ & clangoris;
 Pensate ergo fr̄s extremi diē iudicii super
 corda reprobōrū qua desperitate prophe
 ta uidit amarescere. quē tot appellatio
 nibus non ual& explicare; Quanta uero
 tunc erit electorū lātitia. qui de eius
 merentur uisione gaudere. de cuius con

t dies ne
bula
etur
binus

specu uident & elementa contremiscere
& cū eosimul adnuptias intrare; Qui &
insponsi nuptiis gaudent & tamen ipsi sunt
sponsa. Quia in illo aeterni regni thalamo
uisioni nr̄ae dī coniungitur; quæ scilicet ui-
sionē nūquā imperpetuum ab amoris sui am-
plexibus euelletur. Tunc regni ianuali
gentibus clauditur. quæ modo cottidie
poenitentibus aperitur; Erit nāq tunc
poenitentia sed fructuosa iā non erit.
quia nequaquam tunc ueniā inuenit. qui
modo aptū ueniæ tempus perdit; hinc
& enī paulus dicit. Ecce nunc tēpus ac
ceptabile. ecce nunc dies salutis; hinc pro-
pheta ait. Quarite dn̄m dū inueniri po-
test. inuocate cū dū prope est; Vnde &
eadē fatuas uirgines inuocantes dn̄s
non audit. quia interclusa regni ianua
is qui nunc per exauditionē prope est.
prope iā non erit; Nam subditur; Nouissi
me ueniunt. & reliquæ uirgines dicentes;

Dñe dñe aperi nobis; At ille respondens ait;
 A men dico uobis nescio uos; Ibi iā adño
 non potest mereri quod petit qui hic no
 luit audire quod iussit Quia qui tēpus
 congrua poenitentia perdit frustra ante
 regni ianuā cū precibus uenit hinc est enī
 quod per salomonē dñs dicit; Vocau & re
 nūisti extendi manū meā & non fuit qui
 aspiceret; Despexistis omē consiliū mcū
 & increpationes meas neglexistis; Ego
 quoq' in interitu urō ridebo & subsanna
 bo cū uobis quod timebatis aduenerit;
 Cū irruerit repentina calamitas & interi
 tus quasi tēpestas ingruerit; Quando ue
 nerit super uos tribulatio & angustia
 tunc in uocabunt me & non exaudiā ma
 ne consurgent & non inuenient me; Ecce
 aperiri clamant & repulsionis suæ dolore
 cōpulsæ appellatiōnē dominiōnis inge
 minant dicentes; Dñe dñe aperi nobis
 p̄ reces offerunt sed nesciuntur; Quia tunc

uelut incognitos dī deserit. quos modo suos
per uitā meritū non agnoscit. Vbi aperte
quoq generalis ad discipulos exhortatio
sub infertur. cū dicitur. Vigilate itaque.
quia nescitis diē neq horā. Quia post pecca-
ta dī poenitentiā suscipit. si scir&e quisq de
præsentia sc̄to quo tēpore exir&e. aliud tēpus
uoluptatibus atq aliud poenitentia ap-
tare potuisset. Sed qui poenitentiā ueniā
spondit. peccanti diē crastinū non promisit.
Semper ergo extremū diē debemus metu-
ere. quē nūquā possimus præuidere. Ecce
hunc ipsū diē in quo loquimur inducias
conuersionis accepimus. & tamen mala
quæ fecimus flere recusamus. Non solum
cōmissa non plangimus. sed & iā quæ defle-
antur augemus. At si aliqua nos egritu-
do corripiat. si signa ægritudinis uicinā
mortē denuncient. inducias uiuendi
quærimus ut peccata nrā defleamus. &
eas cū magno œstu desiderui petimus.

quas acceptas modo pro nihilo habemus.
Rem fr̄t k̄mī refero. quā si intente audire
uult caritas urā. ex consideratione illius
uehementer instruatur. Quidā uir nobi-
lis in prouincia ualeria nomine crisauri-
us fuit. quē lingua rustica populus crise-
riū uocabat. Vir ualde idoneus. sed tantū
plenus uicius. quantū rebus superbia tumi-
dus carnis sua uoluptatibus subditus. in
adquirendis rebus auaricia facibus ac
census. Sed cū tot malis dñs finē ponere
decreuisset. sicut a religioso uiro quodam
qui nunc super est propinquo illius didici
corporis languore percussus est. Qui ad
extremū ueniens eadē hora qua iā de cor-
pore erat exiturus. apertis oculis uidit
tetros & nigerrimos sp̄s corā se adfistere
& uehementer inminere ut ad inferni
claustria se iaperent. Coepit tremere. pal-
lescere. sudare. & magnis uocibus indu-
cias petere. Filiūq; suū nomine maximū

quē ipse & iā monachus monachū in uidi-
ni
mis & turbatis clamoribus uocare dicens
Maxime curre. nūquā tibi mali aliquid feci.
infide tua me suscipe. Turbatus max maxi-
mus adfuit. Lugens & perstrebens familia
conueniente. eōl autē quos ille insistentes
sibi grauiter tolerabat. ipsi malignos sp̄s uide-
re non poterant. Sed eorū præsen inconfusione
& pallore ac tremore illius qui trahebatur
uidabant. pauore autē tetra imaginis buc
illucq; uertebatur in lectulo. iacebat insinu-
stro latere aspectū eorū ferre non poterat.
uerterebatur ad parietē ibi aderant. Cūq; con-
strictus nimis relaxari se iā posse desperarē
coepit magnis uocibus clamare dicens. Indu-
cias uel usq; mane. inducias uel usq; mane
Sed cū hæc clamarē in ipsis suis uocibus de-
habitaculo sux carnis euulsus est. De quo
nimirū constat. quia pro nobis ista non p-
se uiderit. ut eius uisio nobis proficiat. quos
adhuc diuina patientia longanumiter

exspectat. Nam illi tetross sp̄s ante mortē ui
 disse. & inducias petisse quid profuit. qui
 easdē inducias quas pecuit non accepit.
 Nos ergo fr̄s km̄i nunc sollicitate ista cogite
 mus. ne nobis in uacuū tēpora pereant. &
 tunc quaeramus ad bene agendū uiuere
 cū iā cōpellimur de corpore exire. Me
 mentote quid ueritas dicat. Orate ne fiat
 fuga urā sabbato uel hieme. per legis quip
 pe mandatū ambulare longius insabbato
 non licet. hiemps quoq' ad ambulandū im
 pedimentū est. quia gressus ambulantū
 torpor frigoris affringit. Aut ergo. Orate
 ne fiat fuga urā hieme uel sabbato. Ac si aper
 te dicat. videte ne tunc queratis peccata
 urā fugere. quando iā non licet ambulare.
 Illud ergo tēpus in quo fugere non licet. mo
 do debet cogitare dūlicet. Illa est hora nr̄i ex
 itus sēper intuenda. ista redēptoris admo
 nitio ante mentis oculos sēper ponenda qua
 dit. Vigilate itaq' quia nescitus diē neq' horā.

EV̄Ḡ XIII SECUNDVM LVCAS

In illo dixit ih̄c discipulis suis. Sunt lumbi uiri
præcincti & lucernæ ardentes in manibus uris.
Vsq; filius hominis ueniat. oam BEATI GREGORII p.

Sci euangeli i fr̄i k̄m̄ aperta nobis est le
ctio recitata sed ne aliquibus ipsa eius
planicies alta fortasse uideatur eā sub bre
uitate transcurrimus. quatinus eius expo
sitione ita nescientibus cognita fiat. ut tamen
scientibus onerosa non sit. Q uia uiris lu
xuria in lūbis sit. fēminis in umbilico te
statur dñs. qui de diabolo ad beatū iob lo
quitur dicens. Virtus eius in lūbis eius.
& fortitudo illius in umbilico uentris ei
A principali igitur lūborū nomine luxu
ria designatur. cū dñs dicit. sim lumbi uiri
præcincti. Lumbos enī prætingimus cū car
nis luxuriā per abstinentiā coartamus.
Sed quia minus est mala non agere nisi & īā
quisq; studeat & bonis operibus insudare
protinus additur. & lucernæ ardentes

in manibus uris. Lucernas quippe arden-
tes in manibus tenemus. cu per bona opera
proximis nr̄is lucis exempla monstramus.
De quibus profecto operibus dñs dicit. Luceat
lux urā corā hominibus. ut uideant opera
urā bona. & glorifcent patrē urm qui incē-
lis est. Duo autē sunt quæ iubentur & lū-
bos restringere. & lucernas tenere. ut &
mundicia sit castitatis incorpore. & lumen
ueritatis in operatione Redēptori & enī
nr̄ō unū sine altero nequaquā placere po-
test. si aut is qui bona ait adhuc luxuriæ
inquinamenta non deserit. aut is qui ca-
stitate præminet nec dū se per bona ope-
ra exercet. Nec castitas ergo magna est
sine bono opere. nec opus bonū est aliquid
sine castitate. Sed & si utrūq agitur. re-
stat ut quisquis ille est quis spe ad supernā
patriā tendat. ne quaquā se amicius pro-
mundibuius honestate contineat. qui & si
quædā bona aliquando pro honestate in-

choat. in eius tamen intentione non debet
per manere. nec per bona opera præsentis
mundi gloriam querere. sed tota spem in re
dæptoris sui aduentū constituat; Vnde &
protinus subdit; Et uos similes hominibus
exspectantibus dñm suū quandoreuer
tatur a nupciis; Ad nuptias quippe dñs a
bit. quia resurgens a mortuis ascendensq;
in cælū supernā sibi multitudinē angelo
rū nouus homo copulauit; Qui tunc reuer
tetur cū nobis iā per iudicium manifestabit;
Bene autē de seruis exspectantibus subdit;
Ut cū uenerit & pulsauerit confessum ape
riant ei; venit quippe dñs cū ad iudicium
properat. pulsat uero cū iā per ægritudi
nis molestiam esse uicinā mortē designat.
Qui confessum aperimus. si hunc cū amore
fuscipimus; Aperire enī iudici pulsanti
non uult. qui exire de corpore trepidat.
& uidere eū quē contēpsisse se memint
iudicē formidat; Qui autē de sua spe &

operatione securus est. pulsanti confessum
aperit. quia latus iudicē sustinet. Et cū
tempus propinquæ mortis agnouerit de
gta retributionis hylarescit; Vnde & proti
nus subditur. Beati sunt serui illi quos cū ue
nerit dñs inuenierit uigilantes. Vigilat.
qui ad aspectū ueri luminis mentis ocu
los apertos tenet. Vigilat. qui seruat ope
rando quod credit. Vigilat. qui a se torpo
ris & negligentiæ tenebras repellit. hinc
& enī paulus dicit. Euigilate iusti. & nolite
peccare. hinc rursus ait. hora est id nos
de somno surgere. Sed ueniens dñs quid
uigilantibus seruis exhibeat audiamus
amen dico uobis quod præcing& se & faci
et illos discubere. & transiens ministra
bit illis. Præcing& se. id est ad retribu
tionē præparat. Faci& illos discubere id
est in æterna quiete resouere. Discube
re quippe nr̄m in regno quiescere est.
unde rursū dñs dicit. Venient & recū

bent cū abraham & isaac & iacob in regno
celorum. Transiens autē dñs ministrat.
quia lucis suæ illustratione nos faciat
Transit uero dictū est. cū de iudicio adre-
gnūredit. vel certe dñs nobis post iudi-
ciū transit. quia abhumanitatis forma
in diuinitatis suæ contéplationē nos ele-
uat. Et transire eius est in claritatissime
speculationē nos ducere. cū eū quē in hu-
manitate in iudiciū cernimus. & iā indi-
uinitate post iudiciū uidemus. Ad iudici-
um quippe ueniens informa serui omib:
appar&. quia scriptū est. Videbunt in
quē transfixerunt. Sed cū reprobi insup-
plicio corrūunt. iusti ad claritatis eius
gtam per trahuntur. sicut scriptū est.
Tollatur impius. ne uideat gtam dī. Sed
quid si serui in prima uigilia neglegen-
tes existant. prima quippe uigilia. pri-
ma aetatis custodia est. Sed neq' sic de-
sperandū est & a bono opere cessandū.

84
85

Nam longanimitatis suæ patientiā insinu
ans dñs subdit. Et si uenerit in secunda ui
glia. & si intercia uigilia uenerit & ita ui
uenerit. beati sunt serui illi. Prima quippe
uigilia primæ uū tēpus est. id est puericia
Secunda adolescentia uel iuuentus. quæ
auctoritate sacri eloqui unū sunt dicen
tis. Latare iuuenis in adolescentia tua.
Tercia autē senectus accipitur. Qui ergo
uigilare in prima uigilia noluit. custo
diat uel secundā. Ut qui conuerti apri
uitatibus suis in puericia neglexit. ad ui
as uitæ saltim intēpore iuuentutis eui
gil&. Et qui uigilare in secunda uigilia
noluit. tēpore iuuentutis. terciæ uigilię
remedia non dmittat. Ut qui & in iuuen
tute ad uias uitæ non euigilat. saltim
in senectute resipiscat. Pensate fr̄s km̄
quia conclusit dī pietas duriciā nrām.
Non est & iā quid homo excusationis inue
nit. dī despicitur & exspectat contēpni

se uidet & reuocat in iuriā de contēptu suo
suscepit & tamen quandoq; reuertentibus
& iā p̄x̄mia promittit. Sed nemo cuius hanc
longanimitatē neglegat. quia tanto distri
ctiore iusticiā in iudicio exiget. quanto lon
giore patientiā ante iudiciū prærogauit.

Hinc & enī paulus dicit. Ignoras quō benignitas
dī ad poenitentiā te adducit. secundū du
riciā autē tuā & cor in poenitens thesauri
z̄as tibi irā in die irā & reuelationis iusti
iudicii dī. hinc psalmista ait. D̄s iudex
iustus fortis & longanimis. Dicturus qui p
e longanimē p̄x̄misit iustū. ut quē ui
des peccata delinquentū diu patiemter
ferre. scias hunc quandoq; & iā districte
iudicare. hinc per quendā sapientē dicit

Altissimus enī est patiens redditor. patien
enī redditor dicitur. quia peccata homi
nū & patitur & reddit. Nā quos diu ut con
uertantur tolerat. non conuersos duri
us dāpnat. Ad executiendā uero mentis

85
86

nrā desidiā & iā exteriora dāpna perfisi
litudinē ad me ^{dīg.} deducuntur. ut per hāc
animus ad suā custodiā suscitetur. nā
dicitur. hoc autē scitote. quia si scir& pa
ter familias qua hora fur uenir&. uigila
r& utiq& nonsiner& perfodi domū suā
Ex qua præmissa similitudine & iā exhor
tatio subinfertur cū dicitur. Et uos esto
te parati. quia qua hora nonputatis fili
us hominis ueni&. Nesciente autē patre
familias fur domū perfodit. quia dū a sui
custodia sp̄s dormit. improvisa mors ue
niens carnis nrā habitaculū inrūpit.
& eū quē dn̄m domus inuenerit dormi
entē necat. Quia cūuentura dāpna sp̄s mi
nime præuid&. hunc mors adsuppliciū
nescientē rapit. Furi autē resister& si ui
gilar&. quia ad aduentū iudicis qui oc
culte animā rapit. præcauens ei poeni
tendo occurrer&. ne inpoenitens perire.
Horā uero ultimā dñs nr̄ idcirco nobis

uoluit esse incognitā ut semper possit esse
despecta ut dū illā præuidere non possum.
ad illā sine intermissione præparemus. Prō
inde fr̄s mei in conditione mortalitatis urā
mentis oculos figite. Venienti iudici uos
perfletus cottidie & lamenta præparate.
cū certa mors maneat omībus. nolite de tē
poralis uitā prouidentia incerta cogitare.

T errenarū rerū uos cura non aggrauet.
quantislib& enī auri & argenti molibus
circūdetur. quibuslib& preciosis uestibus
induatur caro. quid est nisi caro. nolite
ergo attendere quid habetis. sed quid estis

V ultis audire quid estis. propheta indicat
dicens. vere foenū est populus. Si enī se
nū populus non est. ubi sunt. qui ea quæ
hodie colimus uobiscū transacto anno
beati felicis natalicia celebrauerunt.

O quanta & qualia de præsentis uitā pro
missione cogitabant. sed subripiente mor
tis articulo repente in his quæ præuide

86

re nolebant inueni sunt & cuncta simul
temporalia congregata quæ quasi stabili-
ter tenere videbantur amiserunt. Si er-
go transacta multitudo generis huma-
ni per nativitatē viruit in carne per mor-
tē aruit in puluere. videlicet foenu fuit.

Quia igitur momentis suis horæ fugiunt.
agite fr̄s k mī ut in boni operis mercede
teneantur. Audite quid sapiens salomon
dicat. Quod cūq potest manus tua facere.
instanter operare. quia nec opus nec ratio.
nec scientia. nec sapientia erunt apud in-
feros. quo tu properas. Quia ergo & uentu-
ra mortis tempus ignoramus. & post mortem
non possumus operari. super est ut ante mor-
tē tempora in dulci rapiamus. Sic enī sic mori
ipsa cū uenerit uincitur. si prius quā ueniat
timeatur. Et vñ xiii sc̄m iohanne.
nito dixit ihc discipulis suis. Ego sum pastor
bonus. usq unū ouile & unus pastor.
DO MELIA BEATI GREGORII PAPÆ

87

Audistis fr̄s k̄m exlectione euangelica
eruditionē urām. audistis exlectione
euangelica periculū nr̄m. Ecce enī is
qui non ex accidenti dono sed essentiali-
ter bonus est dicit. Ego sū pastor bonus.
atq' eiusdē bonitatis formā quā nos imi-
temur adiungit dicens. Bonus pastor a-
nimā suā ponit pro ouibus suis. Fecit quod
monuit. ostendit quod iussit. Bonus pastor
pro ouibus animā posuit. ut insacramen-
tō ^{nīro} corpus suū & sanguinē uerteret. & o-
ues quas redemerat carnis suæ alimento
faciarē. Ostensa nobis est de contēptu
mortis via quā sequamur. apposita for-
ma cui imprimamur. primū nobis est
exteriora nr̄a misericordia ouibus eius
impendere postremū uero si necesse sit.
& iā mortē nr̄am pro eisdē ouibus ministare

A primo autē hoc minimo peruenitur ad
postremū māius. Sed cū incōparabiliter
longe sit melior anima qua uiuimus. ter-

rena substantia quā exterius possidem⁹
Qui nondat pro oībus substātiā suā quā
do prohib̄ daturus est animā suā. Et sunt
non nulli qui dū plus terrenā substātiā
quā oues diligunt. merito nomen pasto
ris perdunt. De quibus protinus subdit⁹
Mercennariis autē & qui non est pastor:
cuius nonsunt oues propriæ uidet lupū
uenientē & dimitt& oues & fugit. Non pa
stor sed mercennarius uocatur: qui non
pro amore intimo oues dīcas. sed ad
temporales mercedes pascit. Mercennari
us quippe est qui locū quidē pastoris te
net. sed lucra animarū non querit. Terre
nis cōmodis inhabitat. honore prælationis
gaudet. Temporalibus lucris pascitur
impensa sibi ab hominibus reuerentia la
tatur. Istae sunt & enī mercedes mercen
narii. ut pro eo ipso quod in regimine
laborat. hic quod querit inueniat &
ab hereditate gregis im posterū alienus

existat. Vtrū uero pastor an mercenna
rius sit cognosci ueraciter non potest.
si occasio necessitatis de est. Tranquilli
tatis enī tēpore plerūq' ad gregis custo
diā sicut uerus pastor sic & iā mercenna
rius stat. Sed lupus ueniens indicat quo
quisq' animo super gregis custodiā sta
bat. Lupus & enī super oves uenit. cum
quilibet iniustus & raptor fideles quosq'
atq' humiles opprimit. Sed is qui pastor
esse uidebatur & non erat. relinquit oves
& fugit. Quia dū sibi abeo periculū me
tuit. resistere eius iniusticiæ non præsumit.
Fugit autē non mutando locū. sed subtra
hendo solatiū. Fugit. quia iniustiam
uidit & tacuit. Fugit. quia se subsilientia
abscondit. Quibus bene per prophetā
dicitur. Non ascendistis ex aduerso.
neq' obposuistis murū pro domo israel
ut staretis in pīalio in die dñi. Ex ad
uerso quippe ascendere est. quibuslibet

potest statibus prae agentibus rationis libera uoce contrarie. In die dñi pro domo israhel in prælo stamus ac murū opponimus. si fideles innocentes contra peruersorum iniusticiā ex iustitia & auctoritate uindicamus. Quod quia mercennarius non facit. cū uenientē lupum uidit. fugit. Sed lupus aliis est. quis sine cessatione cottidie non corpora sed mentes dilaniat. Malignus uidelicet sp̄s qui caulas fidelium insidians circuit. & mortes animarū quarrit. De quo lupomox subditur. Et lupus rapit. & disperserit oves. Lupus uenit & mercennarius fugit. quia malignus sp̄s mentes fideliū int̄ptatione dilaniat. Et si quilo cū quidē pastoris tenet. curā sollicitudinis non habet. Animæ pereunt. & ipsæ deterrenis cōmodis latatur. Lupus rapit & disperserit oves. cū aliū ad luxuriā pertrahit. aliū in auariciā accendit. Aliū in superbiā erigit. aliū per iracundiam

diuidit. hunc inuidia stimulat. illū infalla
tia subplamat. Quasi ergo gregē lupus dis
sipat. cū fidelē populū diabolus pertēptati
ones necat. Sed contra hæc mercennariis
nullo zelo accenditur. nullo feruore di
lectionis excitatur. Quid dū sola exteri
ora cōmoda requirit. interiora gregis
dāpna neglegenter patitur. Vnde mox
ad iungitur. Mercennarius autē fugit
quia mercennarius est. & non pertinet ad
eū de ouibus. Sola ergo causa est ut mer
cennarius fugiat. quia mercennarius est
Ac si aperte diceretur. Stare in periculo
ouiū non potest. qui in eo quod ouibus pī
est non oues diligit. sed lucrū terrenū
quærit. Dū enī honorē amplectitur.
dū tēporalibus cōmodis latatur. Opponere
se contra periculū trepidat. ne hoc quod
diligit amittat. Sed quia redēptor nr
culpas ficti pastoris innotuit. iterū for
mā cui debeamus imprimi ostendit dicens.

89
90

Et ego sum pastor bonus. Atque subiungit. Et cognosco meas & cognoscunt me meæ. Et cognosco meas hoc est diligo. & cognoscunt me meæ. Ac si patenter dicat. diligentibus obsequuntur. Qui enim ueritatè nondiligit adhuc minime cognouit. Quia ergo audiatis fratrem patrum periculum nostrum. pensate in uerbis dominicis & iam periculum uirum. Videte si ouestis eius estis. uidete si eum agnoscitis. uidete si lumen ueritatis scitis. Scitis dico non per fidem. sed per amorem. Scitis dico non ex crudelitate. sed ex operatione. Nam usque ipse qui haec loquitur. iohannes euangelista testatur dicens. Qui dicit se nosse dominum & mandata eius non custodit mendax est. Vnde & hoc in loco protinus dominus subdit. Sicut nouit me pater & ego agnoscō patrem. & animam meam pono pro omnibus meis. Ac si aperite dicat. In hoc constat quia cognosco patrem & cognoscor a patre. quia animam meam pono pro omnibus meis. Id est ea

caritate qua pro ouibus morior quantū
patrē diligā ostendo. Quia uero non solū
iudeā sed & iā gentilitatē redimere ue-
nerat. adiungit dicens. Et alias oues ha-
beo quā non sūnt ex hoc ouili & illas opor-
tet me adducere. & uocē mēā audient.
& si & unū ouile & unus pastor. Redēptio-
nē nrām qui ex gentili populo uenimus
dñs aspexerat. cū se adducere & alias oues
dicebat. hoc cotidie fieri fr̄s aspiciunt. hoc
reconciliatis gentibus factū hodie uide-
tis. Quasi ex duobus gregibus unū ouile
efficit. quia iudaicū & gentilē populū in
sua fide coniungit. paulo attestante
qui ait. Ipse est pax nrā. qui fecit utraq
unū. Dū enī ad æternā uitā ex utraq na-
tione simplices eligit. ad ouile propriū
oues deducit. De quibus profecto ouibus
rursus ait. Oues mēā uocē mēā audiunt
& ego agnosco eas & sequuntur me. & ego
uitā æternā do eis. De quibus & paulo

superius dictū est. per me si quis introie-
rit saluabitur. & ingredietur & egredie-
tur & pascua inueni&. Ingredietur quippe
ad fidē. egredietur uero a fide. ad speciē.
a credulitate ad contēplationē. pascua au-
tē inueni& in aeterna refectione. Quae er-
go eius pascua inuenient. quia quisquis il-
lū corde simplici sequitur aeternæ uiridi-
tatis pabulo nutritur. Quæ autē sunt ista-
rū ouiū pascua. nisi interna gaudia sem-
piternæ uarentis paradysi. pascua nāq' ele-
ctorū sunt uultus præsens dī. Qui dū sine
defectu conspicitur. sine fine mens uitæ
cibo satiatur. In istis pascuis de aeternita-
tis facietate lœtati sunt. quique iā laquos
uoluptuosæ tēporalitatis euaserunt. Ibi
ymni dici angelorū chori. ibi societas sup-
norū ciuiū. Ibi dulcis sollēpnitas. a peregri-
nationis huius tristilabore redeuntium.
ibi prouidi prophetarū chori. ibi iudex apo-
stolorū numerus. Ibi innumerabilium mar-

tyrū uictor exercitus tanto illic latior
quanto hic durius afflīctus. Ibi confessio
rū constantia præmissi perceptione con
solata. Ibi fideles uiri quos a uirilitatis
suæ robore uoluptas seculi emollire non
potuit. Ibi mulieres scā. quæ cū seculo
& sexū uicerunt. Ibi pueri qui hic annos
suos moribus transcenderunt. ibi senes
quos hic & ætas debiles reddidit. & uir
tus operis non reliquit. Quæramus ergo
fr̄s hæc pascua. in quibus cū tantorū ciui
um sollepnitate gaudeamus. ipsa nos la
tantiū festiuitas inuitat. Certe si alicu
bi populus nundinas celebraræ. si addili
cuius æctæ dedicationē denunciatē sol
lepnitate concurreræ. festinaremus om̄s
simul inueniri interest unusquisq; sata
geræ. Graui se dāpno afflictū crederæ
si sollepnitatē cōmuniſ latitia non ui
deræ. Ecce in cœlestibus electorū ciuiū
latitia agitur. uicissim de se om̄s in suo

91
92

conuentu gratulantur. & tamen nos ab amore &ternitatis tepidi nullo desiderio ardemus. & interesse sollepnitati non quarimus. priuamur gaudus. & latitumus. Accendamus animū fr̄s. recalescat fides in id quod credidit. in ardescant ad superna nr̄a desideria. & sic amare iā ire est. Ab internæ sollepnitatis gaudio. nulla nos aduersitas reuocet. quia & si quis ad locū propositū ire desiderat. eius desideriū quælibet uiae asperitas non in uitat. Nulla nos prosperitas blan diens seducat. quia stultus uiator est. qui initinere amoena prata conspiciens obliuiscitur quo tendebat. Toto ergo desiderio ad supernā patriā animus an hel&. Nil in hoc mundo appetat. quod constat quia citius relinquetur. ut sicut lestis pastoris ueraciter oues sumus qu in uia delectatione nonfigimur. & ter nis pascuis in peruentione faciemur.

EV̄Ḡ XV SECUNDVM LVCAM.
In illo dixit ih̄s turbis similitudinē hanc.
Exiit qui seminat. seminare semen suū.
NISQ̄ impatientia. OMT BE ATI GREGORII P̄P
Eccl̄os sc̄i euangeliu quā modo fr̄s k̄m̄ au
distis. expositione non indigē sed ammo
nitio; Quā enī per sem& ipsam ueritas
exposuit. hanc discutere humana fragilitas
non pr̄sumit. Sed est quod sollicite in hac
ipsa expositione dñica pensare debeamus.
quia si nos uobis semen uerbū. agrū mun
dū. uolucres doemonia. spinas diuitias
significare diceremus. ad credendū no
bis forsitan mens utā dubitarē; Vnde &
idem dñs per sem& ipsū dignatus est
exponere quod dicebat. ut sciatis rerū
significationes querere. in his & iā quæ
per sem& ipsū noluit explanare; Expo
nendo ergo quod dicit. figurate se lo
qui innotuit. quatenus certos uos red
derē. cū uobis nr̄a fragilitas uerborū

illiis figuris aperit&; Q uis enī mihi
umquā crederet si spinas diuitias inter-
pratari uoluisset. maxime cū illa pun-
gant ista delectent. & tamen spinae
sunt quia cogitationū suarū punc-
tibus mente lacerant; Et cū usq; ad pec-
catū pertrahunt. quasi inflicto uulne
re cruentant; Quas bene hoc in loco eū alio
angelista testante ne quaqua dñs diui-
tias. sed fallaces diuitias appellat; Fal-
laces enī sunt. quæ nobiscū diu perma-
nere non possunt; Fallaces sunt. quæ men-
tis nr̄e in opia non expellunt; Solæ au-
tē diuitiae ueræ sunt. quæ nos diuites
uirtutibus faciunt; Si ergo fr̄s km̄ esse
diuites cupidit̄ ueras diuitias amate; Si
culmen ueri honoris quæritis ad carle-
ste regnū tendite; Sicutam dignitatū
diligitis in illa superna angelorū cu-
ria asseribifestinate; Verba dī quæ
aure percipitis. mente retinete; Cibus

enī mentis est sermo dī; Et quasi acceptus
cibus stomacho languente reicitur quan-
do auditus sermo in uentre memoriae non
tenetur; Sed quisquis alimenta non rea-
lū tenet huius profecto uita desperatur;
Eter-
nā ergo mortis periculū formidate si ci-
bū quidē scā exhortationis accipitis sed
uerba uitæ id est alimenta iustitiae in me-
moria non tenetis Ecce transit om̄e qđ
agitatis & ad extremū iudiciū sine ulla mo-
menti interpositione cottidie uolentes
nolentesq; propratis; Cur ergo amatur
quod relinquitur cur illud neglegitur
quo peruenitur mementote quod dicit̄;
Si quis habet aures audiendi audiat.
Om̄s enī qui illic aderant aures corporis
habebant. Sed qui cunctis auresc.
ibus si quis habet aures audiendi audiat
dicit procul dubio cordis aures requirit;
Curate ergo ut acceptus sermo in cordis
aure remaneat. Curate ne semen iux-

ta uia cadat. ne malignus sp̄s ueniat. & a
memoria uerbum tollat; Curate ne pe-
trofa terra semen excipiat. & fructū bo-
ni operis sine perseverantia radicibus
mittat; Multis enī lib& quod audiunt.
boni operis initia proponunt; Sed mox
ut fatigari aduersitatibus coeperint. in
choata derelinquunt; Petrofa ergo terra
humore non habuit. quæ hoc quod ger-
minauerat ad fructū perseverantia
minime perduxit; Multi nāq; cū uerbū
contra auariciā audiunt. eandē auari-
ciā detestantur. rerū contēptū laudan;
Sed mox ut uiderit animus quod concu-
piscat. obliuiscitur quod laudabat.
Multi cū uerbum contra luxuriā audi-
unt. pollutiones carnis non solū perpe-
trare non appetunt. sed & iā perpetra-
tas erubescunt; Sed mox ut carnis spe-
cies eorū oculis appare. sic mens ad de-
sideria rapitur. ac si adhuc abea nihil

fit contra hæc eadē desideria deliberatū. Et dāpnanda agt̄ quæ quicquid egisse se me
minit. iā ipsa dāpnauit; Sepe & iā contracul
pas conpungimur. & tamen post fletū ad
culpas redimus; Sic balaam israhelitici po
puli tabernacula contēplatus fleuit. eisq;
se simile fieri in morte depositus dicens; Mo
riatur anima mea morte iustorū. & fiant
nouissima mea horū similia; Sed mox ut
hora conpunctionis transiit. in auaricia
nequiciā exarsit; Nā propter promissa
munera in eius morte consiliū dedit. cuius
morti se fieri simile optauit; Et oblitus
est quod planxerat. cū extinguere no
luit quod per auariciā ardebat; Notan
dū uero est quod exponens dñs dicit. quia
sollicitudines uoluptates & diuinitæ suffo
cant. Suffocant enī. quia importunis co
gitationibus suis guttur mentis strangu
lant; Et dū bonū desideriū intrare ad cor
non sinunt. quasi aditū flatus uitalis ne

cant. Notandum & iā quod duo sunt quae di-
uiciū iunguntur. sollicitudines uidelicet
& uoluptates. Quia profecto & percurā-
mentē obprimunt. & affluentia resoluunt;
Re enī contraria possessores suos lubricos
& afflictos faciunt. Sed quia uoluptas con-
uenire non potest cū afflictione. alio qui
dē tēpore percustodiæ suæ sollicitudinē
affligunt. atq; alio per abundantiam ad
uoluptates emolluunt; Terra autē bona
fructū per patientiā reddit. quia scilicet
nulla sunt bona qua agimus. si non & qua
nimiter & iā proximorū mala toleram⁹
Quanto enī quisq; altius profecerit. tanto
inhoc mundo inuenit quod durius portet.
Quia cū a præsenti seculo mentis nrā dele-
ctatio deficit. eiusdē seculi aduersitas
crescit; hinc est enī quod plerosq; cerni
mus & bona agere. & tamen subgrauiti
bulationū fasce desudare. Terrena nāq;
iā desideria fugiunt. & tamen flagellis

durioribus fatigantur; Sed iuxta uocē
dñi fructū per patientiā redunt. quia
cū humiliter flagella suscipiunt. post fla-
gella sublimer ad requiē suscipiuntur.
Sicut uua calcibus tunditur. & in uini sa-
rē liquatur. sic olua concussionibus ex pres-
sa amurcā suā deserit & in olei liquorem
pinguescit. sic per triturā areæ a paleis
grana separantur. & ad horreū purgata
perueniunt. Quisquis ergo appetit ple-
ne uicia uincere. studeat humiliter pur-
gationis suæ flagella tolerare. ut tanto
post mundior adiudicē ueniat. quanto
nunc eius rubiginē ignis tribulationis
purgat. In ea porticu quæ euntibus ad
actam beati clementis est per uia. fuit
quidā seruulus nomine. quē multi ur̄m
mecū nouerunt. rebus pauper. meritis di-
ues quē longa egritudo dissoluerat. Nā
primeua aetate usq ad finē uitæ paraly-
ticus iacebat. Quid dicam. quia stare non

poterat. qui nūquā in lecto suo surgere uel
adsedendū ualebat. Nūquā manū suā
ad os ducere. nūquā se potuit in latus ali
ud declinare. huic adseruendū mater
cū fratre aderat. & quicquid ex elemosina
potuiss& accipere. hoc eorū manibus paupe
ribus erogabat. Nequaquam literas nouerat
sed scripturæ sacræ sibim& codices emerat.
& religiosos quosq; in hospitallitate suscipi
ens hos corā se legere ^{line} intermissione facie
bat. Factūq; est ut quantū admensurā
propriā plene sacrā scripturā disceret. cū
sicut dixi litteras funditus ignorarē
Studebat indolore semper grās agere.
ymnis dō. & laudibus diebus ac noctibus
uacare. Sed cū iā tēpus esset ut tanta ei
patientia remunerari debuiss& membro
rū dolor ad uitalia rediit. Cūq; se iā mor
ti proximū agnouit. peregrinos uiros atq;
inhospitalitate susceptos ad monuit ut
surgerent. & cū eo psalmos pro expecta

tione exitus decantarent. Cumq; cū eis &
ipse moriens psaller& uo^{ce} psallentū repen-
te cōpescuit cū terrore magni clamoris
dicens tacete. Nūquid non auditis quan-
tæ resonant laudes in celo. Cūq; ad easdē
laudes quas intuitus audierat. aurē cor-
dis intender&. scā illa anima carne soluta
est. Sed exēunte illa tanta illic fraglan-
tia odoris aspersa est. ut om̄s qui illic ad-
erant. in aestimabili suavitate repletē-
tur. ita ut per hoc patenter agnoscerent
quod cā laudes in celo suscepissent. Cui
rei monachus nr̄ interfuit. qui nunc usq;
uiuit. Et cū magnofletu attestari sol&.
quia quo usq; corpus eius sepultura trade-
rent. ab eo rū naribus odoris illius fraglan-
tia non recessit. Ecce quo fine ex hac uita
exit. qui in hac uita flagella & quanimi-
ter tolerauit. Iuxta uocē ergo dñi cā bona
terra per patientiā fructū reddit. qua
exarata disciplinæ uomere ad remune-

96
97

rationis segetē peruenit. Sed rogo uos
fr̄s attendite quod excusationis argu-
mentū in illo districto iudicio habitu-
ris sumus nos qui abono opere torpentes
& res & manus accepimus. si præcepta dñica
ege nus & sine manibus impletuit. non con-
tra nos dñs tunc apostolos ostendat. qui
ad regnū secū turbas fideliū prædicant
do traxerunt. non contra nos martyres
exhibeat. qui ad cœlestē patriā sangu-
nē fundo ^{de} peruenorunt. Quid tunc di-
cturi sumus cū hunc de quo locuti sum⁹
seruulū uiderimus. cui longus languor
brachia tenuit. sed tamen hac abono
opere non ligauit. hac uobis cū fr̄s agi-
te. sic uos ad studiū boni operis insti-
gate. ut cū bonos uobis modo adimitan-
dū proponitis. eorū tunc consortes esse
ualeatis.

Ie vñg xvi scđm mathev-
nitio. Ductus ihc in desertū aspū usq;
& ecce angeli accesserunt & ministra-

bant er. O MELIA BEATI GREGORII PAPÆ
Dubitari a quibus dā sol&· a quo spū sit
ihs̄c ductus in desertū propter illud qđ
subditur. Assūpsit eū diabolus in scām ciuitatē.
& rursus assūpsit eū in montē excel-
sū ualde. Sed uere & absq; ulla dubitatio
ne conuenienter accipitur ut ascō spū in
desertū duc̄tus credatur ut illuc eū suus
sp̄s duceret. ubi hunc ad tēptandū sp̄s
malignus inueniret. Sed ecce cū dicitur
dī homo uel in excelsū montē uel in scām
ciuitatē adiabolo assūptus mens refu-
git. humanæ hoc audire aures expaue-
scunt. Quia tamen non esse incredibilia
ista cognoscimus si in illo & alia facta pen-
samus. Certe iniquorū omiū diabolus ca-
put est. & huius capitif membra sunt om̄s
iniqui. An non diaboli membrū fuit py-
latus. An non membra diaboli iudei perse-
quentes & milites crucifigentes fuerunt.
Quid ergo mirū si se ab illo permisit in

97
98

monte duci qui se pertulit & iā & amen
bris illius crucifig. non est ergo indignū
redeptori n̄o quod tēptari uoluit qui ue
nerat occidi. lustū quippe erat. ut sic tē
ptationes nr̄as suis tēptationibus uinceret.
sicut morte nr̄am uenerat sua morte supe
rare. Sed sciendū nobis est. quia tribus
modis tēptatio agitur. Suggestione.
delectatione consensu. Et nos cū tēpta
mur. plerūq; indelectatione aut & iā
inconse nsulabimur. Quia ex carnis
peccato propagati. in nobis ipsis & iā ge
rimus unde certamina toleramus. Dñe +
ro qui in utero uirginis incarnatus in
mundū sine peccato uenerat. nil contra
dictionis insemet ipso tolerabat. Tempta
ri ergo per suggestionē potuit. sed eius
mentē peccati non momordit;
At q; ideo om̄is tēptatio illa diabolica. fo
ris non intus fuit. Sed si ipsū ordinēm
tēptationis eius aspicimus. pensamus
h. delectatio.

quanta magnitudine nos a temptatione libe-
remur. Antiquus hostis contra primū homi-
nē parentē nřm in tribus sc̄ temptationibus
erexit. quia hunc uidelicet gula uana glā
& auaricia tēptauit. Sed tēptando supe-
rauit. quia sibi cū per consensū subdidit;
Ex gula quippe tēptauit. cū cibū ligni ue-
titū ostendit. atq' ad comedendū suavit;
Ex uana autē glā tēpta ut cū diceret;
Ex ritis sicut dī. Ex prouectu auaricia
tēptauit. cū diceret. Scientes bonū &
malū. Auaricia non solū poecunia est.
sed etiā altitudinis. Recte enī auaricia di-
citur. cū supra modū sublimitas ambitur;
Si enī non ad auariciā honoris rapina perti-
neret. nequaquam paulus de unigenito filio
diceret. non rapinā arbitratus est esse se
& qualē dō. In hoc ergo diabolus parentē
nřm ad superbiā traxit. quod eū ad auar-
iciā sublimitatis excitauit. Sed quibus
modis primū hominē strauit. eiū sđē mo-

dis secundo homini tēptato succubuit;
per gūlā quippe tēptat qui dicit; Dic ut
lapides isti panes fiant; per uanā ḡtam
tēptat cū dicit; Si filius dī es mitte te de
orsū; per sublimitatis auariciā tēptat cū
regna om̄a mundi ostendit dicens; hæc om̄a
tibi dabo si procidens adoraueris mē. Sed
eisdē modis a secundo homine uincitur.
quibus primū hominē se uicisse gloriāt.
ut an̄is cordibus captus exeat quo nos ad
itū intromissus tenebat; Sed est aliud sīt.
Km̄ quod in hac tēptatione dñica consi
derare debeamus quia tēptatus adia
bolo dñs sacri eloqui præcepta respon
dit. Et qui eo uerbo quod dī erat tēptato
rē suū mergere in abyssū poterat. uirtu
tē suæ pot entia non ostendit. Sed sola
diuinæ scripturæ præcepta edidit. Qua
tenus nobis suæ patientiæ præberet exem
plum. ut quotiens a prauis hominib; aliqui
patimur. ad doctrinā excitemur potius

quā adiundicātā. pensate quanta est pa-
tentia dī quanta impatientia nra. Nos si in
iuriis aut aliqua lesionē prouocamur. furo-
re permoti aut quantū possumus nosm&
ipsos ulciscimur. aut quod non possumus
facere minamur. Ecce aduersitatē diabo-
li dñs pertulit. & nil ei nisi mansuetudi-
nis uerba respondit. portat quē punire po-
terat. ut hoc in laudē eius altius cresceret.
si hostem suū non extinguedo sed inte-
rim patiendo superaret. Notandum uero
quod subditur. quia recedente diabolo an-
geli ministrabant ei. Ex quare quid aliud
quā unius personæ utraq' natura ostendi-
tur. quia & homo est quē diabolus tēptat.
& isdē ipse dī est. cui ab angelis ministra-
tur. Cognoscamus igitur in eo naturā nrām.
quia nisi hunc diabolus hominē cerneret
non tēptaret. Venemur in illo diuini-
tate suā. quia nisi super om̄a dī existeret.
ei nullomodo angelī ministrarent. Sed

quia diebus lectio congruit namque quadraginta diebus abstinentiam nostrum redemptoris audiuimus quia quadragesima tempus inchoamus discutiendum nobis est cur haec ipsa abstinentia per quadraginta dierum numerum custoditur Moyses enim ut legem acciperet secundo diebus quadraginta ieiunauit Elias in deserto quadraginta diebus abstinuit Ipse auctor hominum ad homines ueniens in quadraginta diebus nullum omnimodo cibum suscepit Nos quoque in quantum possumus annuo quadragesima tempore carnem nostram per abstinentiam affligere conamur Cur ergo in abstinentia quadragenarius numerus custoditur nisi quia uirtus de celo per libros quartuor scientie euangelii impletur Denarius etenim quater ducatus in quadragenarii surgit quia tunc decalogi mandata perficimus cum profecto quattuor libros scientie euangelii custodimus Ex qua re sentiri &

aliud potest. In hoc enim mortali corpore ex
quatuor dementis subsistimus. & per uolup-
tates ciusdem corporis præceptis dominicis conta-
imus. Præcepta autem dominica per decalogum
sunt accepta quia per carnis desideria de-
calogi mandata contempsimus dignum est
ut eandem carnem quater decies affligamus.
quauis de hoc quadraginta tempore est
ad huc aliud quod possit intellegi. A præ-
senti & enim die usque ad paschalis sollempni-
tis gaudia sex ebdomadae uenunt qua-
rum uidelicet dies quadraginta duo fiunt.
ex quibus dum sex dies dominici abstinentia sub-
trahuntur nonplus in abstinentia quam tri-
ginta & sex remanent. Duumero per trecen-
tos & sexaginta quinque dies annus dicitur.
nos autem per triginta & sex dies affligimur
quasi annintri domini decimas damus. ut qui
nobis in ipsis per acceptum annum uiximus.
auctor noster nos in eius decimis per absti-
nentiā mortificemur. Unde fratres km̄ sicut

100
101

offerre in lege iubemini decimas rerū. ita
cioffere contendite decimas dierū. Vnus
quisq; in quantū uirtus suppetit carnem
macer& eiusq; desideria affligat. concu
piscentias turpes interficiat. ut iuxta uo
cē pauli hostia uiua fiat. hostia quippe
& immolatur. & uiua est. quando & ab
hac uita homo non deficit. & tamense a
carnalibus desiderus occidit. Caro noslæ
ta traxit ad culpā afflictā reducat ad
ueniā. Auctor & enī mortis nrā perfru
ctū ligni uetiti uita præcepta transgres
sus est. Qui ergo a paradise gaudius perci
bum cecidimus. adhæc in quantū possim'
per abstinentiā resurgamus. Sed nemosi
bi eandē abstinentiā solā credat. posse
sufficere. cū per prophetā dñs dicat. nonne
hoc est magis ie iuniū quod elegi. subiciens.
frange esurienti panē tuū. & egenos uagolq;
induc indomū tuā. Cū uideris nudū ope
ri eū. & carnē tuā ne despexcris. Illuder

go ie iuniū dī approbat. quod ad eius oculos manus elemosinarū leuat. Quod cū proximi dilectione agitur. quod expietate conditur. hoc ergo quod tibi subtrahis alteri largire. ut unde tua caro affligitur. inde agentis proximi caro reparetur.

Hinc enī per profetā dñs dicit. Cū ie iunare tis & plangeretis. nūquid ie iuniū ie iuna stis mihi. & cū comeditis & bibitis. nūquid non uobis comeditis & bibitis. Si ^{bi} enī comedit & bibit. qui al imenta corporis quæ sunt dona conditoris sine indigentibus percipit. & sibi quisq; ie iunat. si ea quæ sibi ad tempus subtrahit. non pauperibus tribuit. sed uentri post modū offerenda custodit. hinc per iohel dicitur. Scīficate ie iuniū. Je iuniū quippe scīficare est. ad iunctis bonis aliis dignā dō abstinentiā carnis ostendere. Cess & ira sopiantur iurgia. Incassū enī caro atteritur. si a prauis suis uoluptibus animus non frenatur. cū per prophe

101
102

tā dñs dicit. Ecce in die ieiunii nři inuenit
uoluntas urā. ecce adlites & contentiones ie
iunatis. & percutitis pugno impie. & om̄s de
bitores urōs repetitis. Neq; enī qui debitori
suo hoc quod dedit repetit aliquid in iu
stum facit. sed dignū est ut quisquis se in
poenitentia macerat. & iā hoc sibi quod iuste
cōpetit interdicat. Sic sic nobis afflictis
poenitentibus adō dimittitur. quod in iu
ste egimus. si pro amore illius & hoc quod no
bis iuste cōpetit relaxemus. Ex vō xvii. Sc̄vā
nitlo Designauit dñs & alios sep̄ lvcas

Ituaginta duo. vsq; dignus est enī opera
rius mercede sua. O ANT BEATI GREGORI PPP

Onus & saluator nř fr̄s km̄i aliquando
nos sermonibus. aliquando uero ope
ribus ad mon&; ipsa & enī facta eius pracep
ta sunt. quia dū aliquid tacitus facit. quid
agere debeamus innotescit; Ecce enī binos
in prædicationē mittit discipulos. quia enī
duo sunt præcepta caritatis. dī uidelic&

mor & proximi & minus quam inter duos habere caritas non potest. Nemo enim propriè asc ipso habere caritatē dicitur. sed dilectione se in alterū ostendit. ut esse caritas possit.
Binos ad prædicandū dñs discipulos mittit. quatenus hoc nobis tacitus innuat. quia qui caritatē erga alterū non habet prædicationis officiū suscipere nullatus debet. Bene dutē dicitur. quia misit eos ante faciem suā. in omnē ciuitatē & locū quo erat ipse iturus.
Pradicatores enī suos dñs sequitur. quia prædicatio præuenit. & tunc ad mentis nr̄ae habitaculū dñs uenit. Quando uerba exhortationis præcurrunt atq; per hanc ueritas in mente suscipitur. hinc nāq; cīdē prædicatoribus isaías dicit. parate uiā dñi. rectas facite semitas dī nr̄i; hinc illis psalmista ait. Iter facite ei qui ascendit super occasū. Super occasū nāq; dñs ascendit. quia unde in passione occubuit. inde maiore suā gloriam resurgendo manifestauit. Super oc

102

103

casū uidelicet ascendit: quia morte quā
pertulit resurgendo calcauit; Et ergo qui
ascendit super occasū iter facimus: cū nos
eius gloriam uris mentibus prædicamus: ut
tas & ipse post ueniens per amoris sui præ-
sentia illustrat. Missis autem prædicatori-
bus quid dicat audiamus; Messis quidem
multa: operari autem pauci; Rogate ergo
dñm messis: ut mittat operarios in messē suā.
Ad messē multā operari pauci sunt: quod sine
graui loqui merore non possumus: quia & si sunt
qui bona audiunt desunt qui dicant. Ecce
mundus sacerdotibus plenus est: sed tamen
in messē dī rarū ualde uidetur operator;
Quia officiū quidem sacerdotale suscepimus:
sed opus officiū non implemus; Sed pensate
fr̄s mei: pensate quod dicitur; Rogate dñm
messis: ut mittat operarios in messē suā; Vos
pronobis petite: ut digna uobis operari ua-
leamus: ne ab exhortatione linguator pe-
dit: ne post quā prædicationis locū susce-

pimus apud iustū iudicē nřā nos tacitur
nitas ab dicat; Sepe enī prosua nequicia
prædicantiū restringitur lingua; Sepe ue
ro ex subiectorū culpa agitur ut eis qui pī
sunt prædicationis sermo subtrahatur; Ex
sua quippe nequicia prædicantis lingua re
stringitur sicut psalmista dit; peccatori
autē dixit dī; quare tu enarras iusticias
meas; Et rursū exuicio subiectorū uox præ
dicantiū prohibetur sicut ad ezechielē dīs
dicit; Lingua tua adherere facia palato
tuo & eris mutus nec quasi uir obiurgans
quia domus exasperans est; Ac si aperte di
cat; Idcirco tibi prædicationis sermo tolli
tur quia dū me insuis actibus plebs ex a
sperat non est digna cui exhortatio ueri
tatis fiat; Ex cuius ergo uicio prædicatoris
sermo subtrahatur non facile agnoscitur;
Quia uero pastoris taciturnitas aliquando
sibi seper autē subiectis noceat certissime
scitur; Sed utinā si ad prædicationis uirtu

103
104

te non sufficimus. loci nr̄i officiū innocentia
uitæ teneamus. Nā subditur; Ecce ego mitto
uos sicut agnos inter lupos. Multi autē cū
regiminiſ uira suscipiunt. ad lacerandos sub
ditos in ardescunt. terrorē potestatis exhibent.
& quibus prodesse debuerant nocent; Et quia
caritatis uisceria non habent. domini uideri
appetunt. patres se esse minime cognoscunt;
humilitatis locū inclinationis dāpnationē im
mutant. & si quando extrinsecus blandiuntur.
intrinsecus sciuunt; De quibus alibi ueritas di
cit; Veniunt ad uos in uestimentis ouīū. in
trinsecus autē sunt lupi rapaces; Contra qua
omā considerandū nobis est. quia sicut agni
inter lupos mittimur. ut sensū seruantes in
nocentia morsū maliciæ non habeamus. Qui
cn̄i locū prædicationis suscipit. mala inferre
non debet sed tolerare. ut ex ipfa sua mansue
tudine irā scuientiū mitiget. & peccatorum
uulnera aliis ipse afflictionibus uulneratus
sanet. Quē & si quando zelus rectitudinis ex

igit ut erga subiectos sciat furor ipse de
amore sit non de crudelitate; Quatenus &
iura disciplinæ exhibeat & intus paterna pie
tate diligat quos foris quasi inseguendo
castigat; Quod tunc bene rector exhibet
cū se ipse diligere per amarē priuatū nescit;
Cū nulla qua mundi sunt appetit cū terrena
cupiditatis oneribus nequaquam mentis colla
subponit; Unde & subditur; Nolite portare
sacculū neq' perā neq' calciamenta & nem
nē per uiā salutaueritis; Prædicatori enī
tanta in dō debet esse fiducia ut præsentis ui
ta sūptus quāuis non prouideat tamen sibi
hos non de esse certissime me sciat ne dū mens
eius occupatur ad temporalia minus alius
præuideat æterna; Cui & iā per uiā nem
nē salutare conceditur ut subquantafestī
natione in iter prædicationis pergere debet
ostendatur; Qua si quis uerba & iā per al
legoriā uelit intellegi insacculo pecunia
clausa est; Pecunia uero clausa est sapien

104

105

tidia occulta; Qui igitur sapientia uerbū habet sed hunc erogare proximo negligit.
quasi pecuniā insacculo ligatā tenet; Unde scriptū est; Sapientia abscondita & thesaurus occultus quae utilitas inutrisque. Quid uero per pērā nisi onera sēculi. Et quid hoc loco per calciamēta nisi mortuorū operū exempla signantur. Qui ergo officiū prædicationis suscipit dignū non est ut onus seculariū negotiorū portet; Ne dū hoc eius colla deprimit ad prædicandū cælestia non a surgat; Nec debet stultorū operū exēpla conspicere ne sua opera quasi ex mortuis pellibus credantur munire; Sunt & enim multi qui prauitatem suā ex alienis prauitatibus tuentur quia enī alios talia fecisse considerant se hæc facere licenter putant; hi quid aliud faciunt nisi pedes suos ex mortuorū animaliū munire pellibus conantur. O mis uero qui salutat inua ex occasione salutat itineris non ex studio obtandæ eiusdem

JNTS
MATHI
L. I.

ij.

salutis; Qui igitur non a more æternæ patriæ
sed præmiorū ambitu salutē audientibus præ-
dicat. quasi in itinere salutat. Quia ex occasio-
ne & non ex intentione salutē audientibus
ex optat. Sequitur. In quācūq; domū intra-
ueritis. primū dictte; pax huic domui. Et si
ibi fuerit filius pacis. requiesce super illam
pax urā. Sin autē ad uos reuertetur; pax
quæ ab ore prædictoris offertur. aut requi-
escet in domo si in ea filius pacis fuerit. aut
ad eundē prædictorē reuertetur. quia erit
quisq; prædestinatus ad uitā & caeleste uer-
bū sequetur quod audit. Aut si nullus au-
dire uoluerit. ipse prædictor sine fructu
non erit. quia ad eū pax reuertetur. quō
ei a dñō pro lðbore sui operis recōpensabitur.
Ecce autē qui perā & fæculū portari prohi-
biuit. sūptus & alimenta ex eadē prædi-
catione concedit. Nā sequitur. In eadē do-
mo manete edentes & bibentes quæ apud
illos sunt. dignus est enī operarius mer-

105
106

cede sua; Si pax nostra recipitur dignum est ut
in eadē domo maneamus edentes & bibentes
quæ apud illos sunt ut ab eis terrena stipen-
dia consequamur quibus præmia patriæ cele-
stis offerimus; Vnde & iā paulus hæc ipsa pro
minimo suscipiens dicit. Si nos uobis spirita
lia seminavimus magnū est si urā carnalia
metamus; Et notandum quod subditur. Di-
gnus est operarius mercede sua quia de mer-
cede operis sunt ipsa alimenta sustentatio-
nis ut hic merces de labore prædicationis in-
choetur quæ illic de ueritatis uisione per-
ficitur; Quia in re considerandum est quod
uni nrō operi duæ mercedes debentur una
in uia altera in patria una quæ nos in la-
bore sustentat alia quæ nos in resurrectione
remunerat; Merces itaq; quæ impræ-
sentur recipitur hoc in nobis debet agere ut
ad sequentē mercedē robustius tendatur.
Verus ergo quisq; prædicator non ideo debet
prædicare ut in hoc tempore mercedē recipiat.

111.

sed ideo mercedē recipere ut prædicare sub
sistat; Quisquis nāq ideo prædicat ut hic
uel laudis uel muncris mercedē recipiat. & ter
na proculdubio mercede se priuat; Quisquis
uero uel ea qua dicit ideo placere hominib;
appetit. ut dū plac& quod dicitur per eadē
dicta non ipse sed dñs ametur. Vel idcirco
terrena stipendia in prædicatione consequi
tur. ne aprædicationis uoce per indigentia
lassetur. huic proculdubio ad recipiendā mer
cedē nil obstat in patria quia sūptus sūpsit
in uia; Sed quid nos quod tamen dicere sine
dolore non possū. quid nos pastores agimus.
qui & mercedē consequimur. & tamen ope
rari in equaque sumus. fructus qui ppe
scā ecclā instipendio cottidiano percipi
mus. sed tamen pro æterna ecclā minime
in prædicatione laboramus; Pensemus
cuius dāpnationis sit. sine labore hic per
cipere mercedē laboris; Ecce ex oblatione
fidelium uiuimus. sed quid pro animabus fi

VI

+

delū laboramus. Illa in nr̄m stipendiū su
 mimus quæ pro redimendis peccatis suis
 fideles obtulerunt. nec tamen contra pec
 cata eadē uel orationis studio uel prædi
 cationis ut dignū est insudamus. Vix pro
 culpa sua quēpiā aperte uoce reprehendi
 mus. & ad huc quod est grauius aliquan
 do si persona in hoc mundo potens sit. eius
 forsitan errata laudantur. ne si auerse
 tur per iracundiā mutuus subtrahat quod
 impendebat. Sed debemus sine cessatione
 meminere. quod de quibusdā in aſſe scri
 ptū est. Peccata populi mei comedent. Cur
 autē peccata populi comedere dicuntur.
 nisi quia peccata delinquentiū fouent. ne
 tēporalia stipendia amittant. Sed & nos
 qui ex oblationibus fidelū uiuimus. quas
 illi prosuis peccatis obtulerunt si comedи
 mus & tacemus. eorū proculdubio peccata
 manducamus. Pensemus. ^{ergo.} ciuus sit apud
 dñm criminis peccatorū preciū mandu

Lec vij.

EVG

Desig
nauit

care. & nil contra peccata prædicando age
re. Audiamus quid beati iob uoce dicitur.

Si aduersum me terra mea clamat & cū ipsa
sulci eius deflent. Si fructus eius comedunt
absq; pecunia terra & enī contra possessorē
clamat quando contra pastore suū iuste
æcta murmurat. Cuius & iā sulci deflent.
si corda audientiū quæ a præcedentiū sunt
patri prædicationis uoce & uigore inuecti
onis exarata uident aliquid quod lugeant
de uita pastoris. cuius uidelicet terræ fru
ctus possessor bonus sine pecunia non man
ducatur. quia discretus pastor prærogat ta
lentū uerbi ne ad dāpnationē suā de ec
clesia stipendiū sumat. alimenti. Tunc
enī de terra nrā cū pecunia fructus come
dimus. quando sumentes ecclastica sub
sidia in prædicatione laboramus. præcones
nāq; uenturi iudicis sumus. Quis ergo se
cuturū iudicē nūcias si præco tacet. proin
de considerandū nobis est. ut in quantū ua

107
108

l & quisq; in quantū sufficit. & terrorē iudi-
ci. & dulcedinē regni suscepta acta insinua-
re contendat. Et qui una eadēq; exhortati-
one uoce non sufficit. simul cunctos admo-
nere. debet singulos in quantū ualē in-
struere priuatis locutionibus ædificare.
exhortatione simplici fructū infiliorū
suorū cordibus querere. Debemus nāq;
pensare continue quod scīs apostolis dici-
tur. & per apostolos nobis. Vos estis sal ter-
ra. Si igitur sal sumus condire mentes fide-
liū debemus. Vos igitur qui pastores estis
pensate quia dī animalia pascitis. de quib;
profecto animalibus dō per psalmistam
dicitur. Animalia tua in habitabunt in ea
Et sepe uidemus quod petra salis brutis ani-
malibus ponitur. ut ex eadē salis petra
lambere debeant. & meliorari. Quasi ergo
inter bruta animalia petra salis debet esse
sacerdos in populis. Curare nāq; sacerdo-
ti necesse est quæ singulis dicat. Vnūquēq;

qualiter ammoneat ut quisquis sacerdoti
iungitur. quasi ex salis tactu æternæ uitæ
sapore conditatur. Sal & enī terra non su-
mussi corda audientiū non condimus. Qd
profec̄to condimentū ille ueraciter proxi-
mo impendat. qui prædicationis uerbū
non subtrahit. Sed tunc uere aliis recte præ-
dicamus. si dicta rebus ostendimus. si nos ip-
si diuino amore compungimur. & humanæ
uitæ quæ sine culpa nequaquam transire po-
test cottidianas maculas lacrimis laua-
mus. Tunc autē de nobis uere compungi-
mur. si studiose patrū præcedentiū facta
pensemus. ut ex conspecta eorū gla in nr̄is
nobis oculis nr̄ā uita sordescat. Tunc ue-
re compungimur cū præcepta dī studio-
se perscrutamur. & per hæc proficere ip-
si contendimus. per quæ iā proficisse no-
uimus quos uenerāmur. hinc est enī qd
de moysi scriptū est. posuit & labrū enī
in quo lauarentur aron & filii cuius cū

168
109

ingredentur inscā scōrū quod fecit despē
culis mulierū quæ excubabant in hostiota
bernaculi. Labrū quippe & neū moyses pont.
in quos sacerdotes lauari debeant. & scā scōrū
ingredi. quia lex dī prius nos lauare per con
punctionē præcipit. ut nrā immundicia ad
penetrandā secretorū dī mundiciā non sit
indigna. Quod labrū despeculis mulierū
perhibet factū quæ ad tabernaculi hostiū
indesinenter excubabant. Specula quippe
sunt mulierū præcepta dī. in quibus animæ
scæ sēper aspiciunt. & si quæ in eis sunt fœ
ditatis maculæ deprehendunt. cogitatio
nū uicia corrigit. & quasi renitentes
uultus uelud exreddita imagine cōponunt.
Quia dū præceptis dñicis sollerter intendunt.
in eis procul dubio uel quid in se cælesti uero
placeat uel quid displiceat agnoscunt.
Quæquādiu in hac uita sunt. & tēnū taber
naculū ingredi nequaquam possunt. Sed ta
men ad hostiū tabernaculi mulieres excu

bant. quia scā animæ & iā cū infirmitate
ad huc carnis grauantur. a more tamen
continuo ingressū æterni introitus obser-
uant. Moyses ergo labrū sacerdotibus de-
speculis mulierū fecit. quia lex dī laua-
crū compunctionis peccatorū nrōrū ma-
culis exhibet. Dū ea per quæ scā animæ su-
perno sponso placuerunt. intuenda nobis
cælestia præcepta præbent. Quibus si di-
ligenter attendimus. internæ nræ ima-
ginis maculas uidemus. Videntes autē
maculas. in poenitentiæ dolore compun-
gimur. Compunctione vero. quasi in labore de-
speculis mulierū lauamur. Est autē ual-
de necessariū. ut cū de nobis in compunctione
afficiamur. & iā cōmissorū nobis utā ze-
lamur. Sic ergo amaritudo compunctionis
afficiat. ut tamen a proximorū custo-
dia non auertat. Quid enī prodest si a-
mantel nosm & ipsos. relinquamus proxi-
mos. uel quid rursū prodest si amantes.

uel zelantes proximos relinquamus nosm&
ipsos. In ornamento tabernaculi bis tui
ctus coccus offerri præcipitur. ut ante di
oculos caritas nrā dī & proximi amore cole
retur. Ille autē uere se diligit. qui pure di
litit auctore. Tunc ergo coccus bisingui
tur. quando erga se & proximū ex amore
ueritatis animus inflāmatur. Sed inter
hæc sciendū nobis est. ut sic exerceatur
zelus rectitudinis contra prava acta pro
ximorū. quatinus infurore distinctio
nis nullomodo relinquatur uirtus man
suetudinis. Ira & enī sacerdotis nequaquā
deb̄ esse præcep̄ & perturbata. sed ma
gis ex consilio grauitate mitiganda. Et
portare igitur debemus quos corrigit̄
& corrigeret quos portamus. ne si ex unoq
unū defuerit. uel inferuore uel in man
suetudine actio sacerdotalis nonsit.
hinc nāq' est quod int̄pli mysterio in
basibus tēpli sculptorio opere leones &

boues & cherubyn expræssa sunt. Cherubyn
quippe est plenitudo scientiæ dī. Sed quid
est quod in basibus nec leones sine bobus nec
boues sine leonibus fiunt. Quid enī aliud
designant bases intēplo nisi sacerdotes in æc-
clesia. qui dū sollicitudinē regiminis tole-
rant. quasi in ore basiū super impositū onus
portant. In basibus igitur cherubym expri-
mitur. quia dec& nimirū ut sacerdocium
pectorā plenitudine scientiæ sint referta
Per leones autē terror seueritatis. Per bo-
ues uero patientia mansuetudinis figu-
ratur. Itaq; in basibus nec leones sine bo-
bus. nec boues sine leonibus exprimunt.
quia sēper insacerotali pectore cū ter-
rore seueritatis custodiri debet uirtus
mansuetudinis. ut & irā mansuetudo con-
diat. & eandē mansuetudinē ne fortasse
soluta sit zelus distinctionis accendat.
Sed ista cur loquimur cū adhuc plerosq;
grauari factis atrocioribus. videamus

(110)
111

Vobis enī sacerdotibus lugens loquor: quia
non nullos urām cū prāmis facere ordina
tiones agnouimus spiritalē grām uendere
& de alienis iniquitatibus cū peccati dam
pno tēporalia lucra cumulare. Cur ergo
ad memoriā urām non redit. quod uox
dñica præcipiens dicit. *Gratis accepistis.*
gratis date. Cur non ante mentis oculos
reuocatis. quod tēplū redēptor nř ingress
sus cathedras uendentiū colubas euertit.
& nūmulariorū effudit æf. Quid nāq sunt
intēplo dī hodie qui colubas uendunt.
nisi qui in æcta preciū de impositione ma
nus accipiunt. per quā uidelicet impositi
onē sp̄s sc̄s cælitus datur. Coluba igitur uen
ditur. quia manus impositio per quā sp̄s
sc̄s accipitur ad preciū præbetur. Sed re
dēptor nř cathedras uendentiū colubas
euertit. quia taliū negotiatorū sacerdo
tiū destruit. hinc est quod sacri cano
nes simoniacā heresem dāpnant. & eos

sacerdocio priuari præcipiunt qui de lar-
giendis ordinibus preciū accipiunt. Cathe-
dra ergo uidentiū colubas cueritur.
quando hi qui spiritualē grām uenundant
uel ante humanos uel ante dī oculos sa-
cerdotio priuantur. Et quidē multa sun-
dria præpositorū mala. quæ humanos modo
oculos latent. & plerūq; se pastores scōs ho-
minibus exhibent. atq; in occultis suis uide-
ri turpes ante interni arbitri oculos non
erubescunt. Veni& ueni& profecto ille dies
nec longe est in quo pastorū pastor appa-
reat. & uniuscuiusq; facta in publicū de-
ducat. Et qui modos subditorū culpā per
præpositos ulciscitur. Tunc præpositorū
mala perse& ipsū se uiens dāpnat. Vnde
& ingressus intēplū perse quasi flagellū
defuniculis fecit. & de domo dī prauos ne-
gociatores ciciens. Cathedrā uidentiū
colubas cuerit. quia subditorū quidem
culpas per pastores percutit. Sed pasto-

111
112

Uicia per semetipsum feri&. Ecce modo ho-
minibus negari potest quod latenter agi-
tur. ille certe iudex uenturus est. cui ta-
cendo quisque se non potest celare. que ne-
gando non potest fallere. Est aliud fr̄s
km̄i quod me de uita pastorū uehementer
affligit. sed necui hoc iniuriosum videatur
fortasse quod assero. me quoque pariter ac-
cuso. Quāuis barbarici temporis necessita-
te cōpulsus ualde in his inuitus iaceo ad
exteriora negotia dilapsi sumus. Et aliud
ex honore suscipimus. atque aliud officio
actionis exhibeamus. Ministerium prædi-
cationis reliquimus. & ad poenā nostrā ut
uideo ep̄i uocamur. qui honoris nomen
non uirtutē tenemus. Relinquent namque
dn̄m hi qui nobis cōmissi sunt & tacemus.
in prauis actibus iacent. & correctionis
manū non tendimus. cottidie permul-
tas nequicias pereunt. & eos ad infernum
tendere neglegenter uideamus. Sed quan-

do nos uitā corrigere ualcamus alienā qui
neglegimus nrām. Curis enī secularibus in-
tenti. tanto insensibiliores intus efficiuntur.
quanto ad ea quæ foris sunt studiosiores
uidemur. Usu quippe curæ terrenaæ. a cœle-
sti desiderio obdurescit animus. & dū ipso
suo usu durus efficitur. per actionē se-
cu-
li ad ea emolliri non ualeat quæ pertinent
ad caritatē dī. Vnde bene scā exta de mē-
bris suis infirmantibus dicit. posuerunt me
custodē inuincis. vincā mēā non custodiui.
V inca quippe nrāe actiones sunt. quas usu cot-
tidiani laboris excolimus. sed custodes in-
uincis positi nrām uincā minime custodimus.
quia dū extraneis actionibus implicamur
ministeriū actionis nrāe neglegimus. In nul-
lū puto fr̄s ab aliis maiis præ iudiciū quā
a sacerdotibus tolerat dī quando eos quos
ad aliorū correctionē posuit. Dare de se
exempla prauitatis cernit. quando ipsi pec-
camus qui conspicere peccata debuimus.

112
113

p[ro]lerūq[ue] quod est grauius sacerdotes qui pro
pria dare debuerant & iā aliena diripiunt.
p[ro]lerūq[ue] si quos humiliter si quos continenter
uiuere conspiciunt irrident. Considerate
ergo quid de gregibus agatur. quando lupi
pastores fiunt. hi enī custodiā gregis susci
piunt qui insidiare gregi dñico non metuunt
contra quos dī greges custodire debuerunt.
Nulla animarū lucra quærimus. ad nīā stipen
dia cōttidie studiose uacamus. Terrena con
cupiscimus. humanā ḡtam intentamente
captamus. Et quia eo ipso quo ceteris præ
lati sumus ad agenda quælibet maiore li
centiā habemus. suscepτæ benedictionis mi
nisteriū uertimus ad ambitionis augm̄tū.
Di causa relinquimus ad terrena negocia
uacamus. Locū sc̄itatis accipimus. & terre
nis actibus implicamur. Impletū est inno
bis profecto quod scriptū est. Et erit sicut
populus sic sacerdos. Sacerdos enī nondi
stat a populo. quando nullo uitæ suæ me

rito uulgi transcendit actionē. Implorem
hieremū lacrimas considerā mortē nrām
& implorans dicat. Quomodo obscuratū est
aurū. mutatus est color optimus. dispersi sunt
lapides scūaru incipite omiū platearū.

A urū quippe obscuratū est. quia sacerdotū
uita quondā per ḡlam clara. nunc per a
ctiones infirmas ostenditur reprobā. Co
lor optimus est mutatus. quia ille scītatis
habitū per terrena & abiecta opera ad
ignominia despectionis uenit. Lapides ue
ro scūaru intrinsecus habebantur. nec su
mebantur insūni sacerdotis corpore nisi
cū scā scōrū ingrediens in secreto sui condi
toris apparebat. Nos ergo sumus fr̄s kīm
nos sumus lapides scūaru qui apparere sē
per debuimus in secreto dī quos nū quā ne
cessē est foris conspici id est nū quā in ex
trancis actionibus uideri. Sed dispersi sunt
lapides scūaru incipite omiū platearū
quia hi qui per uitā & orationē intus sēper

113
114

esse debuerant per uitā reprobā foris ua-
cant. Ecce iā pene est nulla sēculi actio
quā nonsacerdotes administrant. Dū ergo
in scō habitu constituti exteriora sunt quę
exhibent. quasi scūarii lapides foris iacen-
t. Quia enī greca uoce platea alatitudine
uoca tur scūarii lapides in platea sunt.
Cū religiosi quiq; lata mundi itinera sectan-
tur non solū in plateis sed in capite platea-
rū dispersi sunt. quia & per desideriū huus
mundi opera peragunt. & tamen de re-
ligioso habitu culmen honoris quærunt.
In capite ergo platearū dispersi sunt. quia
& tacent per ministeriū operis. & honorari
uolunt de imagine sc̄itatis. Quanto au-
tē mundus gladio feriatur aspiciens. qui
bus cottidie percussionibus intereat po-
pulus uidetis. cuius hoc nisi nrō precipue
peccato agitur. Ecce de populata urbē.
euersa castra. acta ac monasteria de-
structa. insolitudinē agri redacti sunt

Sed nos in pereunte populo auctores exti
mus mortis qui esse debuimus duces ad uitā

Ex nrō & enī peccato populi turba prostrata
est quia faciente nrā negligentia ad uitā
eruditā non est. Quid autē animas homi
nū nisi cibū dñi dixerī quā ad hoc sunt
conditæ ut in eius corpore traiciantur.
id est in æternæ eclæ augmento tendant

Sed huius cibi condimentū nos esse debui
mus. Sicut enī paulo superius præfatis u
mus missis prædicatoribus dicitur. Vos
estis sal terra. Si igitur cibus dī est po
pulus. condimentū cibi sacerdotes esse
debuerunt. Sed quia dū nos ab oratio
nis & eruditionis scāt usu cessamus. sal
infatuatū est qui condire non ual& ci
bos dī. Atq idcirco ab auctore non sumi
tur. quia exigente fatuitate nrā minime
conditū. pensemus ergo qui umquā per
linguā nrām conuersi qui de peruerso suo
opere nrā increpatione correpti poeni

114
115

tentiā egerunt. quis luxuriā ex nrā etu-
ditione deseruit. quis auariciā quis super-
biā declinauit. pensemus quod lucrūdō
facimus. nos accepto talento ab eo ad nego-
ciū mittamur & enī dicit. Negociadimi-
nū uenio. Ecce iā uenit. ecce de negocio lu-
crū requirit. quale ei animarū lucrū de-
nrā negociatione monstrabimus. quot ei
conspic tui animarū manipulos depre-
cationis nrā segete illaturi sumus. po-
namus ante oculos nrōs illū tantā du-
strictionis diē quo iudex ueni&. & rati-
onē cū seruis quibus talenta credidit po-
n&. Ecce in maiestate terribili inter an-
gelorū atq' archangelorū choros vide-
bitur. in illo tanto examine electorū
omīū & reproborū multitudo deducet.
& unusquisq' quid sit operatus ostendet.
Ibi petrus cū iudea conuersa quā post
se traxit apparebit. ibi paulus conuer-
sū ut ita dixerim mundū ducens. Ibi an-

dreas post se a chiaā. Iohannes a siā. Tho
mas in diā in conspectu sui regis conuersa
ducit. Ibi om̄s dñici greges arietes cū a
nimarū lucris apparebunt. qui sc̄is suis
prædicationibus dō post se subditū gre
gem trahunt. Cū igitur tot pastores
cū gregibus suis ante æterni pastoris
oculos uenerint. quid nos miseri dictu
ri sumus qui ad dñm nr̄m post negociu
m acui redimus. qui pastorū nomen ha
bui mus. & oues quas ex nutrimento nr̄o
debeamus ostendere non habemus. hic pa
stores uocati sumus. & ibi gregē nonduci
mus. Sed nūquid si nos neglegimus. om̄s p
dī deserit oues suas. nullomodo. Nā ipse
cas sicut per prophetā pollicitus est per
sem & ipsū pascit. om̄s q̄ quoſ præ ordina
uit ad uitā flagellorū stimulis cōpuncti
onis spū erudit. & per nos quidē fideles
ad sc̄m baptisma ueniunt. nr̄is precibus be
nedicuntur. & per impositionē nr̄arū ma

115
+ 115^a
116

nuū adō spīscī percipiunt. atq; ipsi ad
regnū cælestē pertingunt. Et ecce nos p
neglegentiā uām deorsū tendimus. In
grediuntur electi sacerdotū manibus ex
piati ecclēstē patriā. & sacerdotes ipsi per
uitā reprobā ad inferni supplicia festināt
Cui ergorei cui similes dixerim sacerdotes
malos. nisi aquā baptismatis quā peccata
baptizatorū diluens illos ad regnū cæle
ste mittit. & ipsa incloacas descendit.
Tameamus hæc fr̄s k̄mī conueniat actioni
nā ipsū ministeriū nr̄m de peccatorū nō
rū cottidie relaxatione cogitemus. ne nr̄a
uita peccato obligata remaneat per quā
om̄ps dī cottidie alios solvit. Considera
mus sine cessatione quod sumus. pense
mus negociū nr̄m. pensemus pondus qđ
fuscipimus. faciamus cottidie nobiscū ra
tiones. quas cū nr̄o iudice habemus. & sic
debemus agere curā nr̄i. ut non neglega
mus curā proximi. vt quisquis ad nos iun

gitur ex lingua nostra sale conditatur. Cum
uiacantem quicquam & lubricum uidemus admo-
nendus est ut coniugio frenare studeat
iniquitatem suam. quatinus per hoc quod licet
disdat superare quod non licet. Cum coniu-
gatum uidemus admonendus est ut sic ex-
erceat curam seculi ne post ponat amore
domini. Sic placeat uoluntati coniugis ut non
displaceat conditori. Cum clericum uidemus
admonendus est quatinus sic uiuat ut
exemplum uitae secularibus praebeat ne si
quid in illo iuste reprehenditur. ex eius
uicio ipsa religionis nostra estimatio aliu-
gia uictur. Cum monachum uidemus admo-
nendus est ut reverentiam habitus sui in
actu in locutione incogitatione sua
seper circulum spiciat. & ea quae mundi sunt
perfecte deserat. & quod ostendit huma-
nis oculis habitu. hoc ante dominum oculos mo-
ribus pretendat. iste itaque iam scilicet est. Ad
moncatur ut crescat ille uero qui ad

115

huc iniquus est. ammoneatur ut corrigat
quatinus at quisquis se ad sacerdotē
iunxerit sale ser monis illius conditus
recedat. hæc fr̄s uobiscū sollicite cogita
te. hæc proximis urīs impendite. om̄ipoten
ti dō fructū uos reddere de negocio quod
aceperistis parate. Sed ista quā di
cimus melius apud uos orando quā lo
quendo optinebimus. Oremus. D̄s qui nos
pastores in populo uocare uoluiſt. p̄sta
quaſumus ut hoc quod humano ore dici
mur intuis oculis esse ualeamus per dñm
nřm ih̄m xp̄m filiū tuū qui tecū uiuit
& regnat d̄s in unitate sp̄s sc̄i pom̄a ſcta

IE VI G X VIII SECUNDV JOHANNEM
nitto Dixit ih̄s turbis. Quis ex uobis ar
guet me de peccato. Usq. ih̄s autē ab
ſcondit ſe & exiuit de tēplo. OMT BEL

Pensate fr̄s k̄mī man. **F**TI GREGORIUS
ſuetudinē dī relaxare peccata ue
nerat & dicebat. Quis ex uobis arguē

me de peccato non de dignatur ex oratione
ostendere se peccatore nō esse qui ex
virtute diuinitatis poterat peccato
res iustificare. Sed terribile est ualde qđ
subdit. Qui est ex dō uerba dī audit; pro
pterea uos non auditis quia ex dō non estis;

Si enī ipse uerba dī audit qui ex
dō est. & audire uerba eius non potest
quisquis ex illo non est interrog& se unus
quisq; si uerba dī in aure cordis percepit.
& intellegit unde sit. Cælestē patriā de
siderare ueritas iub& carnis desideria
conteri mundi glām declinare. Aliena
non appetere propria largiri; pens& er
go apud se unus quisq; ur̄m si hæc uox dī
in cordis eius aure conualuit & quia iā
ex dō sit agnoscit. Nā sunt non nulli qui
præcepta dī nec aure corporis percipere
dignantur; Et sunt non nulli qui hæc
quidē corporis aure percipiunt. sed nul
lo ea mentis desiderio cōples tuntur;

Et sunt non nulli qui libenter uerba dī su
scipiunt ita ut fletibus cōpungantur.
sed post lacrimarū tēpus ad iniquitatē
redeunt; hi profecto uerba dī non audi
unt quia hāc exercere in opere contem
pnunt; Vītā ergo urām fr̄skī ante ocu
los mentis reuocate & alta considerati
one pertimescite hoc quod exore ueri
tatis sonat; propterea uos non auditis.
quia ex dō non estis; Sed hoc quod de re
probis ueritas loquitur ipsi hoc de sem &
ipsis reprobi inquis suis operibus ostendunt;
Nā sequitur; Responderunt igitur
iudei & dixerunt; Nonne benedicimus
nos quia samaritanus es tu & doemoniū
habes. Accepta autē tanta contumelia
quid dī respondeat audiamus; Ego dē
moniū non habeo sed honorifico patrē meū
& uos in honorastis me; Quia enī sama
ritanus interpretatur custos & ipse
ueraciter custos est de quo psalmista

dit. Nisi dñs custodierit ciuitatē in uanū
uigilant qui custodiunt eā; Et cui per isā
iā; Custos quid de nocte. custos quid de
nocte. Respondere noluit dñs samari
tanus non sū. sed ego doemoniū non habeo;
Duo quippe euillata fuerant. unū negauit.
& aliud tacendo consensit; Custos nāq
humani generis uenerat. & si samarita
nū se non esse diceret. esse custodē negare;
Sed tacuit quod recognouit. & patienter
reppulit quod dicitū falliciter audiuit
dicens; Ego doemoniū non habeo; Inqui
bus uerbis quid aliud nisi superbia nā
confunditur. quæ si ex agitata uel
leuiter fuerit atrocioreſ in iuriā red
dit quā acceperat. facit mala quæ po
test. minatur & quæ non potest facere;
Ecce iterū in iuriā suscipiens dñs non irasci
tur. non contumeliosa uerba respondit;
Qui si eisdē ista dicentibus respondere
uoluiss& doemoniū uos habetis. uerū

117
119

profecto dicera. quia nisi impleti docemo
mortā peruersa de dōlo qui non possent; adsp

Sed accepta iniuria & id quod uerū erat
dicere ueritas noluit. Ne nondixisse ue
ritatē. sed prouocatus contumeliam red
didisse uideretur; Ex quare quid nobis
innuitur. nisi ut eo tēpore quo proximis
ex falsitate contumelias accipimus. eo
rū & id uera mala taceamus. ne ministe
riū iustae correptionis. in arma uerta
mus furoris; Sed quia quisquis dī celo
utitur. a prauis hominibus de honestat;
Insem & ipso dñs nobis patientia p̄rabuit
exemplū qui ait; Sed honorifico patrē
meū. & uos in honorastis me; Sed quid
nobis ad ista faciendū sit. a d̄ huc exem
plo admonet cū subiungit; Ego autē
non queror gl̄am meā. est qui querat &
iudicet; Scimus certe quod scriptū est.
Quia pater om̄e iudiciū dedit filio; & ta
men ecce isdē filius iniurias accipiens

glam suā non querit illatas in iurias patris
iudicio seruat ut nobis profecto insinuā
quantū nos patientes esse debemus dū
se adhuc ulcisci non uult & ipse qui iudi-
cat; Cū uero malorū per ueritas crescit.
non solū frangi p̄dicatione debet sed & iā
augeri; Quod suo dñi exēplo nos admo-
nēt qui post quā doemoniū habere di-
ctus est prædicationis suæ beneficia lar-
gius impendit dicens; Amen amen dico
uobis si quis sermonē meū seruauerit.
mortē non uidebit in aeternū; Sed sicut
bonis necesse est ut meliores & iā per con-
tumelias existant ita semper reprobi
de beneficio peiores fiunt; Nā accepta
prædicatione iterū dicunt; Nunc co-
gnouimus quia doemoniū habet; Quia
enī aeterna morti inhererant & eandē
mortē cui inhererant non uidebant dū
solā mortis carnē inspicerent in ueri-
taus sermone caligabant dicentes;

118
120

Abraham mortuus est & prophetar. & tu dicit si quis sermonem meum seruauerit morte non gustabit in aeternum; Vnde & ipsi ueritati eundem abraham & prophetas quasi uenerantes preferunt; Sed aperta nobis ratione ostenditur quia qui dominum nesciunt. di quoque famulos falso uenerantur; Et notandum quod uidet eos dominus aperta sibi impugnatione resistere. & tamen eis non definit uoce praedicare dicens; Abraham pater uir exultauit ut uideret die meum. & uidit & gauisus est; Tunc quippe abraham die domini uidit & gauisus est. cum insiguria summae trinitatis tres angelos hospicio receperit; Quibus profecto susceptis. sic tribus quasi uni locutus est; Quia & si in personis numerus trinitatis est. in natura unitas diuinitatis; Sed carnales mentes aduentium oculos a carne non subleuant. in eos sola carnis etate pensant dicentes; Quinquaginta annos nondum ha-

bes & abraham uidisti: quos benignus redē
ptor nř acarnis suę intuitu submouit &
ad diuinitatis contemplationē trahit dicen̄

Amen amen dico uobis ante quā abraham
fier& ego sū. Ante enī præteriti tēporis est.
sum præsentis. Et quia præteritū & futurū
tēpus diuinitas non habet. sed sēper esse ha-
bet. non ait. Ante abraham ego fui. sed
ante abraham ego sū. Vnde & ad moysen
dicitur. Ego sū qui sū. sic dices filius ista
hel. qui est misit me aduos. Ante ergo uel
post abraham habuit. qui & accedere
potuit per exhibitionē præsentia&. & re-
cedere percursū uitæ. Veritas uero
sēper esse habet. quia ei quicquā nec pri-
ori tēpore incipitur. nec subsequenti
terminatur. Sed sustinere ista uerita-
tis uerba mentes infidelium non ualentef.
ad lapides currunt. & quē intellegere
non poterant. obruere quærebant. Quid
autē contra furorē lapidantiū dñs fe-

119
121

icit ostenditur. cū protinus subinfertur.
Ihs autē abscondit se & exiuit de tēplo
Mirū ualde est fr̄s k̄mī. cur persecutores
suos dñs sese abscondendo declinauerit.
qui si diuinitatis suæ potentia exerceſe
uoluiss&. tacito natu mentis insuis eos
ictibus ligar&. aut in poena subita mor
tis obruer&. Sed quia pati uenerat. ex
erceſt iudiciū nolebat. Certe sub ipso
passionis eius tēpore & quantū poterat
ostendit. & tamen hoc ad quod uenerat
pertulit. Nā cū persecutoribus suis se
quærentibus dicerae ego sū. sola hac
uoce eorū superbiā perculit. & om̄s in
terrā strauit. Qui ergo hoc in loco po
tuit manus lapidantiū non se abscon
dendo euadere. cur abscondit se. nisi
quod homo inter homines factus redē
ptor n̄r alia nobis uerbo loquitur. alia
exēplo. Quid autē nobis hoc exēplolo
quitur. nisi ut & iā cū resistere possim̄

irā superbientiū humiliter declinemus
Vnde & per paulū dicitur. Date locū irā
Quanta humilitate irā proximi fugere de-
beat perpendat homo si furores irascen-
tiū abscondendo se declinavit dī. Nemo
ergo se contra acceptas contumelias erigat.
nemo conuiciis conuiciū reddat. Imma-
tione & enī dī gloriōsius est in iuriā tacen-
do fugere. quā respondendo superare. Sed
contra hoc superbia dicit in corde. Turpe
est ut accepta iuriā taccas. quisquis
conspicit quia contumeliā suscipit & ta-
ces. non putat quia patientiā exhibes
sed crimina cognoscis. Sed unde vox
ista in corde nřo contra patientiā nasci-
tur nisi quia in imis cogitationē fixum.
& dū interia ḡtam quærimus. placere
ei qui nos de cælo conspicit non curamus.
Accepta ergo contumelia. meditemur
in opere uocē dī. Ego non querō ḡtam
meā. est qui querat & iudicet. hoc autē

120
122.

quod de dō scriptū est. abscondit se in
tellegi & aliter potest. Multa quippe ui
deis prædicauerat. sed prædicationis ei
uerba deridebant. Deteriores quoq;
ex prædicatione facti sunt. qui usq; ad
iaciendoſ lapides peruerterunt. Et quid
abscondendo se dñs significat. nisi quod
eiſ ueritas ipsa ueritas absconditur. qui
eius uerba ſequi contēpnunt. Ea quippe
quā non inuenit humilē ueritas fugit
mentē. & quā multi hodie ſunt qui iu
deorū duriciā detestantur. quid præ
dicationē dñi audire noluerunt. & ta
men quales illos arguunt fuſſe ad
fidē. tales ipſi ſunt ad operationē. præ
cepta dī audiunt. miracula cognoscunt.
ſed conuerti diuis prauitatibus reuuiſ
Ecce uocat & redire nolumus. ecce ſuſti
net. & eius patientiā diſſimulamus.
Dū ergo tēpus eſt fr̄s. prauitatē ſuā unus
quisq; deserat. dī patientiā pertimescat

ne quē nunc tranquillū despicit. iratū
post modū euadere nequa quā possit.
In itto dixit ihc dis lēvō x viii scōm amī
cipulis suis. Simile est regnū cælorū
homini patri familias qui exiit primo
mane conducere operarios in vineā suā
Vsq multi sunt uocati pauci uero electi.
O MELIA BEATI GREGORII PAPÆ
In explanatione sua multa adloquen
dū scī euangelii lectio postulat quā
uolo si possū sub breuitate perstringere.
ne uos. extensa processio & prolixa ex
positio uideatur onerare. Regnū cælo
rū patri familias simile dicitur. qui ad
excolendā vineā suā operarios conduit;
Quis uero patris familias similitudinē
rectius tenet. quā conditor nr̄ qui re
git quos condidit. & electos suos sic
inhoc mundo possidet. quasi subiectos
dñs in domo. Qui habet vineā uniuersā
scilicet & octam. quae ab abel iusto usq'

121
123

ad ultimū electū qui in fine mundi nasci
turus est. quot scōs protulit. quasi tot
palmites misit. hic itaq' pater familias
ad excolendā uineā suā mane. hora ter-
cia. sexta. nona & undecima operarios
conducit. Quia a mundi huius inicio usq'
in fine. ad erudiendā plebē fideliū prādi-
catores congregare non destitit. Mane
& enī mundi fuit ab adam usq' ad noe.
H ora uero tercia a noe. usq' ad abrahā.
S exta quoq' ab abrahā. usq' ad moyse.
N ona autē a moyse. usq' ad aduentū dñi.
V ndecima uero ab aduentu dñi. usq' in fi-
nē mundi. in qua prædicatores scī apo-
stoli missi sunt. qui mercedē plenā & tar-
de uenientes acceperunt. Ad erudien-
dā ergo dñs plebem suā quasi ad excolen-
dā uineā suā nullo tēpore destitit opera-
rios mittere. in uineā suā. quia & prius
per patres. & postmodū per legis docto-
res & prophetas. ad extremū uero per-

apostolos. dum plebis suae mores excoluit.
quasi per operarios in vineæ cultura la-
borauit. Quāuis in quolibet modulo uel
mensura. quisquis cū fide bonæ actionis
extitit. huius vineæ operarius fuit; Ope-
ratur ergo mane. hora tercia. sexta &
nona. antiquus ille & hebraicus populus
designatur. qui in electissimis ab ipso ex-
ordiomundi cū recta fide dñm studuit
colere. quasi non destitit in vineæ cul-
tura laborare. Ad undecimam uero genti-
les uocantur. quibus & dicitur. Quid hic
statis tota die ociosi. Qui enī transacto-
rā longo mundi tempore prouita sua la-
borare neglexerant. quasi tota die oci-
osi stabant. ^{Sed} pensate fr̄s. quid inquisitire
spondeant. Dicunt enī. quia nemo nos
conduxit. Nullus quippe adeo patri
archa. nullus propheta uenerat. Et quid
est dicere ad laborē nemo nos condu-
xit. nisi uita uias nobis nullus prædica-

122
124

uit. Quid ergo nos ab uno opere cessantes
in excusatione nostra dicturi sumus. qui pe-
ne a matris utero ad fidem uenimus. qui
uerba uitae ab ipsis cunabulis audiuimus.
qui ab uberibus scæcæ potu supernæ
prædicationis sumus cū lacte carnis.
Possimus uero & easdem diuersitates horarum
& iā ad unū quēq; hominē per aetatum
momenta distinguere; Mane quippe
intellectus nři puericia est; hora autē
tercia adolescentia intellegi potest.
qua quasi iā sol in altū proficit dum ca-
lor aetatis crescit; Sexta uero iuuentus
est. quia uelud in centro sol figitur. dum
in ea plenitudo roboris solidatur; Nona
autē senectus intellegitur. in qua uel
ut sol ab alto axe descendit. quia aetas
acalore iuuentutis deficit; Undecima
uero hora est ea aetas quæ decrepita uel
ueterana dicitur. Unde & greci ualde
seniores non ierontes sed præsbyteros

appellant ut plusquam senes esse insinuent.
quos prouectiores uocant. Quia ergo
aduita bona aliis in puericia. aliis in ad
olescentia. aliis in iuuentute. aliis in se
necitate. aliis indecrepita etate perdu
citur. quasi diuersis horis operari ad
uineam uocantur. Mores ergo uerbis fratribus
aspicite. & si iam dī operari estis uidete;
Penset unusquisque quid agat. & consideret
si in dī uinealabora. Qui enim in hac uita
ea quae sua sunt querit. adhuc ad dñicā
uineam non uenit. Illi namque dō laborant
qui non sua sed lucra dñica cogitant. qui
zelo caritatis studio pietatis inseruant;
Animabus lucrandis inuigilant. perdu
cere & alios secū ad uitā festinant. Nam
qui sibi uiuit. qui carnis suæ uoluptati
bus pascitur. recte ociosus redarguitur.
quia fructū diuini operis non sectatur;
Qui uero & usq' ad etatē ultimā dō uiue
re neglexerit. quasi usq' ad undecimā

torpentibus dicitur; Quid hic statis tota
die ociosi. Ac si dicatur aperte; Et si dō
uiuere in puericia & in iuuentute no
luisstis. saltim in ultima ætate resipi
scite. & ad uitæ uias cū iā laboraturi
multū non estis uel sero uenite; Et tales
ergo pater familias uocat. & plerūq; an
te remunerantur. quia prius ad regnū
de corpore exeunt. quā hi qui iā a pueri
cia uocati esse uidebantur; Annon ad
undecimā uenit latro. qui & si non ba
buit per ætatem habuit tamen sero p
poenā qui dñi in cruce confessus est. &
pene cū uoce sententiæ spm exalauit
uitæ. An ouissimo autem reddere dena
riū pater familias coepit. quia adpa
radysi requie prius latronē quā petrū
perduxit; Quanti patres ante legē
quantis sub lege fuerunt. & tamen hi
qui in dñi aduentū uocati sunt. ad æ
lorū regnū sine aliqua tarditate per

uenerunt. E unde ergo denariū acce-
perunt qui laborauerunt ad undecimā.
quē expectauerunt toto desiderio qui
laborauerunt ad primā. Quia & qualē
uita aeterna retributionē sortiti sunt.
cū his qui a mundi inicio uocati fuerant.
hi qui in mundi fine ad dñm uenerunt;
Vnde & hi qui in labore præcesserunt. mur-
murantes dicunt. hi nouissimi iūna hora
fecerunt. & parer̄ eos nobis fecisti. qui
portauimus pondus dici & æstus. Pon-
dus enī diei & æstus portauerant. hi quos
a mundi inicio quia diu contigit uiuere.
necessē fuit & iā longiora carnis tēpta-
menta tolerare. Vnicuiq' enī pondus
diei & æstus ferre est. per longioris ui-
tae tēpora carnis sua calore fatigari;
Sed quarti potest quomodo murmurasse
dicti sunt. qui saltē sero ad regnū uocan-
tur. Cælorū & enī regnū nullus murmu-
rans accipit. nullus qui accipit murmu-

124
126

rare potest; Sed quia antiqui usq^{ue} ad
aduentū dñi quālib^e iuste uixerint
ducit ad regnū nonsunt. Nisi ille descen-
deret qui paradysi claustra hominibus
interpositione mortis aperitur^{et suæ}; Eorū hoc
ipsū murmurasse est quod & recte pro
percipiendo regno uixerant. & tamendiu
ad percipiendū regnū dilati sunt. Quos
enī post peractā iusticiā inferni loca quā
uis tranquilla suscepereunt. Eis profecto
& laborasse fuit in iuinea & murmurasse.
Quasi ergo post murmurationē denariū
accipiunt qui post longa inferni tēpora
ad gaudia regni peruererunt. Nos au-
tē qui ad undecimā uenimus post labore
non murmuremus. & denariū accipimus
quia post mediatoris aduentū in hoc
mundo uenientis ad regnū ducimur
mox de corpore eximus. & illud sine
mora percipimus quod antiqui pa-
tres cū magna percipere dilatatione

meruerunt. Vnde usdē pater familias
dicit. Volo & huic nouissimo dare sicut
& tibi. Et quia ipsa regni perceptio eius
est bonitas uoluntatis. Recte subiun-
git. Aut non licet mihi facere quod
uolo. Stulta enī est quaestio hominis
contra benignitatē dī. Non querendū
quippe esset si non dat quod non debet.
sed si non dare quod deberet. Vnde
aperte subditur. An oculus tuus nequā
est quia ego bonus sum. Nemo autē se de-
opere nemo de tempore extollat. cū hac
expleta sententia subsequenter ueritas
exclamet. Sic erunt nouissimi primi
& primi nouissimi. Ecce enī & si iam scimus
qua uel quanta bona egimus. ad huc
supernus iudex hæc examinat & ignora-
mus. Et quidē gaudendū cuique sumo-
pere est in regno dī esse uel ultimum.
Sed post hæc terribile est ualde quod
sequitur. Multi autē uocati pauci

125
127

utro electri Quia ad fidē plures ueniunt & ad carcerē regnū pauci perdu-
cuntur. Ecce enī ad hodiernā festiui-
tatē quā multi conuenimus acta pa-
rietes implemus. sed tamen quis sciāt
quā pauci sunt qui in illo electorū dī-
grege numerentur. Ecce uox om̄ium
xpm̄ clamat. sed uita om̄iuū non clamat.
Plerique dñm uocibus sequuntur morib:
fugiunt. hinc & enī paulus dicit. Qui
confitentur se nosse dñm factis autē
negant. hinc iacobus ait. fides sine
operibus ociosa est. hinc per psalmi
stam dñs dicit. Annunciaui & locu-
tus sū multiplicati sunt super nume-
rū. Vocante enī dño super numerū
multiplicantur fideles. quia non nū
quā & iā hi ad fidē ueniuunt qui ad
electorū numerū non pertingunt.
Hic enī fidelibus per confessionē admix-
ti sunt. sed propter uitā reprobā illic

numerari in sorte fideliū non merentur
Hoc ouile scā æclā hedos cū agnus recipit
sed attestante euangeliō cū iudex uene-
rit separat bonos a malis. sicut pastor se-
gregat oves ab hedis. Neq; & enī possunt
qui hic carnis suæ uoluptatibus seruiunt
illuc in ouiū grege numerari illuc eos a
sorte humiliū iudex separat. quise hic
in superbiæ cornibus exaltant. Regnū
cæli percipere nequeunt. qui hic & ince-
lesti fide positi toto desiderio terriā que-
runt. Et multos tales intia æctam fr̄s
k̄mī cernitis. sed eos nec imitari nec de-
sperare debetis. Quid enī sit hodie aspi-
cimus. sed quid cras futurū sit unusquisq;
nescimus. plerūq; & qui post nos uenerit
per agilitatē boni operis nos ante cedit.
& uix eū cras sequimur. quē hodie præire
uidebamur. Certe cū stephanus profide-
moriretur saulus lapidantiū uestimen-
ta seruabat. Omniū ergo manibus ipse

lapidauit. qui ad lapidandum omnes exhortatos reddidit. & tamen eundem ipsum in scena acta laboribus antecessit. quem per se quando martyrum fecit. Duo ergo sunt quae sollicite considerare debemus. quia enim multi vocati pauci electi sunt. primus est ut de se quisque minime presumat. quia & si iam ad fidem vocatus est. utrum perennius regno dignus sit nescit. Secundum uero est. ut unusquisque proximum quem fortasse iacere inuidus conspicit desperare non audiat quia diuinæ misericordiae iniurias ignorat. Rem fratrem quae nuper contigit refero. ut si uos peccatores esse ex corde conspicitis. omnipotens misericordia amplius ametis. Presente frater Klm anno in monasterio meo quod uixit auctorum martyrum iohannis & pauli actam situm est frater quidem ad conuersione uenit. deuote suscepimus est. Sed ipse deuotius conuersatus. hunc ad mona

steriū frater suus corpore non corde se
cutus est. Nā ualde conuersionis uitā &
habitū de testans in monasterio ut ho
spes habitabat. & monachorū uitā mo
ribus fugiens recedere a monasteriu
habitatione non poterat. quia uel quid
ageret uel unde uiueret non habebat
Erat eius prauitas cunctis onerosa. sed
hanc om̄s & quamvis miter pro fratribus a
more tolerabant. Nā superbus & lu
bricus si qua post hoc sæculū sequere
tur nesciebat. Irridebat uero si quis d
libanc prædicare uoluisset. Itaq; cū ha
bitu seculari uiuebat in monasterio
Verbis leuis. nutu instabilis. mente tumu
dus ueste cōpositus. actione dissipatus
Mense autē iulio nuper lapsō huius quā
nostis pestilentiae clade percussus est
qui ad extremū ueniens urgeri cępit
ut animā redderet. & ultimā iā corpo
ris parte præ mortua uitalis uirtus in

127
129

solo pectore & lingua remanserat. Fra
tres aderant eiusq^{ue} exitū in quantū dō
largiente poterant oratione tuebant̄
At ille subito ad se draconē uenire con
spiciens magnis quippe uocibus clama
re coepit. dicens. Ecce draconi ad deuo
randū datus sū. propter urām præsen
tiā deuorare me non potest. Quid mihi
moras facitis. date locū ut ei deuorare
me liceat. Cūq^{ue} hunc fr̄s ut signū sibi
crucis imprimeret monerent. responde
bat uirtute qua poterat dicens. Volo
me signare sed non possū quia adraco
ne premor. Spuma oris eius faciē meā
liniunt. gutt^{meū} ore suffocatur. ecce
ab eo mea brachia cōprimuntur. qui iā
& caput meū insuo ore absorbuit. Cūq^{ue}
hoc ille pallens & moriens diceret coe
perunt fratres uehementius orationi
bus insistere. & obpræssū draconis præ
sentia suis precibus adiuuare. Cumq^{ue}

repente liberatus magnis coepit uocibus
clamare dicens. Dō grās ecce discessit. ecce
exiit. ante orationes uīas fugit draco. qui
me acceperat. Mox autē seruiturū sed dō
& esse monachum deuouit. atq' atēpore
illo nunc usq' febribus præmitur dolori
bus fatigatur. Morti quidē substractus
est. sed adhuc plenus uitæ restitutus
non est. quia enī longis & diuturnis ini-
quitatibus præssus est. longo languore
fatigatus est. Et durū cor ignis fati-
gatio durior concremat. quia diuina
dispensatione agitur. ut prolixiora
uicia egritudo prolixior exurat. Quis
illū umquā seruari ad conuersiōnē cre-
deret. quis tantā dī misericordiā conside-
rare sufficiat. ecce iuuenis prauus dra-
cone uidit in morte. cui seruiuit inuita-
nec uidit ut uitā funditus perderet. sed
ut cui seruierat scir&. sciendo resisteret
ipsūq' resistendo superaret. & eū aquo

128
130

prius non uidens tenebatur. uidit postea
ne teneretur. Quæ ergo lingua narrare
diuinæ uiscera misericordia sufficit. qui
sp̄s ante tantæ pietatis diuicias non ob
stupescat. has diuinæ pietatis diuicias
considerauit psalmista cū diceret. Ad
iutor meus tibi psallā quia tu d̄s meus
misericordia mea. Ecce perpendens in
quibus laboribus humana sit uita con
stituta d̄m appellauit adiutorē; & quia
atribulatione præsentī inrequiē ater
nā nos suscipit. appellat & iā susceptorē
Sed considerans quod mala nīā aspicit. &
portat culpas nīā tolerat. & tamen nos
per poenitentiā adpræmia reseruat.
noluit d̄m misericordē dicere sed hanc
ipsā misericordiā uocauit dicens. D̄s mī
misericordia mea. Reuocemus ante
oculos mala quæ fecimus. pensemus
ex quanta dī benignitate toleramur.
Consideremus quæ sunt pietatis eiusui

scera ut non solū culpas indulget. sed cæ
lestē regnū poenitentibus & iā post culpas
promittat. atq' ex om̄ibus medullis cordis
dicamus singuli. dicamus om̄is midia mea
anno quinto decimo se vīo xx sc̄d̄ lvcā
imperii tyberii cesaris procurante pon
usq' qui habet ascas similiter faciat.

O MELIA BEATI GREGORII PAPÆ

Redēptoris præcursor quo tēpore
uerbū prædicationis acceperit
memorato ramanæ reipublicæ princi
pe. & iudeæ regibus cū dicitur. Anno quin
to decimo imperii tyberii cesaris pro
curante pontio pylato iudeā. te trar
cha autē galileæ herode. phylippo au
tē fratre eius tetrarcha ituriæ & tra
conitidis regionis. & lysania abylinæ
tetrarcha sub prin cipibus sacerdo
tū anna & caypha factū est uerbū
dñi super iohannē zachariae filiū inde
serto. Quia enī illū prædicare ueniebat

129
131

qui ex iudea quosdā & multos ex genti
bus redēpturus erat. per regē gentiū &
principes iudeorū prædicationis eius
tēpora designantur. Quia autē genti
litas uocanda erat. & iudea pro culpa per
fidiæ dispergenda ipsa quoq' descriptio
terreni principatus ostendit. quō & in ro
mana republica unus præfuisse describi
tur. & iudeæ regno per quartā partē plu
rimi principantur. Voce enī nři redē
ptoris dicitur. Omē regnū in se ipsū di
uisū desolabitur. Liquet ergo quod ad
finē regni iudea peruererat. quæ tot
regibus diuisa subiacebat. A pte quoq'
non solū sub quibus regibus. sed quibus
& iā sacerdotibus actū sit demonstra
tur. ut quia illū iohannes baptista præ
dicat& qui simul rex & sacerdos existeret
lucas euangelista prædicationis eius
tēpora per regnū & sacerdotiū designa
uit. Et uenit in omnē regionē iordanis

prædicans baptismū poenitentiaꝝ in remis
sionē peccatorū. Cunctis lugentibus liquet
quia iohannes non solū baptismū poeniten
tiæ prædicauit uerū & iā quibusdā dedit
sed tamen baptismū suū in remissionem
dare non potuit. Remissio & enī peccato
rū in solo nobis baptismo xp̄i tribuitur

N otandum itaqꝫ quod dicitur prædicans
baptismū poenitentiaꝝ in remissionē pec
catorū. quō baptismū quod peccata sol
ueret quia dare non poterat prædicabat.
Vt sicut incarnatū uerbū patris præcur
rebat uerbo prædicationis ita baptis
mū poenitentiaꝝ quo peccata soluun
tur præcurreret suo baptismate quo
peccata solui non possunt. Et quia eius
sermo præcurrebat præsentia redēpo
ris ipsū quoqꝫ eius baptismū præceden
do fieret umbra ueritatis. Sequitur.

Sicut scriptū est in libro sermonū isaiaꝝ
prophetæ. vox clamantis in deserto

130

132

parate viā dñi rectas facite semitas eius
I sde uero iohannes baptista requisitus
quis ess& respondit. Ego uox clamantis
in deserto. Qui sicut antea nobis dictū
est. ideo uox a propheta uocatus est. qz
uerbū prætabat. Quid autē clamar& ape
ritur cū subditur. parate viā dñi rectas
facite semitas eius. Om̄s qui fidē rectā &
bona opera prædicat. quid aliud quā ue
nienti dño ad corda audientiū viā pa
rat. ut hæc uis grā penetr&. lumen ueri
tatis illustr&. ut rectas dō semitas faciat.
dū mundas in animo cogitationes per
sermonē bona prædications informat
O mīs uallis implebitur. & om̄s mons &
collis humiliabitur. Quid hoc loco ual
liū nomine nisi humiles. quid montiū &
colliū nisi superbi homines designantur.
I naduentu igitur redēptoris ualles im
pletæ. montes uero & colles humiliati
sunt. quia iuxta eius uocē. om̄s qui se

exaltat humiliabitur. & om̄is quis se humiliat exaltabitur. Vallis & enī impleta crescit. mons autē & collis humiliatus decrescit. Quia nimurū infidele mediatoris dī & hominū hominis xp̄i ihu. & gentilitas plenitudinē grāe accepit. & iudea per errorē perfidiae hoc unde timebat p̄didit. Om̄is enī uallis implebitur. quia corda humiliū faciat doctrinæ eloquo uirtutū grāe replebuntur. iuxta hoc quod scrip̄tū est. Qui emittit fontes in conuallib: Et unde rursū dicitur. Et conualles abundabunt frumento. A montibus aqua dilabitur. quia superbas mentes ueritatis doctrina deserit. Sed fontes in conualibus surgunt. quia mentes humiliū uerbū prædicationis suscipiunt. Iā uidemus iā conualles frumento abundare. conspicimus quia illorū ora papulo ueritatis impletæ sunt. qui mites ac simplices huic mundo despicabiles esse ui-

131
133

debantur. Ipsiū quoq; iohannē baptistā
quia mira claritate præditū populusui
derat. illū hunc esse singulariter celsū
ac solidū montē credebant. de quo scri
ptū est. In nouissimo dierū erit mons do
mus dñi præparatus in uertice montiū

Nā hunc esse xp̄m putabant. sicut per eu
angeliū dicitur. Estimante autē po
pulo & cogitantibus omnibus in cordib;
suis de iohanne ne forte ipse esset xp̄c.
quē & requirebant dicentes. Nū quid
xp̄c es tu. sed nisi isdē iohannes apud
se uallis esset. repletus grā spū non fu
isset qui ut hoc quod erat ostenderet
dixit. Venit fortior me cuius non sū
dignus soluere corrigiā calciamenti
eius. Et rursus ait. Qui habet sponsam
sponsus est. Amicus autē sponsi qui stat
& audit cū gaudio gaudet propter uo
cē sponsi. hoc autē gaudiū meū imple
tū est. Illū oportet crescere me autem

minui. Ecce cū pro mira operatione uirtutū talis esset ut xp̄c esse crederetur. non solū xp̄m se non esse respondit. sed & iā indignū corrigiā calcamenti eius solueret. id est incarnationis eius misteriū perscrutari non se dignū esse perhibuit eius esse sponsā & etiam credebat qui hunc quia xp̄c esset estimabant. Sed ait. Qui habet sponsā sponsus est. Ac si diceret. Ego non sū sponsus. sed amicus sponsi sum. nec p̄d p̄ter uocē suā sed in uoce sponsi se gaudere perhibebat. quia non ideo latabatur in corde quōd a populis humiliter audiebatur loquens. sed quia ipse ueritatis uocē audiebat intus ut loqueretur foras. Quod bene gaudiū impletū dicit. quia quis de sua uoce gaudet. plenū gaudiū non habet a quo & subditur. Illū oportet crescere. me autem minui. Quia uire querendū est in quo crevit xp̄c. in quo minutus ē iohannes nisi quod populus iohannis ab

132

134

stinentiā uidens remotū hunc ab homini
bus esse conspiciens cū esse xp̄m putabat
x̄ p̄m uero cū publicanis comedentē in
ter peccatores ambulantē intuens
eū non xp̄m sed esse prophetā credebat
Sed dū per accessū tēporis & xp̄c qui pro
pheta esse credebatur xp̄c est agnitus.
& iohannes qui xp̄c esse putabatur pro
pheta esse innotuit. impletū est quod de
xp̄o suus præcursor prædixit. Illū autē
oportet crescere. me dūtē minui. In asti
matione quippe populi & xp̄c creuit. q̄
agnitus est quod erat. & iohannes decre
uit quia cessauit dici quod non erat. Igit̄
quō & isdē iohannes ideo inscitate per
stitit. quia in cordis humilitate perdu
rauit. & multi idcirco ceciderunt. quia
apud se ipsos elata cogitatione tumuerit
Dicatur recte. Om̄is uallis implebitur. &
om̄is mons & collis humiliabitur. quia hu
miles donū accipiunt. quod a se corda

superbientium repellunt. Sequitur. Et erunt prava indirecta & aspera in uias planas. prava directa fiunt. cum malorum corda per iniustitiam detorta ad iustitiae regulam diriguntur. Et aspera in uias planas immutantur. cum immites atque iracundae mentes per infusionem supernae gratiae ad lenitatem mansuetudinis redeunt.

Quando enī uerbū ueritatis ab iracunda mente non recipitur. quasi asperitas in ueris gressū per gentes replit. Sed cum mens iracunda per acceptā mansuetudinis gratiam correctionis uel exhortationis recipit. ibi planā uā prædicator inuenit. ubi prius pro asperitate itineris pergere id est prædicationis gressū ponere non ualebat. Sequitur. Et uidetur omnis caro salutare dī. Quia omnis caro accipitur omnis homo. salute uidelicet xp̄m. in hac uita omnis homo uidere non potuit. ubi ergo in hac sen-

133
135

tentia prophetæ prophetiæ oculū nisi ad
extremi iudicij diē tetendit ubi cū aper-
tis cælis ministrantibus angelis conse-
dentibus a postolis insede maiestatis
suæ xp̄c apparuerit. Om̄is hunc electi
& reprobi pariter videbunt ut & iusti
de munere retributionis sine fine gau-
deant. & iniusti in ultione supplicium
perpetuum gemant. Nā quia hoc ista sen-
tentia intendit quod in extremo exa-
mine ab om̄i carne videbitur recte sub-
iungitur. Dicebat autē ad turbas quæ
exigebant ut baptizarentur ab eo. Geni-
mina uiperarū quis ostendit uobis fu-
gere a uentura ira. uentura enī ira est
animaduersio ultionis extremæ. quā
tunc fugere peccator non uideat. qui
nunc ad lamenta poenitentia non re-
currit. Et notandum quod malæ sobo-
les malorū parentū actiones imitan-
tes genimina uiperarū uocantur.

quia per hoc quod bonis inuident. eosq; per
sequuntur. quod quibusdā mala retribu-
unt. quod lesiones proximis exquirunt.
quō in his omnibus priorū suorū carnali-
um vias sequuntur. quasi uenenati filii
de uenenatis parentibus nati sunt. Sed
quia iā peccauimus. quia usum malæ con-
suetudinis inuoluti sumus dicat quid
nobis faciendū sit. ut fugere auentura
ira ualeamus. Sequitur. Facite ergo fru-
ctus dignos poenitentiaꝝ. In quibus uer-
bis notandū est quod amicus sponsi non
solū fructus poenitentiaꝝ. sed dignos poe-
nitentiaꝝ admonet esse faciendoꝝ Aliud
nāq; est fructū facere. aliud dignū
poenitentiaꝝ facere. vt enī secundū
dignos poenitentiaꝝ fructus loquam̄
sciendū est quia quisquis illicita nulla
cōmisit. huic iure conceditur ut licitas
utatur. sicq; pietatis opera faciat. ut ta-
men si noluerit ea quæ mundi sunt non

134
136

relinquat. ac si quis in fornicationis culpa
uel fortasse quod est grauius in adulterio
dilapsus est. tanto a se licita debet ab
scidere quanto se meminit & illicita per
petrassit. Neque enim par fructus esse boni
operis debet qui minus & eius qui amplius
deliquerit. aut eius qui nullis & eius
qui in quibusdam facinoribus cecidit per
hoc ergo quod dicitur facite fructus
dignos poenitentiae unius cuiusque consci
entiae conuenitur. aut tantum diora qua
rat honorum operum lucra per poenitentiem
quanto grauiora sibi intulit dampna per
culpam. Sed iudei de generis nobilitate
gloriantes idcirco agnoscere peccato
res nolebant. quia de abrahæ stirpe de
scenderant. Quibus recte dicitur. Et ne
cooperitis dicere. patrem habemus abra
ham. Dico enim uobis quia potens est deus
de lapidibus istis suscitare filios abrahæ
Quid enim lapides nisi corda gentiliū fuc-

runt. ad intellectum dei omnipotentis inscr
fibia. sicut etiam quibusdam ex iudeis di
citur. Austerum cor lapideum de carne uram

Nec in merito lapidum nomine gentes signi
ficatae sunt. quae lapides coluerunt. unde
scriptum est. Similes illis fiant qui faci
unt ea & omnes qui confidunt in eis. De
quibus nimirum lapidibus filii abrahae su
scitati sunt. quia dum dura corda genti
lium in abrahae semine id est in christo cre
diderunt eius filii facti sunt. cuius se
mini sunt uniti. Unde & isdem gentibus
per egregium prædicatore dicitur. Si
autem uos christi. ergo abrahae semen estis.
Sicutur nos perfidem christi abrahae iam sem
existimus iudei propter perfidiam abra
hae filii esse desierunt. Quia uero in illo
die tremendi examinis parentes boni
malis filiis prodesse non possunt. testa
tur propheta qui dicit. Nocet & daniel &
iob si fuerint in medio eius uiuo cogredi

cit dñs dñs. quia filiū & filiā non liberabunt
sed ipsi iusticia sua liberabunt animas
suas. Et rursū quia boni filii nil parenti
bus malis prosunt. sed adreatū potius
malorū parentū proficiat bonitas fili
orū. ipsa perse ueritas non credentibus
iudeis dicit. Si ego in beelzebub eicio
doemonia filii urī in quo eiciunt. ideo
ipsi iudices urī erunt. Sequitur. lā enī
securis ad radicē arboris posita est.
O mīs enī arbor non faciens fructū bo
nū excidetur & in ignē mitteatur
Arbor huius mundi est uniuersū genus
humanū. securis uero est scilicet redē
ptor nr̄ qui uelut ex manubrio & fer
ro tenetur ex humanitate. sed incidit
ex diuinitate. Quæ uidelicet securis
ad radicē arboris posita est. quia & si
per patientiā expectat. uidetur ta
men quid facturus est. O mīs enī ar
bor non faciens fructū bonū excide

tur & in igne mittetur. Quia unusquisque
peruersus parata citius gehennam con-
cremationem inuenit qui hic fructum
boni operis facere noluit. Et notandum
quod securim non iuxtam ramos positam
sed ad radicem dicit. Cum enim malorum fi-
lii tolluntur quid aliud quam rami in
fructuosa arboris absciduntur. Cum
uero tota simul progenies cum parente
tollitur in fructuosa arbor a radice
abscisa est. ne iam maneat unde praua
soboles succrescat. In quibus iohan-
nis uerbis constat quod audientium cor
da turbata sunt cum protinus subinfer-
tur. Et interrogabant eum turbas di-
centes. Quid enim faciemus percutiæ
enim terrore fucrant quæ consilium quæ
rebant. Sequitur. Respondens autem
dicebat illis. Qui habet duas tunicas
de non habenti. Et qui habet & scat
similiter faciat. per hoc quod tunica

136
138

plus est necessaria usui nro quā palliū
Adfructū digna poenitentiaē perti
n& ut non solū exteriora quaq & mi
nis necessaria. Sed ipsa nobis ualde
necessaria diuidere cū proximis de
beamus. scilicet uel ascam qua carna
liter uiuimus uel tunica qua uesti
mur. Quia enī in lege scriptū est.
dilige proximū tuū sicut te ipsū
Minus proximū amare conuincitur.
qui non cū eo in necessitate illius & iā
ea quæ sibi sunt necessaria partit.
Idcirco de diuidendis cū proximo
duobus tunicis datur praeceptum.
quia hoc de una dici non potuit. quō
si una diuiditur. nemo uestitur. In
dimidia quippe tunica & nudus re
manet qui accipit. & nudus qui de
dit. Inter hæc autē sciendū est. quan
tū misericordia opera ualent. cum
adfructus dignos poenitentiaē ipsa

præ ceteris præcipiuntur hinc & iam
per sem & ipsam ueritas dicit. Date
elemosina. & om̄a munda sunt. uobis
hinc scriptū est. Ignē ardētē extin
gutt aqua. & elemosina resistit pecca
tis. hinc rursus ait. Date. & dabitur uo
bis. hinc iterū dicit. Concluſe elemo
sinā in corde pauperis. & hæc pro te
exorabit hinc bonus pater innocentē
filiū admon& dicens. Simultū tibi fu
erit abundanter tribue si exiguum
fuerit. & iā exiguum libenter stude im
pertiri. Ut autē quanta poss& uir
tus esse incontinentia & susceptione
indigentū. redēptor n̄ ostendit di
cens. Qui recipit prophetā in nomine
prophetæ mercedē prophetæ acci
pi&. Et qui recipit iustū in nomine
iusti. mercedē iusti accipi&. In qui
bus uerbis notandū est. quia non ait
mercedē de prophetā uel mercedē de

137
139

de iusto. sed mercedē prophetā & mer-
cedē iusti accipi&. Aliud est enī mer-
ces de prophetā. aliud merces prophetā
Atq' aliud merces de iusto. aliud mer-
ces iusti. Quid est enī dicere mercedē
prophetā accipi&. nisi quia is qui proph-
tā sua largitate sustentat. quāuis ipse
prophetā non habeat. apud om̄ipoten-
tē dn̄m prophetā præmia habebit. Iste
enī fortasse iustus est. & quanto ipse in
hoc mundo nil possidet. tanto loquendi
ro iusticia fiduciā maiore habet. hunc
dū ille sustentat qui in hoc mundo a-
liquid possidet. & fortasse adhuc pro-
iustitia loqui libere non præsumit
iustitia illius libertatē sibi participē
facit. ut cū eo pariter iustitia præ-
mia recipiat. quē sustentando adiu-
vit. quatinus eandē iusticiā libere
loqui potuiss&. Ille prophetā sp̄nple-
nus est. sed tamen corporeo eg& ali

mento. & si corpus non reficitur. certū
est quod uox ipsa subtrahatur. Qui igi
tur alimentū prophetæ propter hoc qđ
propheta est tribuit. prophetæ illius
uires ad loquendū dedit. Cū propheta
ergo mercedē prophetæ accipi&. qui &
si spū prophetæ plenus non fuit. hoc ta
men ante dī oculos exhibuit. quod ad
iuuit. hinc est quod de quibusdā pere
grinantibus fratribus gaio per iohan
nē dicitur. pro nomine enī xpī profe
cti sunt. nihil accipientes a gentilib:
Nos ergo debemus suscipere eiusmodi ut
cooperatorēs simus ueritati. Qui enim
spiritalia dona habentibus tēporalia
subsidia tribuit in ipsis donis spiritali
bus cooperator existit. Nā cū pauci sint
qui spiritalia dona percipiunt. & mul
ti qui rebus tēporalibus abundant. per
hoc se diuites uirtutibus pauperum
inserunt. quo eisdē scīs pauperibus

138
140

de suis diuiciis socientur. Unde cū per
saecula uocē dñs derelicta gentilitati
id est scā ecclā spiritualiū iūrū meri
tā quā deserto arbusta promittere. ul
mū quoq' promisit dicens. Ponā deser
tū instagna aquarū. & terrā in uiā in
riuos aquarū. Dabo insolitudinē ce
drū & spinā & myrtū & lignū oliua
ponā in deserto abietē. ulmū & buxum
simul. ut uideant & scient & recogno
& intellegant pariter. Deserta quip
pe dñs instagna aquarū & terrā in
uiā in riuos aquarū posuit. quia gen
tilitati quæ prius per ariditatē men
tis nullos honorū operū fructus fere
bat. fluenta scā prædicationis dedit
& ipsa ad quā prius pro asperitate suę
siccatatis uia prædicatoribus non pate
bat. doctrinæ postmodū riuos ema
nauit. Cui adhuc ex munere magno
promittitur. Dabo insolitudinē ce

drū & spinā cedrū quia magni odoris est
atq̄ imputribilis naturæ uire accipim'
in promissione. De spina uero cū peccan
ti homini dic tū sit terra tua spinas &
tribulos germinabit tibi quid mirū si
sc̄e actæ illud promittitur quod pec
canti homini propoena multiplicata
tur sed cedri nomine signantur hi
qui uirtutes & signa exhibent in sua
operatione quid dicere cū paulo ualeat
xpi bonus odor sumus dō. Quorū cor
da ita in æterno amore solidatasunt
ut ea iā terreni amoris putredo nul
la corrūpat per spinā uero signati
sunt doc̄ trinæ spiritualis uiri quidū
de peccatis ac uirtutibus differunt
& modo æterna supplicia minantur
modo cælestis regni gaudia promitt
tunt cor audientiū pungunt. Sicq̄
mentē compunctione p̄forant ut ab
corū oculis quasi quidā sanguis animę

139
A44

lacrime decurrant. Myrtus uero tēpe
ratiuā virtutis est. ita ut dissolutā mē
bra tēperando restringat. Quiditaq'
per myrtū. nū si hi qui afflictionibus
proximorū cōpatiuntur signati sun
t̄ orūq' tribulationē per cōpassionē tē
perant. iuxta hoc quod scriptū est.

6 rās autē dō qui consolatur nos in om̄i
tribulatione nrā. ut possimus & ipsi con
solari eos qui in om̄i pressūra sunt. Qui
dū afflic^tis proximis uerbū uel opē
consolationis ferunt. eos procul dubio
ad statū rectitudinis restringunt.
ne inmoderata tribulatione inde
speratione soluantur. Quos autē p
oliuā nisi misericordes accipimus qua
grece oleos midia uocatur. & quasi oli
uæ liquor ante omnipotentis dī oculos
misericordia fructus lucē. cui adhuc
in promissione subiungitur. ponā in
deserto abietē ultmū & buxum simu. l.

per abietē quæ ualde crescendo ad ac-
ris alta sustollitar hi designati sunt qui
intra scām ectam ad huc interrenis cor-
poribus positi cælestia contēplantur.
& quāuis nascendo de terra excunt.
contēplando tamen iā iuxta ætheriāuer-
tice mentis attollunt. Et quid per ul-
mū nisi sæculariū mentes ex pressae
sunt. quæ dū terrenis adhuc curis inser-
uiunt nullū uirtutū spiritualiū fructū
frunt Sed & si fructū propriū uel nūs
non habet. portare tamen cū fructu sole
quia & sæculares uiri intra scām ectam
quāuis spiritualiū uirtutū dona non ha-
bent. dū tamen scōs uiros donis spirita-
libus plenos sua largitate sustentant.
quid aliud quā utte cū botris partant.
B uxus autē quos alios designat. qui in
altū non proficit. & quāuis fructū non
habeat uiriditatē habet. nisi eos qui
intra scām ectam ad huc exortatis in-

140
142

firmitate bona opera ferre non ualent.
sed tamen parentū fidelium credulita
tē sequentes fidē perpetua & uiridita
tis tenent. post quā om̄a apte subiun
gitur. ut uideant & sciant & recogno
cent & intellegant pariter. Ad hoc enī
cedrus in æcta ponitur. ut quisquis a
proximo spiritaliū uitutū odore tra
hit. ipse quoq; internæ uitæ dilectione
non torpeat. sed ad donorū cælestiū
desideria ignescat. Ad hoc spina poni
tur. ut prædicationis eius uerbo cōpun
ctus fuerit. ipse quoq; exēplo illius discat
corda sequentiū prædicationis uerbo
cōpungere. Ad hoc myrtus ponitur.
ut qui in ardore tribulatio ab ore uel
opere proximi cōpatientis tēperamen
tū consolationis acceperit. ipse & idem
discat quē admodū afflictis proxi
mis suæ consolationis tēperamentū
proferat. Ad hoc oliua ponitur. ut qui

alienæ misericordiaæ opera cognoscit. di
scat quē admodū debeat indigenti pro
ximo & ipse misereri. Ad hoc abies poni
tur. ut quisquis uim contēplationis agno
uerit. ipse quoq' ad contēplanda æter
na præmia succendatur. Ad hoc ulmus
ponitur. ut quisquis intuetur cū qui
habere uirtutū fructū spiritualiū non
ualeat. sed tamen eos qui spiritualibus do
nis pleni sunt sustentat. ipse quoq' scō
rū uitæ quanta ual& largitate inser
uiat. & caelestiū donorū botros quos
gignendo noual& sustinendo ferat.

Ad hoc buxus ponitur. ut qui habere mul
tos adhuc infirmitate positos ueræ fi
dei uiriditatē considerat. & iā esse ipse
infidelis erubescat. Bene ergo descri
ptis prius arboribus dicitur. ut uide
ant & sciant & recogitent & intellegant
ubi & apte subiungitur. pariter. Quia
cū intra scām æctam diuersi hominū

144
143

mores diuersi sunt ordines. necesse est
ut om̄s simul discant. dū in ea spirita
les uiri diuersæ qualitatibꝫ & tatis & or
dinis ad imitandū simul uidentur.
Sed ecce nos dū monstrare ulmū quæ
rimus. per multa arbusta longius euā
gatis sumus. Ad hoc itaqꝫ propter quod
prophetæ testimoniū protulimus reuer
tamur. qui recipit prophetā innomi
ne prophetæ mercede prophetæ acci
piet. Quia & si fructū ulnus non habet.
utē tamē cū fructibus portans hæc
ipsa sua efficit quæ bene sustentat dlie
na. Quia uero ad magna nos opera io
hannes ad monœ dicens. facite ergo
fructus dignos poenitentiaꝫ. & rursum
qui habet duas tunicas d& non haben
ti. & qui habet escas simuliter faciat. iā
patenter datur intellegi quid est qđ
ueritas dicit. Adiebus autē iobannis
baptistæ usqꝫ nunc regnū calorū uim

patitur & uiolenti diripiunt illud. Quæ
supnæ uerbæ sententiaæ. nob̄ sunt magno
pere pscrutanda. Nā quærendū ē quomo
do uim ppcti regnū celorū possit. qui enī
celo uiolentiā irrogat. Et rursus queren
dū ē si pati uī regnū celorū potest. cur
candē uī adiebus iohannis baptista & non
ante ptulerit. Sed cū lex dicat. si quis
hæc uel illa fecerit. morte moriatur.
Cunctis lugentibus liquet. quia peccato
res quosq; poena ueritatis ptulit. non
autē ppoenitentiā aduitā reduxit.
Cū uero iohannes baptista redēptoris grām
p̄currens poenitentiā p̄dicat. ut pec
cator qui exculpa est mortuus p̄ con
uersiōne uiuat. profecto adiebus io
hannis baptista regnū celorū uimpatic
Quid est autē regnū celorū nisi locus ui
storū. solis enī iustis celestis patriæ p̄mis
debent. ut humiles. casti. mites. miseri
cordes. ad gaudia supna pueniant. Cū

uero quis uel supbia tumidus uel carnif fa
ciore pollutus uel iracundia accensus.
uel crudelitate impius post culpas ad
poenitentiāredit. & uitā eternā p̄cipit.
quasi in locū peccator intrat alienū. Adi
ebus autē iohannis baptistæ regnū cælo
rū uim patitur. & uiolenti rapiunt illud
qua qui poenitentiā peccatoribus indix.
quid aliud quā regnū cælorū fieri ui
lentiā docuit. Recogitemus ergo fr̄s
kīni mala qua fecimus. & nosm& ipsos
assiduis lamentis atteramus heredita
tē iustorū quā non tenuimus puitā ra
piamus p̄poenitentiā. Vult a nobis om̄ps
dī talē uiolentiā p̄peti. nā regnū cælo
rū rapi uult nr̄is fletib: qđ nr̄is meritis
non debet. Abspei ergo certitudine nul
la nos malorū nr̄orū qualitas nulla quan
titas frangat. Prestat magnā ueni& fi
duciā latro ille uenerabilis qui non inde
uenerabilis unde latro. nā latro excru

delitate uenerabilis ex confessione. Cognitatem ergo quā sint incomprehensibilia in omnī potentiā dō midia uiscera latroste cruentis manibus abstractus a fave itineris suspensus ē in patibulo crucis ibi confessus ibi sanatus ibi audire meruit hodie me cū eris in paradyso. Quid ē hoc quis tantā bonitatē dī dicere uel estimare sufficiat de ipsā poena criminis puerit ad præmia uirtutis. Idcirco autē om̄ipsi dī electos suos in quibz dā lapsibz cadere permisit ut aliis in culpa iacentibz si toto adeū corde ē surgant spē ueniae redde rae & isplānta poenitentia uā ueritatis aperiā. Exerceam ergo nos mā iplos in lāmitis exting uam' fletibus & dignus poenitentia fructibz culpas quas fecim' ad indulgentiā nob̄ tēpora indulta n̄ pereant quia qui multos a suis iniquitatibz iā sanatos aspicim' qid aliud quā supnā midia pignus tenemus.

